ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สังคมวิทยาประยุกต์)

ปริญญา

สังคมวิทยาประยุกต์ — **สาขา**

สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา — **ภาควิชา**

เรื่อง พฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี

Saving Behavior of the People in the Community of Mueang Lop Buri Municipality Area

นามผู้วิจัย นางสาวรัชนีบูลย์ ลิ้มปัญญาเลิศ

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรชัย วิริยารมภ์, Ph.D.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์โสวัตรี ณ ถลาง, Ph.D.)

หัวหน้าภาควิชา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรชัย วิริยารมภ์, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญจนา ธีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ ..... **เดือน** ..... **พ.ศ.** .....

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

พฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี

Saving Behavior of the People in the Community of Mueang Lop Buri Municipality Area

โดย

นางสาวรัชนีบูลย์ ลิ้มปัญญาเลิศ

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สังคมวิทยาประยุกต์)
พ.ศ. 2553

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รัชนีบูลย์ ลิ้มปัญญาเลิศ 2553: พฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สังคมวิทยาประยุกต์) สาขาสังคมวิทยาประยุกต์ ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรชัย วิริยารมภ์, Ph.D. 128 หน้า

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา พฤติกรรมการออมของประชาชน ศึกษาปัจจัยทางสังคม และปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี กลุ่มตัวอย่าง 390 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ได้แก่ t-test, f-test และหาความเชื่อมั่นของแบบวัดโดยวิธีของครอนบาคได้ผลดังนี้ ค่าความเชื่อมั่นของพฤติกรรมการออมเท่ากับ 0.89

ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการออมของประชากรอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าปัจจัยทางสังคมที่แตกต่างกันในเรื่องเพศ อายุ จำนวนสมาชิกในครอบครัว ความมัธยัสถ์ การเป็นแบบอย่างที่มีความแตกต่างกันไม่มีผลต่อพฤติกรรมการออม นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยทางสังคมในเรื่อง ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส เป้าหมายการออม และการมีระเบียบวินัย ที่มีความแตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการออม

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันในเรื่องรายได้ต่อเดือน รายจ่ายต่อเดือน ภาระหนี้สิน ทรัพย์สิน ที่มีความแตกต่างกันไม่มีผลต่อพฤติกรรมการออม นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจในเรื่องอาชีพ ที่มีความแตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการออม

_____ _____ ___ / ___ / ___

ลายมือชื่อนิสิต ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Rachaneeboon Limpanyalert 2010: Saving Behavior of the People in the Community of Mueang Lop Buri Municipality Area. Master of Arts (Applied Sociology), Major Field: Applied Sociology, Department of Sociology and Anthropology. Thesis Advisor: Assistant Professor Warrachai Wiriyaromp, Ph.D. 128 pages.

This study aimed to study the saving behavior of people. Social factors and economic factors that affect the saving behavior of people in the community of Municipal Lop Buri. The Sample data were collected by 390 questionnaire survey. Statistics used were t-test, f-test and Cronbach achievement was used for reliability test. The Reliability test of the saving behavior was 0.89.

The results indicated that saving behavior of the population are in moderate level with mean of 3.32. Hypothesis testing showed that the difference in social factors such as gender, age, number of family did not affect the saving behavior but the difference in education, marital status, target savings and discipline had affected the saving behavior.

Results from the hypotheses testing showed that the different in economic factors such as monthly income, expenditure per month, debt, assets had no effected on saving behavior. It was also found that the difference in career had no affect with saving behavior as well.

_____ _____ ___ / ___ / ___

Student's signature Thesis Advisor's signature

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความอนุเคราะห์ ให้คำปรึกษาแนะนำในการตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรชัย วิริยารมภ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสวัตรี ณ ถลาง ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณนายจำเริญ สละชีพ นายกเทศมนตรีเมืองลพบุรี และเจ้าหน้าที่ฝ่ายสวัสดิการและสังค มในเขตเทศบาลเมืองลพบุรีทุกๆท่าน ที่ให้การช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมถึงประธานชุมชน และประชากรในชุมชน เขตเทศบาลเมืองลพบุรี ทั้ง 20 ชุมชนที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในงานวิจัยครั้งนี้

ขอบคุณเพื่อนสังคมวิทยาประยุกต์ รุ่น 15 ทุกคน ตลอดระยะเวลาเกือบ 3 ปี ที่คอยให้คำปรึกษา แนะนำ แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และจัดทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ เตี่ย แม่ ที่ได้อบรมเลี้ยงดู และให้โอกาสลูกได้รับการศึกษาที่ดีมาตั้งแต่ระดับต้น

รัชนีบูลย์ ลิ้มปัญญาเลิศ

มิถุนายน 2553

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง (3)

สารบัญภาพ (7)

บทที่ 1 บทนำ 1

ความสำคัญของปัญหา 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย 4

ขอบเขตการวิจัย 4

ประโยชน์ที่ได้รับ 4

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ 5

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 7

ข้อมูลชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี 7

แนวคิดเกี่ยวกับการออม 12

แนวคิดความมัธยัสถ์ 19

แนวคิดการเป็นแบบอย่างของบิดามารดา 24

แนวคิดการมีระเบียบวินัย 25

แนวคิดเศรษฐกิจชุมชน 28

แนวคิดกลุ่มออมทรัพย์ 41

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 49

กรอบแนวแนวคิด 56

สมมติฐาน 57

บทที่ 3 วิธีการศึกษา 59

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 59

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา 59

เครื่องมือในการวิจัย 63

การวัดตัวแปร 63

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การทดสอบเครื่องมือและการหาความเชื่อมั่น	66
การเก็บรวบรวมข้อมูล	67
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้	67
บทที่ 4 ผลการศึกษา	68
ตอนที่ 1 ปัจจัยทางด้านสังคมของกลุ่มตัวอย่าง	68
ตอนที่ 2 ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่าง	77
ตอนที่ 3 พฤติกรรมการออม	80
ตอนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน	82
ข้อวิจารณ์	93
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	100
สรุป	100
ข้อเสนอแนะ	103
เอกสารอ้างอิง	106
ภาคผนวก	113
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์	114
ภาคผนวก ข แบบสอบถาม	116
ภาคผนวก ค แผนที่ชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี	126
ประวัติการศึกษา และการทำงาน	128

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	จำนวนชุมชน จำนวนบ้าน และจำนวนประชากรในเขตเทศบาลเมืองลพบุรี	8
3.1	จำนวนประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี	60
3.2	กลุ่มตัวอย่างของพื้นที่ทำการวิจัย	62
4.1	จำนวนและร้อยละของเพศ อายุ ชุมชน การศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว สถานภาพ และเป้าหมายการออม	70
4.2	จำนวนและร้อยละข้อมูลการมีระเบียบวินัยในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน	72
4.3	จำนวนและร้อยละความมัธยัสถ์ในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน	74
4.4	จำนวนและร้อยละการเป็นแบบอย่างของบิดามารดา หรือผู้ปกครองที่ดูแลท่านมา	75
4.5	จำนวนและร้อยละของอาชีพ รายได้ต่อเดือน ร่ายจ่ายต่อเดือน หนี้สิน และทรัพย์สิน	78
4.6	จำนวนและร้อยละพฤติกรรมการออม	80
4.7	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จำแนกตามเพศ	82
4.8	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จำแนกตามอายุ	83

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.9	แสดงผลความแตกต่างค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา	83
4.10	เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา	84
4.11	เปรียบเทียบระดับค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา	84
4.12	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมือลพบุรี จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัว	85
4.13	แสดงผลความแตกต่างค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จำแนกตามสถานภาพสมรส	85
4.14	เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จำแนกตามสถานภาพสมรส	86
4.15	เปรียบเทียบระดับค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จำแนกตามสถานภาพสมรส	86
4.16	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จำแนกตามเป้าหมายการออม	87
4.17	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จำแนกตามระเบียบวินัย	87

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.18	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จำแนกตามความมัธยัสถ์	88
4.19	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จำแนกตามการเป็นแบบอย่าง	88
4.20	แสดงผลความแตกต่างค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จำแนกตามอาชีพ	89
4.21	เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จำแนกตามอาชีพ	89
4.22	เปรียบเทียบระดับค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จำแนกตามอาชีพ	90
4.23	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	91
4.24	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จำแนกตามรายจ่ายต่อเดือน	91
4.25	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จำแนกตามภาระหนี้สิน	92
4.26	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จำแนกตามการมีทรัพย์สิน	92

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.27	สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน	92

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญภาพ

ภาพผนวกที่ **หน้า**

ค 1 แผนที่ชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี 127

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

จากวิกฤตการณ์เศรษฐกิจของประเทศไทย ตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา ประเทศไทยประสบกับปัญหาหนี้สินทั้งระดับภาครัฐ และภาคเอกชน เนื่องมาจาก ก่อนหน้านั้น มีการพึ่งพาเงินทุนจากต่างประเทศ ที่มีอัตราดอกเบี้ย และความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนค่อนข้างต่ำ อาจจะเป็นเพราะการขาดวินัยทางการเงินของประเทศจนก่อให้เกิดความเสี่ยง กล่าวคือเมื่อเกิดปัญหาที่ทำให้ประเทศขาดความเชื่อมั่นก็จะมีการเคลื่อนย้ายเงินทุนออกไปอย่างรวดเร็ว เงินออมของประเทศก็มีไม่เพียงพอต่อการลงทุนภายในประเทศ และทวีความรุนแรงมากขึ้นจนกลายเป็นวิกฤตทางการเงิน ผลที่ได้รับทำให้การพัฒนาประเทศหยุดชะงัก ฉุดให้ทุกอย่างตกต่ำลง และประชาชนประสบกับความเดือดร้อนกันถ้วนหน้า ทางออกที่ดีที่สุดในตอนนั้นก็คือการกู้ยืมเงินจากต่างประเทศเพื่อที่จะนำไปลงทุนในธุรกิจต่างๆ แต่กระนั้นเองก็ไม่ก่อให้เกิดรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศเท่าใดนัก ประกอบกับในภาคประชาชนมีพฤติกรรมการบริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป มีการใช้จ่ายซื้อสินค้ามากขึ้นเกินความจำเป็น โดยเฉพาะสินค้าฟุ่มเฟือยจากต่างประเทศ ตลอดจนมีการกู้เพื่อบริโภคมากขึ้นตามความก้าวหน้าของการพัฒนาในระบบสินเชื่อ และบริการทางการเงิน เช่น บัตรเครดิตในรูปแบบต่างๆ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ส่งผลให้เกิดการใช้จ่ายของประชากรเพิ่มขึ้น ในอัตราที่สูงกว่าการออมเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ช่องว่างระหว่างการออม และการลงทุนอยู่ในระดับสูงมากอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดผลกระทบจากปัญหาของวิกฤตเศรษฐกิจ และเกิดปัญหาต่างๆมากมาย เช่น เกิดการชะลอตัวในการขยายตัวทางเศรษฐกิจ วงเงินลงทุนในประเทศโดยรวมลดลง ภาระหนี้สินของภาครัฐมีสูงขึ้น เกิดปัญหาการว่างงาน ปัญหาการกระจายรายได้ ปัญหาสุขภาพอนามัย และสุขภาพจิต เป็นต้น (พายัพ พะยอมยนต์ 2544:104-108)

ในฐานะที่มนุษย์เป็นสัตว์สังคม และไม่ว่าในสถานการณ์ทางเศรษฐกิจในยุคสมัยใด มนุษย์จะสร้างพฤติกรรมที่ให้ผลตอบแทนกับกลุ่มมากที่สุด และขณะเดียวกันให้ผลร้ายน้อยที่สุดเมื่อมีการแลกเปลี่ยนระหว่างคนสองคนขึ้นไป ทั้งนี้การแลกเปลี่ยนอาจเป็นวัตถุสิ่งของ ความรัก ความเห็นใจ การปลุกปลอบใจ ชื่อเสียง เกียรติยศ อำนาจ ตำแหน่ง ซึ่งการแลกเปลี่ยน ทางเศรษฐกิจในปัจจุบันนับว่าเป็นบทเรียนที่ทำให้เริ่มตระหนักถึงพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินที่ฟุ่มเฟือย และเห็น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คุณค่าของการออมว่าเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะกำหนดความสามารถของการพัฒนาประเทศในระยะยาว ซึ่งเป็นการพัฒนาที่มีเสถียรภาพและยั่งยืน เพื่อให้ ประชาชนได้ตระหนักถึงความสำคัญ และประโยชน์ของการออมโดยมีการปลูกฝังจิตสำนึกด้านการออมให้ประชากรในประเทศรู้จักดำรงชีวิตอย่างมีสติ และใช้จ่ายอย่างมีเหตุผลให้เหมาะสมกับฐานะของตนเอง มีการวางแผนรายได้และการใช้จ่ายในอนาคตเพื่อเป็นหลักประกันแก่ตนเองและครอบครัว ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาเศรษฐกิจภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (อาธิ ครูศากยวงศ์ 2543: 1-2) ซึ่งนำมาเป็นแนวคิดหลักของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน เพื่อให้เกิดความสมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

จากปัญหาเศรษฐกิจที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้นนั้น ทำให้ปฏิเสธไม่ได้ว่าสาเหตุเกิดจากปัญหาที่มนุษย์ได้สร้างขึ้นมาจากการความต้องการที่ไม่รู้จักคำว่า พอ ของมนุษย์ โดยเฉพาะการขาดหลักธรรมะที่เรียกว่า สันโดษ เรื่องดังกล่าว พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต 2533 :324) อธิบายไว้ว่า สันโดษ คือ ความยินดี ความพอใจ ยินดีด้วยปัจจัย 4 คือผ้านุ่งห่ม อาหาร ที่นอนที่นั่งและยา ตามมีตามได้, ยินดีของของตน, การมีความสุขความพอใจ ด้วยเครื่องเลี้ยงชีพที่หามาได้ด้วยความเพียรพยายามอันชอบธรรมของตน ไม่โลภ ไม่ริษยาใคร บุคคลที่จะมีความสันโดษได้จะต้องเป็นบุคคลที่ค่อนข้างมีระเบียบวินัยในการใช้เงินของตนเอง หรือรู้จักที่จะควบคุมตนเองในการที่จะทำบางสิ่งบางอย่างที่ทำให้เกิดผลดีต่อตนเอง และส่วนรวม บุคคลที่จะมีพฤติกรรมการออมนั้นน่าจะมีการรู้จักยับยั้งชั่งใจควบคุมตนเองในการใช้จ่าย โดยมีความคิดถึงการมุ่งสู่อนาคต ถ้ามีการรู้จักควบคุมตนเองจะทำให้อนาคตของตนเองประสบผลสำเร็จตามที่ตั้งใจไว้ และนอกจากนี้พื้นฐานของการรู้จักใช้เงินที่ถูกที่ควรที่ได้มาจากแบบอย่างจากบุคคลที่ใกล้ชิด จากสภาพแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นบิดามารดา หรือมิตรสหายนั้น ก็น่าจะเป็นแบบอย่างที่จะทำให้บุคคลนั้นอาจเลียนแบบ และซึมซับต่อการใช้จ่ายที่จะนำไปสู่พฤติกรรมการออมได้

ดังนั้นเพื่อขานรับกับแนวคิดของพระเทพเวที และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาพฤติกรรมการออมในระดับชุมชน โดยจะ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ทำการศึกษาพฤติกรรมการออมของชุมชนในเขตเทศบาลเมืองลพบุรี ซึ่งลักษณะชุมชนเป็นลักษณะชุมชนเมืองเล็ก ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างเร็วกว่าเขตชนบทแต่ยังช้ากว่าเขตเมืองใหญ่ หรืออีกนัยหนึ่ง คือ ชุมชนชนบทที่เพิ่งเริ่มกลายเป็นเมือง (กองสิ่งแวดล้อมชุมชนและพื้นที่เฉพาะ ,ม.ป.ป.) โดยเขต เทศบาลเมืองลพบุรี ตั้งอยู่ชายฝั่งซ้ายของแม่น้ำลพบุรีในท้องที่ตำบลท่าหินและตำบลทะเลชุบศร เดิมมีฐานะเป็นสุขาภิบาลเมืองลพบุรี ได้มีพระราชกฤษฎีกายกฐานะเป็นเทศบาลเมืองลพบุรี เมื่อปี พ.ศ. 2478 ได้มีการเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาล 2 ครั้ง โดยครั้งแรกได้มีพระราชกฤษฎีกาขยายเขตออกไปรวมท้องที่ตำบลโคกกระเทียม ตำบลเขาพระงาม ตำบลท่าศาลา ตำบลป่าตาล ตำบลท่าแค ตำบลเขาสามยอด เมื่อปี พ.ศ. 2487 นับเป็นพื้นที่กว้างใหญ่ไพศาล และมีสภาพเป็นท้องนา ป่า และเขา เกินกำลังที่เทศบาลขนาดเล็กจะปกครองดูแลและทำนุบำรุงได้ทั่วถึง จึงได้มีพระราชบัญญัติ เปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลเสียใหม่ เมื่อปี พ.ศ. 2497 ให้ลดพื้นที่เขตเทศบาลลง คงเหลือแต่ตำบลท่าหิน เฉพาะบางส่วนของตำบลทะเลชุบศร ตั้งแต่ด้านตะวันออกของทางรถไฟสายเหนือ ถึงวงเวียนเทพสตรีอันเป็นที่ตั้งอนุสาวรีย์สมเด็จพระนารายณ์มหาราช และที่ตั้งศาลากลางจังหวัดในปัจจุบัน (เทศบาลเมืองลพบุรี, ม.ป.ป.)

เทศบาลเมืองลพบุรี ประกอบไปด้วยชุมชน 20 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนนเรศวร ชุมชนศรีสุริโยทัย ชุมชนราชมน ชุมชนสระมโนราห์ ชุมชนบ้านป้อม ชุมชนวัดเชิงท่า ชุมชนร่วมน้ำใจ 1 ชุมชนร่วมน้ำใจ 2 ชุมชนตลาดล่าง ชุมชนวัดคลองสายบัว ชุมชนอุตุนิยมวิทยา ชุมชนไปรษณีย์ ชุมชนรามเดโช ชุมชนนครโกษา ชุมชนสีหราชเดโชชัย ชุมชนทะเลน้อย ชุมชนอู่รถรางเก่า ชุมชนสันเปาโล ชุมชนประตูผี ชุมชนศรีปราชญ์ (เทศบาลเมืองลพบุรี, ม.ป.ป.) ซึ่งโดยภาพรวมเทศบาลจังหวัดลพบุรีมีความอุดมสมบูรณ์ในด้านทรัพยากรที่เอื้อประโยชน์ต่อการดำรงชีพค่อนข้างมาก ไม่ว่าทรัพยากรดินและน้ำ ความสมบูรณ์ของโครงสร้างพื้นฐาน ความเหมาะสมต่อทำเลที่ตั้ง และมีรายได้ประชาชาติต่อหัวค่อนข้างสูง แต่ถ้าเจาะลึกไปยังประชากรแต่ละชุมชนในเขตเทศบาลเมืองลพบุรีจะพบว่าฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมค่อนข้างแตกต่างกัน กล่าวคือบางชุมชนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีมาก พื้นที่อยู่อาศัยอยู่ในย่านการค้า มีความเจริญค่อนข้างมากอยู่ในแหล่งเศรษฐกิจของจังหวัด แต่ผิดกับบางชุมชนก็เป็นชุมชนที่มีสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี อยู่ในแหล่งที่อยู่อาศัยค่อนข้างแออัด มียาเสพติด อีกทั้งรายได้จากการประกอบอาชีพของประชากรต่อหัวค่อนข้างต่ำ

ด้วยสาเหตุดังกล่าวที่เกิดขึ้นในชุมชนทำให้ผู้วิจัยต้องการจะศึกษาพฤติกรรมการออมประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองจังหวัดลพบุรีว่าเป็นอย่างไร และมีปัจจัยอะไรที่มีผลต่อพฤติกรรมการออม โดยคาดว่าผลการศึกษาที่ได้จะทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการออม และผู้วิจัยจะ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ได้นำข้อมูลที่ได้มานั้นมาส่งเสริมให้ประชากรในชุมชน มีพฤติกรรมการออมที่เหมาะสม ซึ่งจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้เงิน และอาจเป็นแนวทางในการปลูกจิตสำนึกในการรู้จักคุณค่าของเงิน โดยคำนึงความจำเป็นและมีความตระหนักในการใช้จ่ายเงินอย่างเหมาะสม โดยเกิดประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัวและสังคมให้ได้มากที่สุด ถ้าหากประชากรในชุมชนสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้เงินได้อย่างเหมาะสมแล้ว ก็จะเป็นการช่วยเหลือตนเอง ครอบครัวและยังเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษารูปแบบพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี

2. ศึกษา ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชน เขตเทศบาลเมืองลพบุรี

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตศึกษาปัจจัยทางสังคม และปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี เป็นประชากรเป้าหมาย

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้แนวทางที่อาจเป็นประโยชน์ให้กับผู้นำชุมชนที่นำเอาผลการศึกษาไปเป็นแนวทางแก้ไข วางแผน ชักจูง และชี้นำประชากรในชุมชนให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมการออม

2. ได้แนวทางการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการออม ของประชาชน ให้เป็นไปในแนวทางที่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ให้นิยามศัพท์ปฏิบัติการของตัวแปรที่จะศึกษาดังนี้

ชุมชน หมายถึง ถิ่นฐานที่อยู่อาศัยของประชากรที่ อยู่ร่วมกันในเขตเทศบาลเมืองลพบุรี ได้แก่ ชุมชนนเรศวร ชุมชนศรีสุริโยทัย ชุมชนราชมน ชุมชนสระมโนราห์ ชุมชนบ้านป้อม ชุมชนวัดเชิงท่า ชุมชนร่วมน้ำใจ 1 ชุมชนร่วมน้ำใจ 2 ชุมชนตลาดล่าง ชุมชนวัดคลองสายบัว ชุมชนอุตุนิยมวิทยา ชุมชนไปรษณีย์ ชุมชนรามเดโช ชุมชนนครโกษา ชุมชนสีหราชเดโชชัย ชุมชนทะเลน้อย ชุมชนอู่รถรางเก่า ชุมชนสันเปาโล ชุมชนประตูผี ชุมชนศรีปราชญ์

พฤติกรรมการออม หมายถึง การกระทำที่ประชากรกระทำจริง ไม่ว่าโดยการใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด การจดบันทึกรายรับ รายจ่ายประจำเดือน ใช้ คิดถึงความจะเป็นของสิ่งของที่ต้องซื้อเสมอ เรียงสำดับความสำคัญในการใช้จ่าย หาวิธีที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นเสมอ

ระดับการศึกษา หมายถึง คุณวุฒิสูงสุดทางการศึกษาที่ได้รับ ได้แก่ ต่ำกว่ามัธยมต้น มัธยมตอนต้น มัธยมตอนปลาย ปริญญาตรี ปริญญาโท

เป้าหมายการออม หมายถึง การวางแผนที่จะประหยัดไว้สำหรับใช้ในวันข้างหน้า ได้แก่ ไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน ไว้ใช้ในยามแก่ชรา สำหรับการศึกษา ซื้อที่อยู่อาศัย ซื้อเครื่องประดับ เป็นต้น

การมีระเบียบวินัย หมายถึง พฤติกรรมที่ช่วยให้บุคคลสามารถควบคุมตนเอง และปฏิบัติตนตาม กฎเกณฑ์ กติกาของสังคม เพื่อประโยชน์สุขของตนเอง และส่วนรวม ได้แก่ การบริหารการใช้จ่ายเงิน การให้ความสำคัญกับการวางแผนการใช้จ่ายเงิน ใช้จ่ายเงินอย่างเหมาะสม

ความมัธยัสถ์ หมายถึง ความสันโดษของกลุ่มตัวอย่างที่แสดงออกมาให้เห็นว่าพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่หรือหามาได้ รู้จักสถานภาพของตนเอง ไม่ทะเยอทะยานจนเกินกำลังความสามารถของตนเอง ไม่ใช้สิ่งฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็น

การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา หมายถึง การแสดงพฤติกรรมที่ผู้ปกครองแสดงให้บุตรหรือคนใกล้ชิดสังเกตเหตุ ได้แก่ เป็นต้นแบบในการเก็บออมเงิน วางแผนในการใช้จ่ายเงิน การใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด เป็นต้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อาชีพ หมายถึง งานที่ทำเป็นประจำเพื่อเลี้ยงชีพ ได้แก่ รับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ลูกจ้าง ค้าขาย ประกอบธุรกิจส่วนตัว พนักงานบริษัทเอกชน เป็นต้น

รายได้ต่อเดือน หมายถึง ผลตอบแทนที่ได้จากการทำงาน หรือประกอบอาชีพของตนเอง ที่ได้รับเป็นประจำทุกๆเดือน ได้แก่ จากการประกอบธุรกิจส่วนตัว ค้าขาย รับจ้าง เป็นต้น

รายจ่ายต่อเดือน หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่กลุ่มตัวอย่างใช้ในแต่ละเดือน ได้แก่ ค่าเช่าบ้าน ค่าผ่อนรถ ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่ารักษาพยาบาล ค่าเดินทาง ค่าอาหาร ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด เป็นต้น

ภาระหนี้สิน หมายถึง เงินที่ผู้หนึ่งติดค้างอยู่จะต้องใช้ให้แก่อีกผู้หนึ่ ง ได้แก่ เพื่อนฝูงญาติพี่น้อง สหกรณ์ โรงรับจำนำ บริษัทขายสินค้าเงินผ่อน สวัสดิการที่ทำงาน บริษัทบัตรกดเงินสด

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาแนวคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย กำหนดตัวแปรที่วิจัย และกรอบแนวคิดโดยแยกประเด็นในการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี
2. แนวคิดเกี่ยวกับการออม
3. แนวคิดมัธยัสถ์
4. แนวคิดการเป็นแบบอย่างของบิดามารดา
5. แนวคิดการมีระเบียบวินัย
6. แนวคิดเศรษฐกิจชุมชน
7. แนวคิดกลุ่มออมทรัพย์
8. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี

ที่ตั้งและอาณาเขต

เทศบาลเมืองลบบุรีตั้งอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำลพบุรี มีพื้นที่ในความรับผิดชอบประกอบด้วยพื้นที่ตำบลท่าหินและบางส่วนของตำบล ทะเลชุบศร มีพื้นที่ 6.85 ตารางกิโลเมตร หรือ 3,836 ไร่

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลเขาสามยอด
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลป่าตาล และตำบลโพธิ์เก้าต้น
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลทะเลชุบศร
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลพรหมมาสตร์

สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปของเทศบาลเมืองลพบุรีตัวเมืองจะเป็นแนวยาวไป ตามทิศตะวันออกและตะวันตกโดยพื้นที่ทางทิศตะวันออกเป็นเนินสูงและลาบมา ทางทิศตะวันตก ซึ่งเป็นบริเวณที่ลุ่ม มีแม่น้ำลพบุรี และลำคลองอีกหลายสายไหลผ่านมีพื้นที่รอบตัวเมืองเป็นพื้นที่ทำการเกษตร

ประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี

ตารางที่ 2.1 จำนวนชุมชน จำนวนบ้าน และจำนวนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี

ชุมชน	จำนวนบ้าน	จำนวนประชากร
1. ชุมชนอู่รถราง	159	541
2. ชุมชนสีหราชเดโชชัย	94	448
3. ชุมชนร่วมน้ำใจ2	133	458
4. ชุมชนสันเปาโล	244	989
5. ชุมชนทะเลน้อย	140	654
6. ชุมชนราชมนู	90	483
7. ชุมชนร่วมน้ำใจ1	226	871
8. ชุมชนอุตุนิยมวิทยา	183	808
9. ชุมชนตลาดล่าง	284	1,217
10. ชุมชนศรีสุริโยทัย	275	1,319
11.ชุมชนนเรศวร	104	405
12. ชุมชนประตูผี	315	1,167

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ชุมชน	จำนวนบ้าน	ประชากร (คน)
13.ชุมชนวัดคลองสายบัว	104	493
14. ชุมชนไปรษณีย์	228	1,016
15. ชุมชนสระมโนราห์	210	1,033
16. ชุมชนบ้านป้อม	178	910
17. ชุมชนรามเดโช	144	615
18. ชุมชนวัดเชิงท่า	179	794
19. ชุมชนนครโกษา	260	1,081
20. ชุมชนศรีปราชญ์	136	487
รวม	**3,300**	**15,879**

ที่มา: กองสวัสดิการสังคมเทศบาลเมืองลพบุรี (2552)

สภาพทางโครงสร้างพื้นฐาน

การคมนาคมขนส่ง

จังหวัดลพบุรีสามารถติดต่อภายในจังหวัดและจังหวัดต่างๆ ในภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาควันออกตกประกอบด้วย โครงข่ายระบบถนนและทางรถไฟ ส่วนทางอากาศใช้เฉพาะราชการทหาร โดยมีสนามบินกองบิน 2 และศูนย์การบินทหารบก

ถนน

ในเขตเทศบาลมีจำนวน 62 สาย รวมความยาวทั้งสิ้น 29,423 เมตร ประกอบความยาวถนนคอนกรีตเสริมเหล็กจำนวน 17 สาย ความยาว 9,928 เมตร และถนนลาดยางมะตอย จำนวน 45 สาย ความยาว 19,495 เมตร ถนนเป็นเส้นทางที่เทศบาลตัด และขยายให้บริการแก่ประชาชนในเขตเทศบาลให้เพียง พอและมีมาตรฐาน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ทางรถไฟ

มีเส้นทางทางรถไฟผ่าน 2 สาย คือ สายเหนือผ่านอำเภอเมืองลพบุรีและอำเภอบ้านหมี่ และทางรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือผ่านอำเภอพัฒนานิคม อำเภอ ชัยบาดาล และอำเภอลำสนธิ สำหรับรถไฟที่ผ่านสถานีลพบุรีวันหนึ่งจำนวน 37 เที่ยว เป็นเที่ยวขึ้น 19 เที่ยว เที่ยวล่อง 18 เที่ยว และรถดีเซลราง วิ่งระหว่าง กรุงเทพฯ - ลพบุรีและกรุงเทพฯ - บ้านหมี่ เป็นประจำทุกวัน

การประปา

แบ่งเขตการจำหน่ายเป็น 2 เขต คือ การประปาเทศบาลเมืองลพบุรี ใช้น้ำดิบจากคลองชลประทานอนุศาสนนันท์สายชัยนาท - ป่าสัก และจากแม่น้ำลพบุรี โดยให้บริการในเขตเทศบาลในตำบลท่าหิน นอกเขตเทศบาลบางส่วนโดยมีกำลังผลิต 650 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง และสามารถผลิตน้ำได้ 450 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง ปริมาณใช้น้ำของประชากรประมาณ 170 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมงจำนวนผู้ใช้น้ำประปา จำนวน 4,404 ราย และการประปาส่วนภูมิภาคจังหวัดลพบุรี โดยใช้น้ำดิบจากคลองชลประทานอนุศาสนนันท์สายชัยนาท - ป่าสักและแม่น้ำลพบุรี โดยมีอัตราการผลิต 2,740 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง (สถานที่การผลิตมี 3 แห่ง) ปริมาณการใช้น้ำ 970 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง ปริมาณการใช้น้ำประปาเฉลี่ย 250 ลิตร / คน / วัน

การไฟฟ้า

จังหวัดลพบุรีเป็นที่ตั้งของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต 3 ภาคเหนือ ซึ่งรับผิดชอบพื้นที่ 5 จังหวัด คือ ลพบุรี สิงห์บุรี อุทัยธานี นครสรรค์ และเพชรบูรณ์ สำหรับในเขตพื้นที่ลพบุรีมีหน่วยงานรับผิดชอบหลัก 2 หน่วยงาน คือ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคลพบุรี และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอโคกสำโรงการให้บริการประชาชนในด้านไฟฟ้าเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบ ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเทศบาลเมืองลพบุรีมีหน้าที่รับผิดชอบในด้านการติด ตั้งซ่อมแซม และค่าใช้จ่ายในอุปกรณ์เฉพาะไฟฟ้าสาธารณะเพื่อให้ความสว่างตามถนน ตรอก ซอย ปัจจุบันมีจำนวนครอบครัวเรือนผู้ใช้ไฟฟ้ามีขอติดตั้งมิเตอร์และมีไฟฟ้าใช้ แล้วเฉพาะในเขตเทศบาลเมืองลพบุรีจำนวนทั้งสิ้น 12,068 ครัวเรือน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การสื่อสาร

โทรศัพท์ มีสำนักงานในเขตเทศบาล 1 แห่ง คือ โทรศัพท์ลพบุรี โทรศัพท์พื้นฐานในเขตอำเภอเมือง (บ้าน, ธุรกิจ, ราชการ) จำนวน 9,363 หมายเลขการใช้

ที่ดิน

พื้นที่ในเขตเทศบาลร้อยละ 50 ถูกประกาศเป็นเขตหวงห้าม เพื่อใช้ในราชการทหาร และพื้นที่ที่เหลือเป็นโบราณสถานที่ราชพัสดุและที่ดินเอกชน

ด้านการกีฬาและนันทนาการ

สนามกีฬาและลานกีฬาเอนกประสงค์ของเทศบาลฯ มี 9 แห่ง ได้แก่ สนามฟุตบอลหน้าสำนักงาน สนามฟุตบอลโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง ลานกีฬาเอนกประสงค์ 2 แห่ง ลานกีฬาเอนกประสงค์ โรงเรียนสังกัดเทศบาลฯ 4 โรงเรียน โรงเรียนละ 1 แห่ง และลานกีฬาเอนกประสงค์สวนราชานุสรณ์ สนามกีฬาพระราเมศวรซึ่งเป็นสนามกีฬาจังหวัด

ห้องสมุด ได้แก่ ห้องสมุดของ การศึกษานอกโรงเรียน ลพบุรี ห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา สยามบรมราชกุมารี ห้องสมุดสถาบันราชภัฏเทพสตรี

สถานที่พักผ่อน ได้แก่ สวนสัตว์ลพบุรี สวนราชานุสรณ์

พิพิธภัณฑ์ ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานแห่งสมเด็จพระนารายณ์มหาราช พิพิธภัณฑ์หอโสภณศิลป์ (วัดเชิงท่า)

ด้านสาธารณสุข

ศูนย์บริการสาธารณสุข ของเทศบาล มี 3 แห่ง มีบุคลากรทางการแพทย์ ได้แก่ พยาบาล 10 คน ทันตสาธารณสุข 1 คน เจ้าพนักงานสุขาภิบาล 2 คน เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน จำนวน 1 คน มีผู้เข้ารับการรักษา 11,143 คน ประเภทของการเจ็บป่วย 5 อันดับแรกคือ โรคติดเชื้อเดินระบบ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ทางเดินหายใจ โรคระบบไหลเวียนของเลือด โรคระบบย่อยอาหารและโรคช่องปาก โรคผิวหนัง รวมเนื้อเยื่อใต้ผิวหนัง โรคระบบกล้ามเนื้อรวม

โครงสร้างด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

เครื่องมือเครื่องใช้ในการดับเพลิง ได้แก่ รถยนต์ดับเพลิง 4 คัน รถยนต์บรรทุกน้ำดับเพลิง 4 คัน รถบันไดเลื่อนอัตโนมัติ 1 คัน เครื่องดับเพลิงชนิดหาบหาม 11 เครื่อง พนักงานดับเพลิง 50 คน มีการฝึกซ้อมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในปี 2549 จำนวน 6 ครั้ง

ด้านสิ่งแวดล้อม

ปริมาตรน้ำเสีย 21,929 ลบ.ม/วัน ค่า B O D ในคลองและทางระบายน้ำสายหลัก 18-20 mg/ลิตร มีปริมาณขยะ 60 - 70 ตัน/วัน สามารถกำจัดได้ทั้งหมด โดยวิธีเทกอง และฝังกลบ (Sanitary Lanfill) รถยนต์บรรทุกขยะ 14 คันที่กำจัดขยะ มีพื้นที่ 33 ไร่ 215 ตารางวา ตั้งอยู่ที่ตำบลทะเลชุบศร ห่างจากเขตเทศบาล 3 กม. ขณะนี้ใช้ที่ดินในการกำจัดขยะไปแล้ว 20 ไร่ คาดว่าจะสามารถกำจัดขยะได้อีก 5 ปี

แนวคิดเกี่ยวกับการออม

ความหมายของการออม

ปรารถนา หลีกภัย (2551 : 323) ได้กล่าวว่า การออม หมายถึง การเก็บสะสมเงินทีละเล็กทีละน้อยให้พอกพูนขึ้นเมื่อเวลาผ่านไป โดยมีวัตถุประสงค์เป็นการสะสมเงินเพื่อให้พอกพูนในระยะสั้น เพื่อไว้ใช้จ่ายในยามฉุกเฉินโดยมีวิธีการสะสมเงินฝากธนาคาร และบริษัทเงินทุนซึ่งการออมมีความเสี่ยงต่ำมีสภาพคล่องสูง และมีผลตอบแทนเป็นดอกเบี้ย

สุวัฒนา ศรีภิรมย์, สุปาณี จันทรมาศ, และปาริฉัตร คลิ้งทอง (2551: 7) ได้กล่าวว่า การออม (Savings) หมายถึง รายได้ที่ยังไม่ได้ใช้ไปในการซื้อสินค้าและบริการเพื่ออุปโภคและบริโภคในระยะเวลาหนึ่ง หรือหมายถึงส่วนต่างของรายได้ และรายจ่ายในการอุปโภคและบริโภค

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กลันทิมา มีมาก (2547 : 7) ได้ให้ความหมายของการออมไว้ว่า การนำเงินส่วนหนึ่งของรายได้ปัจจุบันที่ไม่ได้ใช้จ่ายไปเพื่อการบริโภค หรือการนำเงินส่วนที่เหลือจากการใช้จ่ายไปลงทุนเพื่อหาผลประโยชน์ตอบแทน หรือนำมาเก็บไว้ในรูปแบบต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้จ่ายในอนาคต

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การออม หมายถึง การเก็บสะสมเงิน การรู้จักใช้จ่ายในการซื้อสินค้าและบริการเพื่ออุปโภคและบริโภคในระยะเวลาหนึ่ง มีความมัธยัสถ์ หลีกเลี่ยงการฟุ่มเฟือย การสุรุ่ยสุร่าย และรู้จักใช้ทรัพยากร อย่างประหยัด รวมทั้งรู้จักใช้อย่างชาญฉลาด โดยจะเป็นแนวคิด หรือเป็นพฤติกรรมที่ได้ปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

เหตุผลการออม

วิไลลักษณ์ ไทยอุตส่าห์ และวลัยภรณ์ อัตตะนันทน์ (2531 : 33-36) ได้อธิบายเหตุผลการออมไว้ว่า การตัดสินใจที่จะออมมีเหตุผลหลายประการ มีผู้สรุปถึงเหตุผลของการออมไว้หลายประเด็น โดยแต่ละคนอาจจะมีเหตุผลที่แตกต่างกันออกไปด้วยกันดังต่อไปนี้

1. เพื่อไว้ใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน ยามฉุกเฉิน คือยามที่เกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันมาก่อน ซึ่งจำเป็นที่จะต้องใช้จ่ายอย่างกะทันหัน เช่น ประสบอุบัติเหตุ การเจ็บไข้ได้ป่วย ฯลฯ

2. เพื่อไว้ใช้จ่ายสำหรับการศึกษา การเก็บออมไว้เพื่อการศึกษานั้น อาจจะเป็นการศึกษาสำหรับตนเอง หรือสำหรับบุตรหลานก็ได้ ผู้ที่วางแผนชีวิตที่ดีจะต้องพยายามเพิ่มพูนความรู้ความสามารถด้วยการพยายามให้มีการศึกษาสูงขึ้นทั้งของตนเองและบุตรหลาน ดังนั้นการเก็บออมไว้เพื่อเหตุผลนี้ จึงเป็นสิ่งจำ เป็นที่ต้องเกิดขึ้น

3. เพื่อซื้อเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพ ในการประกอบอาชีพจำเป็นต้องอาศัยอุปกรณ์ เครื่องมือ เพื่อให้การทำงานสะดวกและเพิ่มประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพมากยิ่งขึ้น

4. ไว้ใช้จ่ายในการซื้อที่อยู่อาศัย ที่อยู่อาศัยเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ที่จำเป็นแก่การดำรงชีวิต สำหรับผู้ที่ยังไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองจำเป็นต้องเก็บออมเพื่อเหตุผลนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

5. เพื่อไว้ใช้จ่ายในยามชรา เป็นเหตุผลประการสำคัญในการเก็บออมของคนทั่วไป ดังนั้น จึงจำ เป็นต้องมีการเก็บออมไว้ในขณะที่ตนเองยังมีรายได้อยู่ในระดับที่จะออมได้

6. เพื่อไว้ใช้จ่ายในการซื้อสินค้าถาวร สินค้าถาวรในปัจจุบันเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกในการครองชีพ เช่น สิ่งอำนวยความสะดวกในบ้าน รถยนต์ เครื่องเสียง ฯลฯ ซึ่งบุคคลทั่วไปมักปรารถนาจะมีไว้เพื่อความสะดวกสบายในการดำ รงชีวิต

7. เพื่อให้ได้มาสำหรับหลักประกันบางอย่าง ในที่นี้ได้แก่ การประกันชีวิต ประกันภัย ประกันอุบัติเหตุ ฯลฯ ซึ่งถ้าบุคคลใดประสบภัยพิบัติโดยไม่คาดฝันในกรณีต่างๆ ดังกล่าว หลักประกันนั้นจะช่วยบรรเทาความเดือดร้อนได้ ฉะนั้นการออมในรูปของการส่งเบี้ยประกัน เพื่อให้ได้หลักประกันบางอย่างจึงมีอยู่เสมอ ปัจจุบันมีรูปแบบใหม่ให้ผลทั้งทางการประกันสุขภาพ และถือเป็นการออมระยะยาว

8. เพื่อหาผลประโยชน์ ผลประโยชน์ ที่นี้คือผลตอบแทนที่จะได้จากการออม เช่น ดอกเบี้ย เงินปันผล ส่วนลด ฯลฯ นั่นเอง โดยทั่วไปผู้มีรายได้สูงถึงระดับหนึ่งจะสามารถทำ การออมเพื่อวัตถุประสงค์นี้ได้

9. เพื่อจัดตั้งหรือขยายงานธุรกิจ อาจเป็นเหตุผลอีกประการหนึ่งในการเก็บออม เพราะเมื่อผู้ใดมีลู่ทางจะประกอบธุรกิจได้ก็ย่อมพยายามที่จะกระทำ เพราะปัจจัยที่สำคัญในการประกอบธุรกิจก็คือ เงินทุน ดังนั้นการออมจึงเป็นวิธีหนึ่งที่จะได้เงินทุนมาประกอบธุรกิจ

10. เพื่อใช้จ่ายในการซื้อเครื่องประดับ อาจเป็นเหตุผลในการออมอย่างหนึ่งของผู้ที่มีรสนิยมในการประดับเครื่องแต่งกาย และนอกจากนี้เครื่องประดับ เช่น ทอง สร้อย เป็นต้น ยังสามารถทำให้เกิดเป็นเงินโดยการนำ ไปขายได้เมื่อถึงคราวจำเป็น

11. เพื่อใช้จ่ายในกิจกรรมทางด้านสังคม ในระบบของสังคมไทย ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับกิจกรรมทางสังคม เช่น การให้ของขวัญวันเกิด แต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ ฯลฯ มักเกิดขึ้นอยู่เสมอ และไม่ได้คาดคะเนมาก่อน ผู้ที่วางแผนการใช้จ่ายงบประมาณในครอบครัวอย่างดี มักกันเงินส่วนหนึ่งไว้เพื่อกิจกรรมนี้ เงินส่วนนี้ถือว่าเป็นเงินออมเช่นกัน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

12. เพื่อเก็บไว้เป็นมรดกของบุตรหลาน ค่านิยมของสังคมไทยที่บิดา มารดา และปู่ย่าตายายมักจะมีมรดกไว้ให้ลูกหลานในอนาคต จากค่านิยมดังกล่าว จึงเป็นเหตุผลที่ทำ ให้ผู้ที่สามารถจะออมได้จึงเก็บออมไว้เป็นมรดกของลูกหลาน

13. เพื่อไว้ใช้จ่ายในกิจกรรมอื่นๆ เช่น ออมไว้เพื่อใช้จ่ายในการสมรส เพื่อการท่องเที่ยว เพื่อทำบุญ ฯลฯ เหล่านี้เป็นเหตุผลที่ทำให้เกิดการเก็บออมขึ้นได้ทั้งสิ้น

เหตุผลการออมที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าการตัดสินใจที่จะออมมีเหตุผลหลายประการได้แก่ ไว้ใช้จ่ายยามฉุกเฉิน สำหรับการศึกษา เพื่อซื้อเครื่องมือใช้ในการประกอบอาชีพ ซื้อที่อยู่อาศัย เพื่อไว้ใช้ในยามแก่ชรา ไว้ใช้จ่ายซื้อสินค้าถาวร เพื่อให้ได้มาสำหรับหลักประกัน หาผลประโยชน์ จัดตั้งหรือขยายธุรกิจ ซื้อเครื่องประดับ เพื่อใช้จ่ายกิจกรรมทางด้านสังคม เก็บไว้เป็นมรดกของบุตรหลาน และเพื่อไว้ใช้จ่ายกิจกรรมอื่น

รูปแบบของการออม

วิไลลักษณ์ ไทยอุตส่าห์ และวลัยภรณ์ อัตตะนันทน์ (2531: 36-39) กล่าวว่าความหมายของการออมนั้น มิได้ให้หมายความถึงแต่รายได้ที่เป็นตัวเงิน ซึ่งเป็นส่วนที่เหลือจากค่าใช้จ่ายในการบริโภคเท่านั้น แต่รายได้ส่วนที่เหลือนั้นอาจจะเก็บออมในรูปของทรัพย์สินต่างๆได้ รูปแบบของการออมจะมีหลายประเภทดังนี้

1. การออมในรูปทรัพย์สินถาวร เป็นการออมโดยการนำรายได้ส่วนที่เหลือจากการบริโภคไปใช้จ่ายโดยการซื้อทรัพย์สินถาวร (Real Assets) มาถือไว้โดยเป้าหมายในการถือทรัพย์สินถาวรดังกล่าว อาจแตกต่างกันไปบ้างก็ถือไว้ เพราะความจำเป็นบ้างก็ถือไว้เป็นหลักประกันในอนาคต บ้าง ก็ถือไว้เพื่อความสวยงาม และดูมีฐานะมั่นคง สำหรับชนิดของทรัพย์สินถาวรที่ถือไว้ ได้แก่

1.1 ที่ดิน ซึ่งครัวเรือนส่วนใหญ่นิยมถือไว้เป็นทรัพย์สินอย่างหนึ่ง โดยคาดว่ามูลค่าของทรัพย์สินนี้จะเพิ่มขึ้นในอนาคต และจะเพิ่มหลักประกันความมั่นคงของครัวเรือนด้วย

1.2 อาคาร และสิ่งก่อสร้างเพื่ออยู่อาศัย เป็นลักษณะการออมอย่างหนึ่งซึ่งครัวเรือน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ทั่วไปมักจะกระทำ กล่าวคือเมื่อมีรายได้เกินกว่ารายจ่ายเพื่อการบริโภค ก็จะนำรายได้ส่วนที่เหลือไปซื้อที่อยู่อาศัย โดยอาจจะจ่ายเต็มราคา หรือผ่อนชำระก็ได้ ขึ้นอยู่กับผู้ออมจะมีเงินออมมาก หรือน้อยเท่าใด

1.3 ทรัพย์สินประเภททุนที่ใช้ในการผลิต การซื้อทรัพย์สินประเภททุน (Capital goods) เช่น เครื่องจักร เครื่องมือต่างๆ สำหรับการผลิตนั้นอาจถือเป็นการออมอย่างหนึ่ง เพราะรายได้ส่วนที่เหลือจากการบริโภค เมื่อนำมาซื้อทรัพย์สินดังกล่าวไว้เท่ากับว่าเป็นการสะสมการออมไว้ประเภทหนึ่งเช่นกัน

1.4 การเพิ่มขึ้นของสินค้าคงเหลือ อาจจัดได้ว่าเป็นการออมเช่นกัน เนื่องจากจำนวนของสินค้าคงเหลือก็คือส่วนหนึ่งของรายได้ที่ไม่ได้ใช้จ่ายนั่นเอง

1.5 การซื้อโลหะมีค่า และอัญมณีแต่อย่างไรก็ตามจะต้องคำนึงถึงมูลค่าของการออมในรูปทรัพย์สินถาวรจะต้องหักค่าเสื่อมราคาออกด้วย

2. การออมในรูปทรัพย์สินทางการเงิน อีกรูปแบบหนึ่งของการออมก็คือ การถือไว้เป็นทรัพย์สินทางการเงิน (Financial Assets) โดยเหตุผลของการออมไว้ในรูปทรัพย์สินทางการเงินก็แตกต่างกันออกไป เช่น สภาพคล่องสูงเพราะเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่าย ให้ผลตอบแทน มีความเสี่ยงน้อย ฯลฯ ซึ่งการออมในลักษณะนี้อาจจะทำ ได้หลายวิธี คือ

2.1 การออมในรูปทรัพย์สินทางการเงินในระบบ หมายถึง การออมโดยการถือทรัพย์สินทางการเงินที่สร้างขึ้นภายใต้ขอบเขตของกฎหมายคุ้มครองอยู่ รูปแบบของการออมประเภทนี้ คือ

2.1.1 เงินสดในมือ ทั้งในรูปของเงินบาท และเงินตราต่างประเทศ

2.1.2 เงินฝากที่สถาบันการเงินต่างๆ เช่น เงินฝากที่ธนาคารพาณิชย์ (รวมถึงเงินฝากที่เป็นเงินตราต่างประเทศ) ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารอาคารสงเคราะห์ สหกรณ์ออมทรัพย์ ฯลฯ

2.1.3 การซื้อหลักทรัพย์ทางการเงินต่างๆ ทั้งของรัฐบาล และเอกชน เช่น ตั๋วเงิน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คลัง ตั๋วสัญญาใช้เงิน ตั๋วการค้า พันธบัตร หุ้นสามัญ สลากออมสิน ฯลฯ

2.1.4 การให้กู้ยืมซึ่งมีสัญญาถูกต้องตามกฎหมายทั้งระยะสั้น และระยะยาว

2.1.5 เบี้ยประกันตามกรมธรรม์ประกันชีวิต และกองทุนเลี้ยงชีพของหน่วยงานต่างๆ

2.1.6 อื่นๆ เช่น เงินค่าหุ้นสมาชิกสหกรณ์ เงินค่าฌาปณกิจสงเคราะห์ เป็นต้น

2.2 การออมในรูปทรัพย์สินทางการเงินนอกระบบ ซึ่งหมายถึง การถือทรัพย์สินทางการเงินที่ไม่อยู่ในขอบเขตของกฎหมาย ซึ่งกฎหมายจะคุ้มครองไปถึงได้ยาก การออมในรูปแบบนี้ได้แก่

2.2.1 การเล่นแชร์

2.2.2 การให้กู้ยืมเป็นการส่วนตัวโดยไม่มีสัญญากู้ยืม

3. อื่น ๆ เช่นการลดลงของหนี้สิน อาจถือเป็นการออมได้อีกรูปแบบหนึ่ง โดยผู้ออมจะนำเงินไปจ่ายชำระหนี้นั่นเอง นอกจากนี้รายจ่ายเพื่อการซ่อมแซมรักษาทรัพย์สินก็น่าจะถือว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการออม เพราะค่าซ่อมแซมดังกล่าวจะต้องนำ มาจาก ส่วนหนึ่งของการออม

รูปแบบของการออมที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่ารายได้ส่วนที่เหลือนั้นอาจจะเก็บออมในรูปของทรัพย์สินต่างๆได้ รูปแบบของการออมจะมีหลายประเภทดังต่อไปนี้ 1) การออมในรูปแบบทรัพย์สินถาวร ได้แก่ ที่ดิน อาคาร ทรัพย์สินประเภททุนที่ใช้ในการผลิต การเพิ่มขึ้นของสินค้าคงเหลือ การซื้อโลหะมีค่า 2) การออมในรูปแบบทรัพย์สินทางการเงินในระบบ ได้แก่ การออมในรูปทรัพย์สิน และการออมในรูปทรัพย์สินทางการเงินนอกระบบ 3) การลดลงของหนี้สิน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ปัจจัยที่กำหนดการออม

ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนในระดับส่วนบุคคลนั้น จะมีปัจจัยทางสังคม และปัจจัยทางเศรษฐกิจเป็นตัวแปรที่กำหนดตัวหนึ่ง โดยปัจจัยในทางสังคม และปัจจัยทางเศรษฐกิจที่เชื่อว่ามีอิทธิพลต่อการออม คือ

1. จำนวนผู้มีเงินได้ในครอบครัวจะเป็นตัวกำหนดว่าจะออมได้หรือไม่ ถ้าจำนวนผู้มีเงินได้ในครอบครัวสูง โอกาสที่จะออมก็เป็นไปได้มากกว่าผู้มีเงินได้น้อย

2. เป้าหมายการออม ผู้ที่มีเป้าหมายในการออมมักจะมีแนวโน้มที่จะมีปริมาณการออมสูงกว่าผู้ที่ไม่มีเป้าหมายการออม

3. รสนิยมในการบริโภค จะมีอิทธิพลต่อการออมอยู่มาก เนื่องจากถ้าบริโภคมากก็จะออมน้อย

4. อายุ จะมีอิทธิพลต่อการออมตามทฤษฎีการบริโภคตามช่วงอายุขัย นั่นคือ ผู้ที่มีอายุในวัยกลางคนจะมีการออมสูงกว่าวัยต้น และวัยบั้นปลายของชีวิต

5. การศึกษา เชื่อกันว่าจะมีอิทธิพลต่อการออม โดยทั่วไปผู้ที่มีการศึกษาสูงจะมีการออมมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อย ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากผู้ที่มีการศึกษาสูงมักมีรายได้สูงกว่า หรือมิฉะนั้นก็เข้าใจในความสำคัญของการออมมากกว่า

6. อาชีพ เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการออม เพราะนอกจากความแตกต่างกันของอาชีพจะทำให้เกิดความแตกต่างกันในเรื่องของรายได้แล้ว ลักษณะของอาชีพบางอาชีพก็จำ เป็นที่จะต้องมีการออมไปในตัว

7. ขนาดของครัวเรือน จะมีผลต่อการออม โดยครัวเรือนขนาดใหญ่ที่มีสมาชิกในการดูแลมาก การออมก็จะน้อย

8. กรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน เป็นสาเหตุหนึ่งที่กระทบต่อการออม เพราะผู้ที่มีสิทธิ์ในบ้านและที่ดินเรียบร้อยแล้ว ย่อมอยู่ในฐานะที่จะเก็บออมได้ดีกว่าผู้ที่ยังเป็นหนี้เกี่ยวกับที่อยู่อาศัย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

9. สภาพภูมิศาสตร์และเขตที่อยู่อาศัย เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการออมที่สถาบันการเงิน เพราะความสะดวกจะมีผลต่อการออม ฉะนั้นถ้าแหล่งที่อยู่อาศัยสะดวกต่อการไปยังแหล่งออม การออมก็อาจจะเพิ่มขึ้นได้

10. ความพร้อมของสถาบันการเงิน ที่ให้ความสะดวกทั้งระบบการออมและการติดต่อจะเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการออม

11. การโฆษณาและสิ่งจูงใจ เป็นผลให้ผู้ออมตื่นตัว และมีความต้องการที่จะออมมากขึ้นตามแรงโฆษณาและสิ่งจูงใจ

รูปแบบของการออม สามารถสรุปได้ว่าปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนที่กล่าวมาข้างต้น จะมีปัจจัยในทางสังคม และปัจจัยทางเศรษฐกิจที่เชื่อว่ามีอิทธิพลต่อการออม ได้แก่ จำนวนผู้มีเงินได้ในครอบครัว เป้าหมายการออม รสนิยมในการบริโภค อายุ การศึกษา อาชีพ ขนาดของครัวเรือน กรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน สภาพภูมิศาสตร์และเขตที่อยู่อาศัย ความพร้อมของสถาบันการเงิน การโฆษณาและสิ่งจูงใจ

แนวคิดความมัธยัสถ์

ความมัธยัสถ์ หมายถึงความสันโดษของกลุ่มตัวอย่างที่แสดงออกมาให้เห็นว่าพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่หรือหามาได้ รู้จักสถานภาพของตนเอง ไม่ทะเยอทะยานจนเกินกำลังความสามารถของตนเอง ไม่ใช้สิ่งฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็น

ความสันโดษเป็นธรรมข้อหนึ่งที่ได้มีผู้ปรารภกล่าวกันมากทั้งในทางสนับสนุนและในทางค้านสนับสนุนคือส่งเสริมให้มีการปฏิบัติกัน ค้านคือแสดงว่าไม่ควรส่งเสริมให้มีการปฏิบัติ เพราะเห็นว่าเป็นเครื่องขัดขวางความเจริญก้าวหน้า ผู้ที่ต้องการจะทราบอธิบายเรื่องก็มีมาก มีหลายคนได้แสดงคำแนะนำว่าควรแสดงเรื่องสันโดษให้ทราบทั่วกัน (คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ , 2536: 82-92)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แนวคิดของความสันโดษ

พระสมชาย ฐานวุฑโฒ (2544: 215) กล่าวว่า คนจำนวนมากเข้าใจสันโดษผิด คิดว่าสันโดษคือการไม่ทำ อะไร หรือการพอใจอยู่คนเดียว แต่ความจริงการไม่ทำอะไรนั้น ภาษาบาลีเรียกว่า โภสัชชะ คือ เกียจคร้าน ไม่เรียกว่าสันโดษ และการพอใจอยู่คนเดียวนั้น ภาษาบาลีเรียกว่า ปวิวิตตะ ไม่เรียกว่าสันโดษ

คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในเรื่องสันโดษนั้น ไม่ได้สอนให้คนเกียจคร้าน ท้อถอย ไม่ทำ การงาน หรือทำ งานเรื่อยๆ เฉื่อยแฉะ เป็นภัยต่อความเจริญ ความก้าวหน้าอย่างที่เข้าใจกันตรงกันข้าม ถ้าแต่ละคนรู้จักสถานภาพของตนเอง สำ นึกในฐานะ ความสามารถและความมีคุณธรรมของตนอยู่เสมอแล้ว ความมีสันโดษจะเกิดขึ้นเองโดยอัตโนมัติ จะทำ ให้ทุกคนพอใจกับของของตนพอใจกับของที่ตนได้มา และพอใจกับของที่สมควรแก่ตน จะไม่มีการเบียดเบียนแก่งแย่งชิงดี อิจฉาริษยา ให้ร้ายป้ายสี ฉ้อโกงกัน ฯลฯ

ความหมายของสันโดษ

พระสมชาย ฐานวุฑโฒ (2544: 212) ได้ให้ความหมายของสันโดษว่า มาจากภาษาบาลีว่า สันโตสะ สัน แปลว่า ตน, โตสะ แปลว่า ยินดี สันโดษจึงแปลว่ายินดี ชอบใจ พอใจ อิ่มใจ จุใจ สุขใจ กับของของตน ความหมายโดยย่อคือ ให้รู้จักพอ รู้จักประมาณ

คณะกรรมการฝ่ายจัดพิมพ์หนังสือที่ระลึกในคณะกรรมการอำนวยการ (2543: 123) อธิบายว่า คำว่า สันโดษ มาจากภาษาบาลีว่า “สันโตสะ สันตุฏฐิ” แปลว่า “ความยินดี (หรือพอใจ) ด้วยของของตน ความยินดีด้วยของที่มีอยู่ ความยินดีโดยสม่ำเสมอ”

ความสำคัญของความมัธยัสถ์

พระเทพเวที (ประยุทธ ปยุตโต) (ม.ป.ป.: 96) ได้กล่าวไว้ว่า สันโดษ หรือความรู้จักพอ รู้จักประมาณตน เป็นทางสายกลางระหว่างความโลภและความเกียจคร้าน คนโลภ คือคนที่อยากได้นั่นได้นี่ อยากเป็นโน่นเป็นนี่ไม่มีที่สิ้นสุด โดยไม่คำนึงถึงสภาพของตน และไม่เลือกว่าจะได้มาโดยวิธีการอย่างไร ได้เท่าไรก็ไม่พอ เป็นเหตุให้เกิดความทุกข์ เพราะมนุษย์ไม่สามารถสนองความอยากของตนได้เสมอไป อันเป็นหนทางการนำ ไปสู่การไม่รู้จักเก็บออมส่วนที่พอจะมีเหลือโดยทั่วไป

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สันโดษหรือการรู้จักประมาณตน มี 3 ลักษณะ คือ (คณะกรรมการฝ่ายจัดพิมพ์หนังสือที่ระลึก , 2543: 127-128)

1. การรู้จักประมาณในสิ่งที่ตนมีตนได้ หมายความว่า มีอะไร เป็นอะไรก็พอใจในสิ่งนั้น พอใจในฐานะความเป็นอยู่ ทรัพย์สินของตน ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย รู้จักประหยัด เก็บหอมรอมริบ ไม่คิดหาทรัพย์สินโดยทางทุจริต พอใจตามสิ่งที่ได้เกิดขึ้นแล้ว และเพียรพยายามสร้างอนาคตให้ก้าวหน้าต่อไปตามสมควรแก่อัตภาพ

2. การรู้จักประมาณในกำลังของตน หมายถึง ยินดีตามกำลังที่ตนมี ไม่ว่าจะเป็นกำลังกาย กำลังใจ กำลังสติปัญญา กำลังทรัพย์ คนเราเกิดมาต่างมีความสามารถไม่เท่ากัน ควรรู้จักประมาณกำลังของตน คนฐานะไม่ดีอยากจัดงานแต่งงานให้หรูหราเหมือนคนร่ำรวย แล้วไปกู้หนี้ยืมสินคนอื่นมา พอแต่งงานเสร็จต้องทำ งานหนัก หาเงินใช้คืนเขา อย่างนี้เรียกว่าไม่รู้จักประมาณกำลังทรัพย์ของตน

3. การรู้จักประมาณในภาวะความเป็นอยู่ของตน คนเรามีหน้าที่การงานแตกต่างกัน ฐานะทางสังคมของคนย่อมเหมือนกันหมดไม่ได้ เราควรพอใจตามภาวะของเรา ไม่คิดอิจฉาริษยาคนที่มีฐานะสูงกว่า ต้องรู้จักเข้าใจความเหมาะสมตามฐานะรู้จักผู้ใหญ่ ผู้น้อย ไม่ทะเยอทะยานให้สูงเกินศักดิ์

ลักษณะของความสันโดษ

พระสมชาย ฐานวุฑโฒ (2544: 212 - 213) กล่าวว่า ผู้ที่จัดว่าเป็นผู้มีความสันโดษ จะต้องประกอบด้วยลักษณะ 3 อย่าง ดังต่อไปนี้ คือ

1. สเกนสันโดษ ยินดีกับของของตน

2. สันเตนสันโดษ ยินดีกับสิ่งที่ได้มา

3. สเมนสันโดษ ยินดีโดยมีใจสม่ำเสมอ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ยินดีกับของของตน หมายถึง ยินดีกับสิ่งที่ตนมีอยู่แล้ว พอใจกับของของตนไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ของเรา ลูกเมียของเรา งานของเรา ประเทศชาติของเรา ถึงจะมีข้อบกพร่องอย่างไรก็ค่อยๆ แก้ไขกันไปให้ดีขึ้น ไม่คิดไขว่คว้าแย่งชิงเอาของคนอื่นเขามาเป็นของตนบุคคลเมื่อพอใจในสิ่งใดเขาย่อมก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้งในสิ่งนั้น ความพอใจจะเป็นพลังหนุนให้เกิดความพยายาม ส่วนความไม่พอใจจะทำ ให้คนเหนื่อยหน่าย ระอิดระอา ความยินดีในของของตนนี้ จะเป็นเครื่องกำจัดความเกียจคร้าน เบื่อหน่าย และโลภอยากได้ของผู้อื่นมาเป็นของตน

ยินดีกับสิ่งที่ได้มา หมายถึง ยินดีกับของส่วนที่ตนได้มา คือเมื่อแสวงหาประโยชน์อันใดทุ่มเทสติปัญญาความสามารถทำ ไปเต็มที่แล้ว ได้เท่าไรก็พอใจเท่านั้น อาจจะได้ไม่ถึงเป้า ประณีตสวยงามไม่ถึงเป้า ก็พอใจยินดีเพียงแค่นั้น ไม่ถึงกับกระวนกระวายเป็นทุกข์ เพราะได้ไม่สมที่อยาก ไม่เป็นคนชนิดที่ไม่ได้ด้วยเล่ห์ก็เอาด้วยกล ไม่ได้ด้วยมนต์ก็เอาด้วยคาถา

ยินดีโดยมีใจสม่ำเสมอ หมายถึง ไม่รู้สึกดีใจจนเกินไปในเมื่อได้พบสิ่งที่ถูกใจ และไม่เสียใจจนเกินไป เมื่อต้องประสบกับสิ่งที่ไม่ถูกใจ

ยินดีตามที่ได้ คือ ได้สิ่งใดมา ก็พอใจอย่างนั้น ไม่เสียใจถ้าได้ไม่เท่าที่ต้องการ แต่ขวนขวายสร้างเหตุให้ดีที่สุด และให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป เช่น เป็นข้าราชการ ขยันทำงาน ตั้งใจว่าน่าจะได้เลื่อนขั้นสัก 2 ขั้น แต่ถ้าเกิดได้เลื่อนแค่ขั้นเดียวก็ไม่เสียใจ พอใจว่าได้เลื่อนขั้นมา 1 ขั้น ก็ทำ งานสร้างประโยชน์ได้มากกว่าเดิมแล้ว จากนั้นก็ตั้งใจทำ งานในหน้าที่ให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป

ยินดีสิ่งที่ควรแก่สมรรถภาพ คือ คนเรามีความสามารถไม่เท่ากันทั้งกำลังกาย กำลังความคิด กำลังใจ กำลังความดี ก็ต้องรู้ว่ากำลังของตนเองมีแค่ไหน และแสวงหาหรือยอมรับเฉพาะของที่ควรแก่สมรรถภาพของตนเองเท่านั้น ไม่เป็นคนตีราคาตัวเองผิด คิดเอาง่ายๆ ตื้นๆ ว่าเขาเป็นอะไรตัวก็จะเป็นได้อย่างเขาทุกอย่าง เข้าทำ นอง “เห็นเขานั่งคานหาม เอามือประสานก้น ” ความสามารถเป็นได้แค่รัฐมนตรีก็ไม่ดิ้นรนไปเป็นนายกรัฐมนตรี

ยินดีสิ่งที่ควรแก่ฐานะ คือ ให้พิจารณาว่าเรามีฐานะเป็นอะไร ชาวบ้าน ผู้ใหญ่ ครู นักเรียน นายพัน นายร้อย นายสิบ อธิบดี เสมียน ฯลฯ แล้วให้แสวงหาหรือยอมรับแต่ของที่ควรกับฐานะของตน ไม่เป็นคนใฝ่สูงเกินศักดิ์ เช่น เราเป็นนักเรียนนักศึกษาก็ไม่ควรใช้ข้าวของเครื่องใช้ที่หรูหราราคาแพง เกินฐานะของความเป็นนักศึกษา เพราะอาจทำ ให้เกิดอันตรายแก่ตนเอง สร้างนิสัยของการฟุ้งเฟ้อ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ความสัมพันธ์ของความมัธยัสถ์กับการออม

ชาตรี ศิริสวัสดิ์ (2541: 13) อธิบายลักษณะซึ่งจะส่งเสริมให้มีการออม คือ ลักษณะในทางพฤติกรรม ตลอดจนความคิดของบุคคลที่จะช่วยให้เกิดการออมขึ้น ได้กล่าวถึงบุคคลที่จะมีการกระทำให้เกิดการออมว่าควรมีลักษณะดังจะกล่าวต่อไปนี้

1. มีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย ไม่แปรเปลี่ยนไปตามแฟชั่น

2. มีความพอดีในการบริโภค ไม่ใช้สิ่งของที่เกินฐานะตนเองจะหามาได้

3. ใช้จ่ายเงินจำนวนน้อยของตนให้เป็นประโยชน์มากที่สุด

4. คิดก่อนใช้จ่าย และจ่ายเท่าที่มีความจำ เป็นเสมอ

5. ไม่ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่ายฟุ่มเฟือย แต่ก็มิได้ตระหนี่ถี่เหนียวจนเกินสมควรแก่เหตุ

6. รู้จักมีความคิดเพิ่มพูนทรัพย์ ด้วยการแบ่งเก็บหรือนำ ไปใช้ให้เกิดผลประโยชน์ได้อีก หรือหาเพิ่มเติมจากของเดิม หรือหาวิธีให้เกิดผลงอกเงยเพิ่มขึ้น

7. รู้จักใช้ ดูแลรักษาและบูรณะทรัพย์ ทั้งของตนเองและของส่วนรวม

8. มีการวางแผนใช้จ่ายให้รอบคอบโดยมีสัดส่วนและออมไว้บ้างตามสมควร

จากข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าแนวคิดของความมัธยัสถ์คือ ความยินดี ความพอใจในสิ่งที่มีอยู่ หรือทำได้ ตามความรู้ ความสามารถของตน การมีความสุขความพอใจด้วยเครื่องเลี้ยงชีพที่หามาได้ ด้วยความเพียรพยายามอันชอบธรรมของตน ไม่โลภ ไม่ริษยาใคร ได้แก่ การได้สิ่งใดมาด้วยความเพียรของตน การพอใจเพียงแค่พอแก่กำลังร่างกายสุขภาพ และขอบเขตการใช้สอยของตน ความพอใจตามที่สมควรแก่ภาวะ ฐานะ แนวทางชีวิต และจุดหมายแห่งการบำเพ็ญกิจของตน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แนวคิดการเป็นแบบอย่างของบิดามารดา

ดวงกมล เวชบรรยงรัตน์ (2531: 556) อธิบายว่าการทำตัวเป็นตัวอย่างเป็นภารกิจที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก บางครอบครัวมักบ่นเสมอว่า ลูกไม่เป็นระเบียบ วางของทิ้งเกะกะ ไม่มีความรับผิดชอบ ใช้จ่ายเงินอย่างฟุ่มเฟือย ไม่รู้จักใช้เงินในทางที่เหมาะสม ไม่รู้จักอดออม แต่ถ้าลองมองย้อนไปดูพฤติกรรมของพ่อแม่ดูบ้าง ก็จะเห็นว่าพ่อแม่ หรืออาจจะเป็นสมาชิกคนอื่นๆ ของครอบครัวก็ชอบทำตัวอย่างของการวางของไม่เป็นที่ ไม่รู้จักใช้เงินในทางที่เหมาะสม ไม่รู้จักอดออมเช่นเดียวกัน เด็กได้มองเห็นภาพเหล่านั้นพร้อมกับได้เรียนรู้พฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัวไปด้วย แล้วท้ายที่สุดก็จะพยามเลียนแบบพฤติกรรมนั้นๆ จนกลายเป็นลักษณะนิสัยติดตัวไป ดังนั้นพ่อแม่ และสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัวทุกคนจึงควรตระหนักตลอดเวลาว่าเด็กกำลังมองดูและเลียนแบบ ถ้าต้องการให้เด็กมีพฤติกรรมอย่างไรก็ทำ ตัวเป็นตัวอย่าง ก็จะได้พฤติกรรมเช่นนั้นเกิดขึ้นกับเด็ก

ป. มหาขันธ์ (2536: 90-93) และเสาวนีย์ พัฒนอมร (2535: 40) กล่าวว่าพ่อแม่ที่อยู่ด้วยกันที่มีความขัดแย้งกัน ทะเลาะกันโดยขาดความรับผิดชอบ จะไม่สามารถสอนให้ลูกๆ มีความรับผิดชอบได้ เพราะลูกๆ จะสังเกตพฤติกรรมของพ่อแม่ และยึดเอาเป็นแบบอย่าง หากบิดามารดามีความรัก และสามัคคี ทำงานด้วยความตั้งใจ มุ่งมั่นในความสำเร็จของตน และมีการตัดสินใจที่ดี ลูกๆก็จะรับเอาเป็นแบบอย่างที่ดีเข้าไว้เป็นคุณสมบัติของตน พ่อแม่จะต้องแสดงตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีเกี่ยวกับการใช้เงินอย่างเหมาะสมรวมถึงการออม ก็จะทำ ให้ลูกๆ สามารถที่จะเรียนรู้เรื่องการใช้เงินอย่างเหมาะสมและการออมได้เป็นอย่างดี

ประยูรศรี มณีสร (2532 : 151) และปรีดา คัมภีรปกรณ์ (2532 : 62) อธิบายว่า การสร้างความสัมพันธ์ หรือความใกล้ชิดอันดีภายในบ้าน ทำ ให้เกิดความอบอุ่น เมื่อบุตรมีปัญหาจะปรึกษากับบิดามารดา นอกจากนั้นบิดามารดา และบุตรควรมีกิจกรรมที่น่าสนใจร่วมกันมีการมอบหมายงานให้บุตรทำ เพื่อทำให้บุตรมีความรับผิดชอบ และบิดามารดาที่คอยให้กำลังใจเอาใจใส่ตามที่จำเป็น บุตรก็จะแสดงพฤติกรรมที่ดีโดยเลียนแบบพฤติกรรมจากบิดามารดา

พิริยา ธราพรพิสุทธิกุล (2533: 148) กล่าวว่า การเป็นแบบอย่างของพ่อแม่เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ถ้าพ่อแม่ไม่เห็นความสำคัญของการใช้เงินอย่างเหมาะสม ไม่รู้จักประหยัด อดออม เด็กก็จะไม่เห็นความสำคัญของการใช้เงินอย่างเหมาะสมไม่รู้จักประหยัด อดออมเช่นกัน ดังนั้นต้องให้เด็กได้เห็นแบบอย่างที่ถูกต้อง โดยพ่อแม่ต้องกระทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีก่อน เด็กก็จะเรียนรู้แบบอย่างที่ดี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากพ่อแม่เมื่อเด็กกระทำในสิ่งที่ดี และเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ก็ควรจะให้แรงเสริ มเพื่อเป็นการยืนยันให้เด็กทราบว่า พฤติกรรมนั้นพ่อแม่ต้องการให้กระทำ ต่อไปอีก ซึ่งถ้าเด็กได้กระทำเป็นประจำจะกลายเป็นนิสัยติดตัวไปในที่สุด และควรให้เด็กได้รับประสบการณ์โดยตรงจากการกระทำ ของตนเอง โดยพ่อแม่เป็นผู้สอนให้เด็กรู้จักการใช้เงินอย่างเหมาะสม ถูกต้อง คุ้มค่า และรู้จักการออม เป็นต้น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าบทบาทที่สำคัญของพ่อแม่คือการประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างของลูก หากพ่อแม่ประพฤติปฏิบัติไม่ดีลูกก็จะจำ และนำ ไปปฏิบัติ ในทางตรงกันข้ามหากพ่อแม่ประพฤติปฏิบัติเป็นตัวอย่างในทางที่ดีลูกก็จะทำตามได้ อาจกล่าวได้ว่าการเป็นแบบอย่างที่ดีและเหมาะสมของพ่อแม่ทำให้ลูกเกิดการเรียนรู้ทางอ้อม และทางตรง ทำให้ซึมซับแบบอย่างจากพ่อแม่ไปได้อย่างไม่รู้ตัว

แนวคิดการมีระเบียบวินัย

สมพงศ์ เกษมสิน (2521: 221-222) ได้กล่าวว่า การมีระเบียบวินัย (Discipline) เป็นองค์ประกอบสำคัญในการอยู่ร่วมกันในสังคมและองค์การ โดยเฉพาะในด้านการบริหารงานบุคคล ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลจักต้องสนใจในเรื่องวินัยให้มาก เพราะเป็นเรื่องที่จะต้องติดตามศึกษาและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะอยู่เสมอ

การที่มนุษย์รวมกันอยู่เป็นหมู่มากในสังคมเช่นนี้ จำเป็นต้องมีข้อบังคับระเบียบและวินัยเพื่อเป็นเครื่องกำ กับความประพฤติของมนุษย์ให้อยู่ร่วมกันได้โดยปกติสุข ข้อกำหนดเหล่านี้มีตั้งแต่ปทัสถานทางสังคม (Social norm) อันได้แก่ ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีและข้อห้ามต่างๆ ไปจนถึงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และวินัยต่างๆ ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะให้มนุษย์สามารถร่วมกันอยู่ร่วมกันปฏิบัติงานได้อย่างราบรื่น และเรียบร้อย ดังนี้จึงเห็นได้ว่า ระเบียบวินัยเป็นสิ่งจำ เป็นแก่สังคมและแก่องค์การต่างๆ ในสังคมเป็นอย่างยิ่ง

ความหมายของระเบียบวินัย

อุทัย หิรัญโต (2523: 169) คำว่า ระเบียบวินัย แปลจากภาษาอังกฤษ คำ ว่า Discipline ซึ่งเป็นคำมาจากภาษาลาติน “Disciplima” แปลว่าแนะนำสั่งสอนอบรม การอบรมในที่นี้เน้นถึงการ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อบรมเพื่อพัฒนาการควบคุมตนเอง ความประพฤติ หรือความเป็นระเบียบเรียบร้อย หรือหมายถึง การควบคุมพฤติกรรมของคนให้อยู่ในแนวทางที่ยอมรับกันว่าถูกต้อง ซึ่งอาจทำ ได้ 2 วิธี คือ

1. โดยการมีกฎข้อบังคับ คำ สั่ง และคำ บัญชา และมีการลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืน

2. มีการอบรมสั่งสอน แนะนำ

พระสมชาย ฐานวุฑโฒ (2544: 72) กล่าวว่า ได้มีท่านผู้รู้ได้ให้ความหมายของการมีระเบียบวินัยไว้หลายประการ เช่น “การมีระเบียบวินัย คือ การฝึกหัดหรือการปฏิบัติที่สม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำ สั่ง งานจักได้ดำ เนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ” ดังนั้นระเบียบวินัยจึงมีลักษณะเป็นระบบที่ได้จัดวางแผนในการปฏิบัติ และควบคุมงานไว้อย่างเป็นระเบียบ เพื่อเป็นหลักประกันขั้นมูลฐานว่างานจะต้องดำเนินไปตามแนวที่ได้กำหนดไว้อย่างสม่ำเสมอ ผู้เขียนมีความเห็นว่า “ระเบียบวินัย คือ ระเบียบแบบแผนที่ได้กำหนดไว้เป็นแนวทางของผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้ร่วมกันปฏิบัติงานได้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และราบรื่น”

ลักษณะของระเบียบวินัย

สมพงศ์ เกษมสิน (2521: 222-223) ระเบียบวินัยเป็นเสมือนกรอบขอบข่ายในการปฏิบัติงานร่วมกันของกลุ่มบุคคล เป็นเครื่องมือในการควบคุมพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของบุคคลในองค์การ เพื่อให้งานของส่วนรวมได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ลักษณะของวินัยพิจารณาได้ตามลักษณะของการรักษาวินัย ที่มุ่งประสงค์จะให้บุคคลที่อยู่ในขอบข่ายแห่งวินัยนั้นได้ประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในขอบข่าย อาจแยกศึกษาพิจารณาได้เป็น 2 ทาง คือ พิจารณาวินัยในทางปฏิฐาน (Positive discipline) และพิจารณาระเบียบวินัยในทางนิเสธ (Negative discipline) ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้ คือ

1. การพิจารณาระเบียบวินัยในทางปฏิฐาน หมายถึง การเสริมสร้างท่าที และบรรยากาศในการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานดำเนินไปตามระเบียบวินัยที่กำหนดไว้ ด้วยความสุขสบายใจ การรักษาวินัยตามแนวนี้ มุ่งที่จะสร้างสรรค์ความเข้าใจในระหว่างผู้ปฏิบัติงานกับองค์การให้ตระหนักถึ งความสำคัญของระเบียบวินัย โดยชี้ให้เห็นว่าวินัยมีไว้สำหรับปฏิบัติงานนอกกฎเกณฑ์ของส่วนรวมและอาจนำ ความเสื่อมเสียและเสียหายมาสู่หมู่คณะเท่านั้น ระเบียบวินัยไม่ใช่สิ่งที่น่าเกรงกลัวสำหรับผู้ประพฤติและปฏิบัติชอบ นอกจากนี้ยังมุ่งสนับสนุนให้กลุ่มสร้างระเบียบวินัยของกลุ่ม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ขึ้นมาเอง ทั้งนี้เพราะตระหนักว่าระเบียบวินัยไม่อาจดำ รงอยู่ได้หากไม่ได้รับการสนับสนุน และยอมรับนับถือจากกลุ่ม ความศักดิ์สิทธิ์ของระเบียบวินัยอยู่ที่ความเข้าใจและศรัทธาของผู้ปฏิบัติตาม

ปัจจัยสำคัญในการสร้างศรัทธาของกลุ่มที่มีต่อวินัยนั้น อยู่ที่ความ เข้าใจในคุณค่าของระเบียบวินัยและการรักษาระเบียบวินัยให้เป็นไปโดยถูกต้อง ยุติธรรม ดังนั้นความสำคัญของวินัยลักษณะนี้จึงอยู่ที่ผู้บังคับบัญชา จะต้องรักษาวินัยให้เป็นไปโดยยุติธรรมและทั่วถ้วนการรักษาระเบียบวินัยโดยวิธีนี้ย่อมก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการรักษาวินัยได้เป็นอย่างดี เพราะมีความเข้าใจดีในระเบียบวินัย ทั้งยังช่วยให้ผลผลิตขององค์การสูงขึ้น และธำรงไว้ซึ่งสามัคคีธรรมของกลุ่ม สังคม และองค์การด้วย

2. การพิจารณาระเบียบวินัยในทางนิเสธ หมายถึง การรักษาวินัยที่มุ่งถึงการบังคับให้บุคคลที่อยู่ในกรอบขอบข่ายระเบียบวินัย ได้ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผน ที่ได้กำหนดไว้โดยเคร่งครัด การขู่ว่าจะลงโทษและการใช้อำนาจของผู้บังคับบัญชาจะมีอยู่ตลอดเวลา การลงโทษอาจกระทำด้วยวิธีการรุนแรง นับแต่การไล่ออกไปจนถึงการให้ออก การรักษาระเบียบวินัยในลักษณะนี้ทำ ให้ผู้ปฏิบัติงานต้องอยู่ในระเบียบวินัยด้วยความเกรงกลัว โดยที่อาจไม่เข้าใจในวินัยนั้นๆ หรือแม้ไม่เต็มใจก็จำ ยอมปฏิบัติตาม

แนวทางการปลูกฝัง สร้างเสริมการมีระเบียบวินัย

สุพัตรา สุภาพ (2523: 48) เราสามารถปลูกฝัง สร้างเสริมให้บุคคลมีระเบียบวินัยได้ โดยฝึกให้รู้จักสิทธิและหน้าที่อันชอบธรรม โดยชักจูงให้ปฏิบัติในทางที่ถูกต้อง รู้จักกฎเกณฑ์ รู้จักว่าอะไรควร อะไรไม่ควร โดยถ้าใครมีระเบียบวินัยดีก็ชมเชย ให้การยกย่อง ส่วนผู้ใดไม่ทำ ตามระเบียบวินัยก็ควรหาทางแก้ไข เพราะระเบียบวินัยของคนส่วนมากในปัจจุบันมักจะลดหย่อน เช่นแจกธงให้เดินข้ามถนน ผลปรากฏว่าธงหายหมด หรือให้ข้ามทางข้ามก็ไม่ข้าม เป็นต้น ระเบียบวินัยเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งช่วยทำให้คนไม่ทำ ตามความพอใจของตนโดยไม่มีขอบเขต เพราะเป็นการสอนให้คนรู้จักทำ อะไรเพื่อส่วนรวม นอกจากนี้ยังมีผลต่อบุคลิกภาพของบุคคลด้วย เช่น มีคนเป็นจำนวนมากต้องตื่นแต่เช้าไม่ว่าอยากตื่นหรือไม่ก็ตาม เพราะเขาฝึกจนเป็นนิสัยแล้วหรือเวลาไปซื้อตั๋วดูหนัง เราก็มักจะเข้าแถว ใครมาก่อนก็ได้ก่อน เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่าแนวคิดการมีระเบียบวินัยคือ คุณลักษณะของจิตใจ และพฤติกรรมที่ช่วยให้บุคคลสามารถควบคุมตนเอง และปฏิบัติตนตามระเบียบ กฎเกณฑ์เพื่อ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประโยชน์สุขของตนเอง และส่วนรวม โดยพิจารณา ในการเสริมสร้างท่าที บรรยากาศในการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานดำเนินไปตามระเบียบวินัยที่กำหนดไว้ ด้วยความสุขสบายใจ และการบังคับให้บุคคลที่อยู่ในกรอบขอบข่ายระเบียบวินัย ได้ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนที่ได้กำหนดไว้โดยเคร่งครัด การขู่ว่าจะลงโทษ และการใช้อำนาจของผู้บังคับบัญชาจะมีอยู่ตลอดเวลา การลงโทษอาจกระทำด้วยวิธีการรุนแรง

แนวคิดเศรษฐกิจชุมชน

ก่อนที่จะกล่าวถึงแนวคิดเศรษฐกิจชุมชนนั้นจำเป็นที่จะต้องทราบถึงความหมายของคำว่า “ชุมชน” เสียก่อน ซึ่งได้มีผู้อธิบายไว้หลายท่านดังต่อไปนี้

ความหมายในพจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ .ศ 2524 (ราชบัณฑิตยสถาน , 2524: 112) ให้ความหมายว่าชุมชนหรือประชาคม คือ กลุ่มย่อยที่มีลักษณะหลายประการเหมือนกันลักษณะสังคม แต่มีขนาดเล็กกว่า และมีความสนใจร่วมทีมประสานงานในวงแคบกว่า มีเขตพื้นที่ระดับของความคุ้นเคย และการติดต่อระหว่างบุคคล ตลอดจนพื้นฐานความยึดเหนี่ยว เฉพาะบางอย่างที่ทำให้ชุมชนต่างไปจากกลุ่มเพื่อนบ้าน ชุมชนมีลักษณะเศรษฐกิจเป็นแบบเลี้ยงตัวเองทีจำกัดมากกว่าสังคม แต่ภายในวงจำกัดเหล่านั้นย่อมมีการสังสรรค์ใกล้ชิดกว่า และความเห็นอกเห็นใจลึกซึ้งกว่า อาจจะมีสิ่งเฉพาะบางประการที่ผูกพันเอกภาพ เช่น เชื้อชาติ ต้นกำเนิดเดิมของชาติหรือศาสนา รวมทั้งความรู้สึก และทัศนคติทั้งมวลที่ผูกพันปัจเจกบุคคลให้รวมเข้าเป็นกลุ่ม

Robert M .Maclver (โรเบิต เอ็ม .แม็คไอเวอร์) ให้ความหมายไว้ในหนังสือ Society , Its Structure and changes ว่า ชุมชน คือ กลุ่มชนที่อยู่รวมกัน และสมาชิกทุกคน ได้ให้ความสนใจ ในเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนนั้นร่วมกัน มิเพียงแต่ให้ความสนใจอย่างใดอย่างหนึ่งเฉพาะ แต่ให้ความสนใจโดยทั่วไป ซึ่งมีขอบเขตมากพอที่จะอยู่ร่วมกันในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้แล้ว ชุมชนนั้นอาจหมายถึง การอยู่รวมกันอย่างง่ายๆ เช่น หมู่บ้านหนึ่ง ชนเผ่าหนึ่ง หรือการอยู่ร่วมกันขนาดใหญ่ เช่น เมืองหนึ่งๆ หรือประเทศหนึ่ง (ไพรัตน์ เดชะรินทร์, 2544: 1 –2)

จากความหมายต่างๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วพอจะสรุปได้ว่า ชุมชนหมายถึง กลุ่มคนที่มาอยู่รวมกันในเขตหรือบริเวณเดียวกันที่แน่นอน มีวิถีการดำเนินชีวิตคล้ายกัน มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่ง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อันเดียวกัน มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกันอยู่ภายใต้กฎระเบียบกฎเกณฑ์เดียวกัน ดังนั้นชุมชนจึงมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. คน (People) คนเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งของชุมชน หากปราศจากคนเสียแล้วจะเป็นชุมชนไม่ได้

2. ความสนใจร่วมกัน (Common Interest) คนที่อยู่ในชุมชนนั้นจะต้องมีความสนใจอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน และความสนใจดังกล่าวเป็นผลมาจากการอยู่ร่วมกันในอาณาเขตบริเวณเดียวกัน

3. อาณาบริเวณ (Area) คนและสถานที่เกือบจะแยกกันไม่ได้ ต่างก็เป็นส่วนประกอบสำคัญและมีส่วนสัมพันธ์กันมีคนก็ต้องมีสถานที่ แต่การจะกำหนดขอบเขตและขนาดของสถานที่ของชุมชนหนึ่งๆเป็นเรื่องยาก

4. ปะทะสังสรรค์ต่อกัน (Interaction) เมื่อมีคนมาอยู่ร่วมชุมชนเดียวกันแต่ละคนต้องมีจะต้องมีการติดต่อแลกเปลี่ยนและปฏิบัติต่อกัน

5. ความสัมพันธ์ของสมาชิก (Relationship) ความสัมพันธ์ต่อกันของสมาชิกในชุมชนเป็นสิ่งที่ผูกพันให้สมาชิกอยู่ร่วมกันในชุมชนนั้น

6. วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี (Cultural Traditions) ตลอดจนแบบแผนของการดำเนินชีวิตในชุมชน (Pattern of Community Life) ซึ่งส่วนใหญ่มีลักษณะคล้ายคลึงและเป็นรูปแบบเดียวกัน

องค์ประกอบของชุมชน

ไพรัตน์ เดชะรินทร์ (2524: 16 – 17) ได้จำแนกองค์ประกอบของชุมชนไว้ 3 ประการคือ มนุษย์ (Human Component) สิ่งที่มนุษย์คิดค้นประดิษฐ์ขึ้น (Man - Made Component) และสิ่งที่ธรรมชาติสร้างขึ้น (Natural Component) องค์ประกอบทั้ง 3 ประการนี้สามารถอธิบายได้ คือ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1. องค์ประกอบด้านมนุษย์ เป็นองค์ประกอบที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในชุมชน จากวิวัฒนาการของมนุษย์ เป็นต้นมาจนถึงวันนี้ มนุษย์ชอบอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม หรือนอกจากจำเป็นต้องรวมกันเป็นกลุ่ม สรุปได้ว่า ในทุกชุมชนไม่มีใครเลยถูกทอดทิ้งอยู่คนเดียว โดยไม่มีการไปมาหาสู่ติดต่อกับบุคคลอื่นในชุมชนนั้น การอยู่รวมกันเป็นกลุ่มมีหลากหลายลักษณะ และหลายรูปแบบ เช่น ครอบครัว กลุ่มพ่อค้า เป็นต้น คือมีทั้งกลุ่มที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ ตลอดจนกลุ่มที่เรียกว่า กลุ่มปฐมภูมิ และกลุ่มทุติยภูมิ ความจำเป็นที่มนุษย์จำเป็นต้องอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม หรือต้องมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นหรือกลุ่มอื่น ก็เนื่องจากกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน และคนที่เป็นสมาชิกของกลุ่มใด ๆ ก็ตามย่อมมีความสัมพันธ์ต่อสมาชิกในกลุ่มเดียวกัน หรือกับกลุ่มอื่นๆ อีกเป็นลูกโซ่เกี่ยวพันกันไปสิ่งเหล่านี้เป็นส่วนประกอบที่สำคัญขององค์ประกอบด้านมนุษย์

2. องค์ประกอบด้านที่สิ่งมนุษย์ประดิษฐ์ขึ้น สิ่งที่มนุษย์คิดค้นประดิษฐ์ขึ้นมีหลากหลายลักษณะ ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม และได้นำไปใช้ในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นเครื่องอำนวยความสะดวก หรือสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ตู้เย็น พัดลม อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย เครื่องทุ่นแรง รถยนต์ นอกจากสิ่งที่เป็นวัตถุแล้ว มนุษย์ยังสร้างแนวความคิด ปรัชญา ค่านิยม ความเชื่อ ความรู้ต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นทั้งนั้น องค์ประกอบเหล่านี้แตกต่างกันไปในแต่ละชุมชน ซึ่งมีสภาพและระดับต่างกัน การประดิษฐ์คิดค้นของมนุษย์ไม่มีที่สิ้นสุด และสืบต่อกันไปตลอดเวลา สิ่งทั้งหลายที่มนุษย์คิดค้นขึ้นมานี้จะมีความสัมพันธ์กันต่อกันในแต่ละชนิดของมันเอง ความสัมพันธ์เหล่านี้คล้ายๆ กับลูกโซ่ที่ต่อกันเป็นช่วงๆ อันเป็นการแสดงถึงความสัมพันธ์ภายในองค์ประกอบของสิ่งที่มนุษย์คิดค้นขึ้น เช่น สร้างรถยนต์ขึ้นมาก็นำไปวิ่งบนถนนที่สร้างขึ้นมา และอาจจะทำให้เกิดฝุ่นปลิวไปสร้างความเดือดร้อนให้กับชาวบ้าน หรือสามารถที่จะขนผลผลิตพวกพืชผัก ผลไม้ไปขายในตลาดได้เร็วขึ้น เป็นต้น

3. องค์ประกอบด้านสิ่งที่ธรรมชาติสร้างขึ้น สิ่งที่ธรรมชาติสร้างขึ้นมาหมายรวมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับพืช สัตว์ ทรัพยากรธรรมชาติทั้งหลาย ซึ่งทุกชุมชนจะมีสิ่งที่ธรรมชาติสร้างขึ้นเป็นส่วนประกอบอยู่ทั้งนั้น สิ่งต่างๆแต่ละชนิดในชุมชนที่ธรรมชาติสร้างขึ้นจะมีความสัมพันธ์ต่อกันเหมือนองค์ประกอบที่กล่าวมาแล้วทั้ง 2 ประเภท เช่น สภาพอากาศที่แห้งแล้งจะทำให้ดินแตกระแหง และไม่มีน้ำเพียงพอสำหรับการเจริญเติบโตของพืชผลทั้งหลาย เป็นต้น

องค์ประกอบของชุมชนทั้ง 3 ประการ จะมีความสัมพันธ์และมีการปฏิบัติต่อกัน องค์ประกอบที่อยู่ภายในชุมชนหนึ่งๆ เริ่มจากองค์ประกอบด้านมนุษย์ นอกจากจะมีความสัมพันธ์และปฏิบัติต่อกันแล้ว ยังจะต้องไปมีความสัมพันธ์ต่อสิ่งที่ธรรมชาติสร้างขึ้นด้วยเช่น มนุษย์ร่วมมือ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กันไปช่วยกันตัดไม้ในป่า แล้วนำมาสร้างบ้านเรือนที่อยู่อาศัย เป็นต้น องค์ประกอบทั้ง 3 ประการ นี้จะความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอยู่ตลอดเวลา แต่อย่างไรก็ตามองค์ประกอบดังกล่าวนี้จะมีความเจริญที่ไม่เท่าเทียมกัน เพราะว่ามีตัวบงการ (Control Point) หรือกลไกที่มีบทบาทในการควบคุม สนับสนุน หรือส่งเสริมองค์ประกอบทั้ง 3 ของชุมชนให้เจริญก้าวหน้า หยุดอยู่กับที่ หรือมีการเปลี่ยนแปลงไป ตัวบงการสำคัญนี้คือระบบต่างๆ ในชุมชนนั่นเอง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (ไพรัตน์ เดชะรินทร์, 2524: 19 –20)

1. ระบบการปกครอง การบริหารประเทศย่อมขึ้นอยู่กับการจัดรูปการปกครองอาจเป็นแบบกระจายอำนาจ (Decentralization) หรือเป็นรูปแบบรวมอำนาจอยู่ที่ส่วนกลาง (Centralization) และรูปแบบการปกครองย่อมมีอิทธิพลในการกำหนดหรือบงการองค์ประกอบของชุมชนในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เช่นการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ แบบเสรีประชาธิปไตย ชุมชนที่มีระบบการปกครองต่างกันย่อมมีเสรีภาพ อิสรภาพ แสดงออกต่างกันและย่อมส่งผลสะท้อนมาถึงวิถีชีวิตของบุคคลที่อยู่ในชุมชนนั้น และความสัมพันธ์และปฏิบัติต่อกันกับองค์ประกอบอื่นๆ ย่อมผิดแผกแตกต่างกันไป

2. ระบบเศรษฐกิจ อิทธิพลของระบบเศรษฐกิจต่อองค์ประกอบนับว่ามีมากทีเดียวการที่ชุมชนใดชุมชนหนึ่งหรือประเทศใดประเทศหนึ่งจะเป็นประเทศอุตสาหกรรม หรือเกษตรกรรมนั้นนับได้ว่าเป็นตัวกำหนดการเปลี่ยนแปลงของชุมชน อย่างประเทศไทยเรามักกล่าวกันอยู่เสมอว่าระบบเศรษฐกิจเป็นแบบเกษตรกรรม ผลผลิต และรายได้ประชาชาติในใหญ่ได้จากผลผลิตทางการเกษตร เครื่องมือที่ใช้ในชุมชนจึงเป็นเครื่องมือเพื่อการเกษตรเสียเป็นส่วนมาก ปัญหาเรื่องการตลาด การผลิต จึงเป็นปัญหาของการเกษตร แต่หากเป็นชุมชนที่ระบบเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับอุตสาหกรรมมากว่าการเกษตร ชุมชนนั้นก็จะมีเครื่องไม้เครื่องทีใช้เพื่ออุตสาหกรรมมากว่าการเกษตรกรรม

3. ระบบการศึกษา ความเจริญของชุมชนและความล้าหลังของชุมชน เมื่อเปรียบเทียบกันแล้วจะเห็นว่าระบบการศึกษาได้แผ่ขยายวงกว้างขวาง สมาชิกในชุมชนมีการศึกษาสูง โดยเฉลี่ยแล้วการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เจริญย่อมมีมาก เพราะการถ่ายทอดวิชาความรู้และการคิดค้นประดิษฐ์สิ่งใหม่ๆ ย่อมมีมากขึ้นในที่ชุมชนที่สมาชิกในชุมชนนั้นยังไม่มีการศึกษา หรือโดยเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำ ระบบการศึกษาย่อมจะสร้างความสัมพันธ์ของทั้งสามองค์ประกอบ ให้สับสนยิ่งขึ้น หรือแบบง่ายๆอย่างเช่น ชุมชนในเมือง คนในชุมชนมีการศึกษามากกว่าในชนบท สถาบันทางสังคม (Social Institution) หรือกลุ่มถาวร (Permanent Groups) มีมากว่าชนบท ซึ่งมีเพียง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันหลัก การรวมกลุ่มเพื่อกระทำกิจกรรมบางอย่างร่วมกัน ก็จะทำให้รูปลักษณะง่ายๆและกลุ่มสลายตัวไปเมื่อกิจกรรมสิ้นสุดลง

4. ศาสนา ตัวกำหนดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในชุมชนหนึ่งๆทีมีความสำคัญไม่น้อย โดยเฉพาะในชุมชนที่ยังอยู่ในขั้นพัฒนา (Developing Community) คือ ศาสนา ศาสนาในที่นี้ย่อมหมายความรวมถึงความเชื่อในสิ่งที่ศักดิ์สิทธิ์ และการกระทำต่างๆ ทางศาสนา การศึกษาของนักมานุษยวิทยาพบว่า อิทธิพลเรื่องความเชื่อศาสนาหรือลัทธิศาสนาของชุมชนนั้น มีอิทธิพลมมากที่จะสร้างความสัมพันธ์ หรือเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ของชุมชนหนึ่งไปได้อย่างมากเช่น ชุมชนที่เอามนุษย์มาฆ่าเพื่อบูชายัญ โดยเชื่อว่าพระเจ้าจะบันดาลประโยชน์ให้หากได้มีการบูชายัญแล้ว

5. ตัวบงการอื่น ๆ นอกจากตัวบงการใหญ่ทั้งสี่ประการดังกล่าวมาแล้ว ยังอาจมีตัวบงการอื่นๆ อีก เช่นตัวบงการที่ธรรมชาติสร้างสรรค์ให้ เช่น สัตว์ การเกิดอุทกภัย หรือมีอากาศหนาวจัดร้อนจัด มีภูเขาไฟ สิ่งเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อองค์ประกอบของชุมชนอยู่มาก

ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 3 (2535: 4) ได้จำแนกองค์ประกอบของชุมชนเป็น 3ประการ ดังได้กล่าวมาแล้วนั้น ได้มีนักวิชาการผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนในภาคสนาม นำไปใช้เป็นแนวทางจำแนกองค์ประกอบชุมชน โดยเฉพาะชุมชนในระดับหมู่บ้าน ว่ามีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ คน สิ่งแวดล้อม และสถานการณ์ มีคำอธิบายประกอบดังนี้

1. คน เป็นองค์ประกอบสำคัญของชุมชน และเป็นเป้าหมายสำคัญที่ต้องได้รับการพัฒนาก่อนสิ่งอื่นๆ ถ้าเราสามารถพัฒนาคนในชุมชนได้แล้ว การพัฒนาด้านอื่นๆ ก็จะเกิดผลสำเร็จตามมา แต่ถ้าเราไม่สามารถพัฒนาคนได้แล้ว การพัฒนาด้านอื่นๆ ก็จะประสบกับความล้มเหลวโดยสิ้นเชิง ดังนั้นในการพัฒนาชุมชนจึงเป็นหลักการพัฒนาคนเป็นที่สำคัญ กลุ่มคนควรได้รับการพัฒนาในชุมชนมีหลายกลุ่ม เช่น เด็กเล็ก เยาวชน สตรี ผู้นำท้องถิ่นและกลุ่มผู้นำกลุ่มต่างๆ รวมทั้งประชาชนทุกเพศทุกวัย ที่มีปัญหาในการดำรงชีวิตด้านต่างๆ

2. สิ่งแวดล้อม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบๆ ตัวคน ซึ่งมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตประจำวันเป็นสิ่งทีมีอยู่ตามธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น สิ่งแวดล้อมเหล่านี้จะเป็นสมบัติร่วมกันของชุมชน เช่น ถนน สะพาน ป่าไม้ แหล่งน้ำ วัด โรงเรียน ศูนย์พัฒนาหมู่บ้าน สถานีอนามัย ที่สาธารณะ ตลอดจนสิ่งที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการพัฒนาด้านต่างๆ ของชุมชน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับตัวคนมาก เพราะถ้าสิ่งแวดล้อมไม่ดี ความเป็นอยู่ของคนในชุมชนก็จะเกิดความลำบากตามไปด้วย

3. สถานการณ์ หมายถึง เหตุการณ์หรือความเคลื่อนไหวต่างๆในชุมชนอันเป็นผลมาจากการติดต่อปะทะสังสรรค์กันระหว่างคนในชุมชน ทั้งแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ถ้าการติดต่อปะทะสังสรรค์กันระหว่างคนเป็นไปในแนวทางที่ดี สถานการณ์ก็จะดี แต่ถ้าการติดต่อปะทะกันระหว่างคนเป็นไปในทางลบ เช่น การชิงดีชิงเด่น การแก่งแย่งผลประโยชน์ ขาดความร่วมมือสามัคคี สถานการณ์ในปัจจุบันก็จะเลวร้ายลงไปด้วย

ดังนั้นองค์ประกอบทั้ง 3 ประการของชุมชน ถ้าเราสามารถทำตัวให้เป็นคนดี สิ่งแวดล้อมดี และสถานการณ์ก็จะดีตามไปด้วย จะทำให้ชุมชนน่าอยู่ มีความสงบสุข ประชาชนก็จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีในที่สุด

โครงสร้างชุมชน

โครงสร้างชุมชนเปรียบเสมือนกับต้นไม้ ซึ่งประกอบไปด้วยราก ใบ ลำต้น และส่วนประกอบอื่นๆ หรือถ้าเปรียบกับบ้านก็ได้แก่ พื้น เสา ขื่อ คาน เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ประกอบเข้าด้วยกันอย่างเป็นระเบียบ ส่วนโครงสร้างของชุมชนบทที่สำคัญนั้นได้แก่

1. บุคคล หมายถึง คนหนึ่งๆ มีคุณลักษณะหรือบุคลิกแตกต่างกันไป เนื่องจากพันธุ์กรรมและสิ่งแวดล้อมเป็นตัวกำหนด

2. กลุ่มคน หมายถึง บุคคลตั้งแต่ 2 คน ที่มีความสัมพันธ์ทางสังคมด้วยการกระทำต่อกัน คือ มีปฏิกิริยาโต้ตอบกัน และเข้าใจกัน

3. สถานภาพและบทบาท ได้แก่ ตำแหน่งหน้าที่ของบุคคลซึ่งผูกพันกันอยู่ในสังคมบุคลแต่ละคนจะมีสถานภาพ และบทบาทหลายอย่างตามกลุ่มที่สังกัดอยู่

4. ระบบสังคม เป็นเครื่องมือซึ่งกำหนด และเป็นแนวทางให้สมาชิกของสังคมยึดถือปฏิบัติเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยและสงบสุขของสังคม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

5. สถาบันทางสังคม หมายถึง คุณธรรม และกิจกรรมบางอย่างที่มีความสำคัญต่อสังคมมนุษย์ เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา สถาบันเศรษฐกิจ สถาบันทางการเมืองการปกครอง สถาบันนันทนาการ เป็นต้น

6. การแบ่งชนชั้นทางสังคม ได้แก่

6.1 การแบ่งชั้นในสังคมเมือง คือ ตระกูล เจ้านาย ขุนนาง ขุนหลวง พระ พระยา ความสำเร็จทางราชการ อำนาจทางเศรษฐกิจและการเมือง ชนิดของอาชีพ

6.2 การแบ่งชนชั้นในสังคมชนบท คือ ชนชั้นผู้นำท้องถิ่นกับชนชั้นชาวบ้านทั่วไป

ลักษณะของชุมชน ชนบทและชุมชนเมือง

ได้มีการจัดแบ่งประเภทของชุมชนออกเป็นประเภทต่างๆ โดยใช้หลักเกณฑ์ในการแบ่งแตกต่างกันอออกไป เช่นแบ่งตามจำนวนพลเมือง แบ่งตามหน่วยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ แบ่งตามความสัมพันธ์กับหน่วยงานของรัฐ แบ่งตามลักษณะพิเศษของประชาชน แบ่งตามลักษณะด้านนิเวศวิทยา แบ่งตามกิจกรรมทางสังคม แบ่งตามหน่วยการปกครอง และแบ่งตามลักษณะของคนในชุมชน เป็นต้น

ชุมชนชนบท (Rural Community)

นาถ พันธุ มาวิน (2523: 19) และประดิษฐ์ มัชฌิมา (2522: 43 –44) กล่าวว่า ชุมชนชนบทเป็นบริเวณที่ผู้คนอาศัยอยู่กันตามภูมิประเทศ ที่อยู่นอกเขตเมืองโดยมีบ้านเรือนกระจัดกระจายทั่วไป และรวมกันอยู่เป็นหมู่ ซึ่งใช้เป็นศูนย์กลางในการกระทำกิจกรรมร่วมกัน โดยคนในชุมชนมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดด้วยเหตุนี้ เมื่อกล่าวถึงชุมชนชนบทจึงเป็นที่เข้าใจตรงกันว่า เป็นชุมชนที่อยู่ในบริเวณของตำบลและหมู่บ้าน ซึ่งเป็นหน่วยการปกครองท้องที่หน่วยหนึ่งของรัฐบาล ลักษณะของชุมชนชนบทโดยทั่วไปเท่าทีรวบรวมได้ มีดังต่อไปนี้

1. ชาวชนบทอยู่ร่วมกันอย่างใกล้ชิด ทุกคนรู้จักกันดี มีการติดต่อและไปมาหาสู่กันเป็นประจำ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว และเพื่อนบ้านมีมาก ชีวิตความเป็นอยู่และการจัด

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

องค์การทางสังคมเป็นแบบกลุ่มปฐมภูมิ (Primary group) คือมีการติดต่อและสัมพันธ์กันแบบส่วนตัวและอย่างเป็นกันเอง

2. มีการติดต่อและคบค้าสมาคมกับเพื่อนบ้านใกล้เคียงเป็นส่วนใหญ่

3. มีการติดต่อสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและยาวนาน

4. ชาวชนบทมีลักษณะคล้ายคลึงกัน (Homogeneous) คือ มีชีวิตความเป็นอยู่คล้ายกัน มีฐานะทางเศรษฐกิจ การศึกษา และสังคมคล้ายกัน หรือเท่าเทียมกัน นับถือศาสนาเดียวกัน มีทัศนคติหรือความเชื่อคล้ายกัน

5. การเลื่อนชั้นทางสังคม การอพยพโยกย้าย และการเปลี่ยนแปลงอาชีพมีน้อย โดยมากมักประกอบอาชีพเดิม ซึ่งส่วนมากเป็นอาชีพเกษตรกรรมรักถิ่นฐาน ไม่ชอบอพยพโยกย้ายไปไหนง่ายๆ และการเลื่อนฐานะทางสังคม คือสมาชิกในครอบครัวมีมาก นอกจากพ่อแม่และลูกแล้วอาจจะมีพ่อแม่ ยาย ญาติ และครอบครัวอื่นๆ รวมอยู่ด้วย

6. มีอัตราการเกิดสูง (High birth rates) มีเวลาอยู่ด้วยกันนานจึงทำให้เกิดลูกมากอีกประการหนึ่งเป็นเพราะ ชาวชนบทมีการศึกษาน้อย ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการคุมกำเนิดและวิธีการคุมกำเนิด ตลอดจนมีรายได้น้อย ไม่เพียงพอที่จะซื้อยา หรือจ้างทำหมันผ่าตัดได้

7. มีระดับการศึกษา และอาชีพต่ำ เพราะขาดสถาบันการศึกษา ขาดสิ่งจูงใจ ขาดรายได้ ขาดอุปกรณ์เครื่องมือการศึกษา และขาดสถาบันฝึกฝนอาชีพที่อยู่ใกล้เคียง ทำให้ชาวชนบทมีชีวิตความเป็นอยู่ตามมีตามเกิด

8. เป็นคนหัวโบราณ (Conservative) เชื่อโชคลาง มีความคิดคับแคบ ยากต่อการเปลี่ยนแปลง

9. มีความเชื่อตามประเพณี ท้อแท้ ไม่กระตือรือร้น เคยเชื่ออย่างไรก็เชื่ออย่างนั้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

10. มีอายุเฉลี่ยแล้วน้อยกว่าชาวเมือง เพราะขาดอาหารและสิ่งบำรุงร่างกายอย่างเพียงพอ ขาดแพทย์และพยาบาลที่จะให้บริการแก่ประชาชน ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องความสะอาดและอนามัย

11. ขาดการวางแผนชีวิตและครอบครัวที่ถูกต้อง ทั้งนี้เพราะขาดความรู้และประสบการณ์ ทำให้ดำเนินชีวิตไปวันๆ อย่างตามมีตามเกิดการเปลี่ยนแปลงใดๆ เป็นเรื่องของภายนอก หรือมาจากภายนอกไม่ใช่เกิดจากความรู้ความเข้าใจของตนเอง

12. ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยในสิ่งที่ไม่จำเป็น เช่น ในงานแต่งงาน งานบวช งานศพ ทำบุญ หรืองานฉลองอื่นๆ มีการใช้จ่ายเงินเป็นจำนวนมาก

13. ขาดสถาบันและบริการสาธารณะอื่นๆ ที่จะอำนวยความสะดวกแก่ชุมชน เช่น โรงเรียน พยาบาล ไฟฟ้า ประปา ถนน ตลาด เป็นต้น

14. มักจะทำงานเป็นฤดูกาล และมีการว่างงานเป็นประจำ

15. มีการช่วยเหลือกันโดยไม่คิดมูลค่า หรือต้องการสิ่งตอบแทน

16. การควบคุมสังคม (Social Control) ขึ้นอยู่กับกลุ่มปฐมภูมิเป็นส่วนใหญ่

ชุมชนเมือง (Urban Community)

ชุมชนเมือง หมายถึง อาณาบริเวณที่มีประชากรอยู่ร่วมกันจำนวนหนึ่ง และต้องมีความหนาแน่นมากพอสมควร เป็นบริเวณที่มีอาคารบ้านเรือนหนาแน่นอยู่ในเขตการปกครองแบบใดแบบหนึ่ง ประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนมีการประกอบอาชีพที่แตกต่างกันออกไป มีความเจริญเป็นศูนย์กลางต่างๆ และรวมทั้งความเสื่อมโทรมต่างๆ อยู่ด้วย เช่น สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ เป็นต้น

นาถ พันธุมนาวิน (2533:19) และประดิษฐ์ มัชฌิมา (2533: 19 – 23) ได้อธิบายลักษณะของชุมชนเมืองโดยทั่วไปมีดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1. ประชาชนอยู่กันอย่างแออัด หนาแน่น ทั้งนี้เนื่องจากสังคมเมืองมักเป็นศูนย์กลางของการติดต่อค้าขาย การศึกษา การคมนาคม ทำให้ประชากรมุ่งมาอาศัยอยู่ที่นี่มาก จึงทำให้เกิดภาวการณ์แออัดเกิดขึ้น

2. ชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนมีลักษณะเป็นแบบตัวใครตัวมัน การติดต่อระหว่างกันของบุคคลมักจะเป็นทางการ และมีพิธีการ ความสัมพันธ์ส่วนตัวมีน้อย แม่บ้านใกล้กันก็จะไม่ค่อยรู้จักกัน การติดต่อและคบค้าสมาคมกับบุคคลทั่วไปเป็นแบบทุติยภูมิ (Secondary group) ขาดความใกล้ชิดและความเป็นกันเอง การพบปะติดต่อขึ้นอยู่กับผลประโยชน์มากกว่าความใกล้ชิดสนิทสนม ซึ่งส่วนมากเป็นเพราะมีผลประโยชน์ร่วมกันหรืออย่างเดียวกัน

3. ชุมชนเมืองมักจะเน้นด้านวัตถุนิยม ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ต้องดิ้นรนขวนขวายหาเลี้ยงชีพ มีการแข่งขันกันตลอดเวลา ทำให้ไม่ค่อยเห็นความสำคัญของความสัมพันธ์ทางจิตใจ

4. ได้รับอิทธิพลจากตะวันตกเข้ามามาก การที่สังคมเมืองไทย มีลักษณะเป็นศูนย์กลางของความเจริญในด้านต่างๆ จึงสามารถเป็น เป็นแหล่งรับอารยธรรม และขนบธรรมเนียมของต่างประเทศ ได้ง่าย โดยเฉพาะอารยธรรมตะวันตก

5. การควบคุมทางสังคมใช้รูปแบบที่เป็นทางการคือ ใช้เจ้าหน้าที่ควบคุม และใช้กฎหมายบังคับลงโทษผู้ที่ปฏิบัติผิดต่อกฎระเบียบวินัยของสังคม

6. ลักษณะการตั้งบ้านเรือน เนื่องจากที่ดินในเมืองมีราคาแพงมาก การปลูกสร้างบ้านเรือนในเขตเมืองจึงจะสร้างเป็นตึกหลายชั้นขยายในแนวดิ่ง

7. มีช่องว่างระหว่างประชากรมาก ทั้งนี้เพราะเมืองเป็นที่รวมของคนหลากหลายอาชีพ (Heterogeneous) เช่น ในกรุงเทพ มีคนหลายชาติ หลายภาษา หลายศาสนา ดังนั้นจึงมีวิถีชีวิตที่แตกต่างกันไปแล้วแต่เชื้อชาติ ศาสนา การศึกษา และสิ่งแวดล้อมที่คนนอกจากนั้นระดับรายได้ การศึกษา และมาตรฐานความเป็นอยู่ของชาวเมือง ก็แตกต่างกันมากด้วย

8. การเลื่อนฐานะทางสังคม (Social Mobility) เช่น การปรับอาชีพ หรือฐานะทางสังคม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

9. มีการแบ่งงานกันทำและทำงานกันตามความถนัดเฉพาะอย่าง (Specialization) เช่น กรรมกรตามโรงงาน เสมียน ข้าราชการ ช่างฝีมือ ทนายความ หมอ ครู คนต่างด้าว ต่างก็ทำงานตามความถนัดของตนเอง

10. มีสินค้า บริการ สถาบันทางสังคม และเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ มากมายมายหลายชนิดให้เลือก มีโรงเรียน โรงหนัง หรือ โรงละคร พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุด โรงภาพยนตร์ ไฟฟ้า และน้ำประปาสำหรับบริการแก่ประชาชนโดยทั่วไป

11. ขาดธรรมชาติ และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจตามธรรมชาติ ทุกอย่างต้องสร้างขึ้นเองให้ใกล้เคียงกับธรรมชาติ เช่น สระว่ายน้ำ น้ำพุ หรือสวนสาธารณะ เป็นต้น

12. มีครอบครัวขนาดเล็ก โดยมากมีเพียงพ่อแม่ลูกเท่านั้น

13. มีอัตราการเกิดต่ำ เพราะชาวเมืองรู้และเข้าใจถึงวิธีการคุมกำเนิด และมีโรงพยาบาลและสถานนบริการในเรื่องนี้ที่เพียงพอ

14. การเปลี่ยนแปลงของสังคมเป็นไปอย่างรวดเร็วเนื่องจากมีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่างๆ ความใกล้ชิดกับวัฒนธรรมตะวันตกทำให้ชาวเมืองคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ขึ้นทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

15. มีการศึกษาและอาชีพสูง เพราะมีรายได้มาก มีมหาวิทยาลัยมากมาย สถาบันการศึกษาและสถาบันฝึกอาชีพมีอยู่ทั่วไป

16. มีความคิดก้าวหน้า ไม่เชื่องมงาย เพราะได้รับการศึกษา มีเหตุผล

17. ความบีบคั้นทางเศรษฐกิจ และสังคมมีมาก และรุนแรง เมื่อเปรียบเทียบกับชุมชนชนบท ทำให้มีความเห็นแก่ตัว ทุกคนต้องต่อสู้เพื่อตนเองและครอบครัว การช่วยเหลือระหว่างเพื่อนบ้านมีน้อย

18. ที่อยู่อาศัยคับแคบ แออัด ขาดสถานที่เล่นและพักผ่อนสำหรับเด็ก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

19. ชาวเมืองส่วนใหญ่ไม่มีที่ดินและบ้านเป็นของตัวเอง

20. ชาวเมืองมีระดับรายได้ระหว่างคนรวยและคนจนแตกต่างกันมาก

ความหมายของเศรษฐกิจชุมชน

พิษณุ อ่อนมณี (ม.ป.ป.) ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจชุมชน ว่าเป็นส่วนหนึ่งของระบบเศรษฐกิจพอเพียงของประเทศโดยเน้นการสร้างคนเน้นการเรียนรู้ของชุมชนแบบองค์รวม เป็นเศรษฐกิจชุมชนโดยธรรมชาติ ไม่มุ่งเน้นธุรกิจ เน้นการลดค่าใช้จ่ายและความฟุ่มเฟือย หรือหมายถึง การผลิต การแปรรูป การบริโภค การค้า และการบริหาร ที่เป็นการตัดสินใจดำเนิน การของชุมชน โดยชุมชน และเพื่อชุมชน

ลักษณะสำคัญของเศรษฐกิจชุมชน

นิรนาม (2552) ลักษณะสำคัญของเศรษฐกิจชุมชนคือ ครอบครัวเป็นหน่วยการผลิต แรงงานของสมาชิกในครอบครัวเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ความพอเพียง ความพึ่งตนเองที่เราพูดถึงขึ้นอยู่กับการใช้แรงงานเป็นอย่างมาก พึ่งแรงงานในครอบครัว พึ่งทรัพยากรท้องถิ่น พึ่งตนเองและพึ่งกันเองในชุมชนก่อน และหากจะขาย ก็ขายในตลาดใกล้ตัว ตลาดภูมิภาค ตลาดภายในประเทศ ซึ่งจะทำให้เศรษฐกิจชุมชนนั้น ฝังตัวอยู่ในสังคมและวัฒนธรรม

มงคล ด่านธานินทร์ (2541: 12-15) ได้ให้กรอบแนวคิดในเรื่องของเศรษฐกิจชุมชนทำให้สามารถมองภาพของการพัฒนาในอนาคตได้อย่างชัดเจน มิติในการมองของท่านเป็นกรอบคิดเชิงระบบ

1. ปณิธาน เศรษฐกิจชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจชาติ ก็เหมือนกับเรื่องทางการเมือง การศึกษา และการพัฒนาสังคม ที่ผู้เกี่ยวข้องต้องมีความเข้าใจ และความมุ่งมั่นร่วมกัน เพื่อความรุ่งเรืองและความอยู่รอด ปลอดภัยของสังคมไทย และประชาชาติไทยทั้งมวล ในการนี้ก็มีความจำเป็นที่การพัฒนาเศรษฐกิจระดับล่าง คือ ชุมชน ชนบทจะต้องมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาเศรษฐกิจระดับบน คือ ประเทศ อีกทั้งต้องสัมพันธ์กับการเมือง การปกครอง การศึกษา วัฒนธรรมของคนทั้งประเทศ การเน้นความสำคัญของ เศรษฐกิจชุมชนโดดๆ คงไม่ช่วยให้กระบวนการเศรษฐกิจชุมชน บรรลุปณิธานดังกล่าวได้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. ทำอะไร เศรษฐกิจชุมชนไม่ใช่ของใหม่สุดขั้วแต่อย่างใด แท้จริงก็คือการทำงานเพื่อการดำรงชีพในแนวสัมมาอาชีพ เพื่อ การอยู่รวมกันกับเพื่อนมนุษย์อื่นในหมู่บ้านนั่นเอง ดังนั้นชาวบ้านที่สนใจจะรวมกลุ่มในการ

2.1 ปลูกพืช อันอาจจะได้แก่ ข้าว พืชไร่ ไม้ผล ไม้ดอก ไม้ประดับ สมุนไพร เลี้ยงปศุสัตว์และสัตว์น้ำ รวมอยู่ ในพื้นที่ผืนเดียวกัน

2.2 กิจกรรมการผลิตที่เกี่ยวเนื่องการเกษตร เช่น การแปรรูปข้าว ผลไม้เป็นน้ำผลไม้ และไวน์ผลไม้ การแปรรูป สมุนไพร เป็นสมุนไพรผง เป็นต้น

2.3 กิจกรรมการผลิตนอกการเกษตร เช่น การร่วมทำอิฐบล็อก การตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป เป็นต้น

2.4 กิจกรรมบริการ เช่น บูรณะโบราณสถานในพื้นที่ร่วมกับผู้นำ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยว สำหรับหารายได้เข้าหมู่บ้าน เป็นต้น

3. ทำกับใคร ชาวบ้านอาจรวมกลุ่มกันอย่างไม่เป็นทางการ หรือใช้กลุ่มที่เป็นนิติบุคคล เช่น กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร มูลนิธิ หรือสมาคม เป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรมที่กล่าวไปแล้ว หรือเขาอาจจะร่วมกับนักพัฒนาเอกชน เจ้าหน้าที่พัฒนา ของรัฐ (เช่น พัฒนากรตำบล เกษตรตำบล) นักวิชาการ ซึ่งอาจเรียกรวมกันว่า พหุภาคีในการแปรรูปผลผลิต หรือทำการ ตลาด อีทั้ง อาจร่วมทุนกับพ่อค้าหรือนักอุตสาหกรรม ทำการผลิตและแปรรูปเป็นสินค้าตามที่ผู้บริโภคต้องการ

4. ทำอย่างไร โดยรวมกลุ่มดังได้กล่าว แล้วทำการผลิต แปรรูปแลกเปลี่ยนสินค้า ค้าขาย หรือบริการต่างๆ

5. ทำทำไม เนื่องจากชาวบ้าน มีระดับการทำมาหากินต่างกัน บ้างก็อยู่ในระดับพอมีพอกิน บ้างก็อยู่ที่ระดับการค้า ดังนั้น การรวมกลุ่มกันผลิต จึงอาจเป็นไปเพื่อความตั้งใจ เพื่อให้เกิดความพออยู่พอกิน เพื่อความพึงพอใจ เพื่อให้คุ้มกับการ ลงทุน และเพื่อกำไร

6. เพื่ออะไร โดยที่รวมกลุ่ม เพื่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจนี้ ถือว่าเป็นการรวมตัวในระดับ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ล่างสุดของสังคม ดังนั้น การร่วมกันทำงานก็เพื่อให้เกิดผลให้คนมีความสุข เมื่อต่างพึงพอใจแล้ว ก็จะทำให้ชุมชน เกิดความเข้มแข็ง

เมื่อประชากรรับทราบปัญหาในทางโครงสร้างของชุมชนแล้ว จะทำให้ประชากรในชุมชนมีการพัฒนาไปในระดับต่างๆ ดังต่อไปนี้

- ระดับพื้นฐาน คือการพัฒนาให้ชุมชน “พออยู่ พอกิน” หมายถึง การผลิตให้เพียงพอต่อการบริโภคในครอบครัว ส่วนที่เหลือก็นำไปขาย มีรายได้พอค้ำจุนเจือครอบครัว

- ระดับปานกลาง คือ การพัฒนาให้ชุมชน “อยู่ดี กินดี” หมายถึง การผลิตเพื่อเพิ่มรายได้และมีเงินออม

- ระดับก้าวหน้า คือการพัฒนาให้ชุมชน “มั่งมี ศรีสุข” หมายถึง การดำเนินธุรกิจและมีทรัพย์สินมากกว่าหนี้สิน (กระทรวงมหาดไทย, 2541)

ดังนั้นสรุปได้ว่าเศรษฐกิจชุมชนคือส่วนหนึ่งของระบบเศรษฐกิจพอเพียง เน้นการสร้างคน เน้นการเรียนรู้ของชุมชนแบบองค์รวม โดยไม่มุ่งเน้นธุรกิจ เน้นการลดค่าใช้จ่ายและลดความฟุ่มเฟือย อีกทั้งยังมีการผลิตการแปรรูป การบริโภค การค้า และการบริหาร ที่เป็นการตัดสินใจดำเนินการของชุมชนโดยชุมชน และเพื่อชุมชน

แนวคิดกลุ่มออมทรัพย์

ความหมายของกลุ่มออมทรัพย์

มีผู้ให้ความหมายของกลุ่มออมทรัพย์ไว้หลายท่าน โดยแต่ละท่านได้ให้ความหมายดังนี้

ปฏิภาณ จุมผา (2541: 25) ได้ให้ความหมายของกลุ่มออมทรัพย์ว่าเป็นองค์กร หรือสถาบันที่มีการรวมตัวกันของคนที่ต้องการช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางด้านการเงิน โดยการออมเงินร่วมกันและใช้เงินออมนั้นช่วยแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนรวมทั้งพยายามที่จะพึ่งตนเอง และร่วมมือช่วยเหลือในกลุ่มสมาชิกให้มีแนวโน้มทางเศรษฐกิจและสังคมดียิ่งขึ้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มัลลิกา แคนตะ (2544: 11) ได้ให้ความหมายของกลุ่มออมทรัพย์ว่าเป็นกระบวนการระดมทุนในชุมชนเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ด้านการประกอบอาชีพ ด้านสวัสดิการของครอบครัว โดยประชาชนเป็นผู้ก่อตั้ง และรับผิดชอบบริหารจัดการงานกันเอง เพื่อประโยชน์ร่วมกัน

ศักดิ์อุดม วรรณทวี (2544: 6) ได้ให้ความหมายของกลุ่มออมทรัพย์ว่าเป็นขบวนการรวมคนทุกระดับ โดยมีหลักการและอุดมคติเดียวกันในการระดมเงินออม เพื่อใช้แก้ปัญหาความเดือดร้อนแก่สมาชิกของกลุ่ม ทั้งในการประกอบอาชีพและสวัสดิการของครอบครัว นอกจากนี้ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เงินเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน สังคมและเศรษฐกิจเพื่อยกระดับความเป็นอยู่

ประเภทของกลุ่มออมทรัพย์

นอกจากความหมายดังกล่าวมาข้างต้นแล้ว ปฏิภาณ จุมผา (2541: 24) ได้แบ่งประเภทกลุ่มออมทรัพย์ในชุมชนเมืองไว้ทั้งหมด 4 ประเภทด้วยกันคือ

1. เครดิตยูเนี่ยน เป็นกลุ่มออมทรัพย์ในชุมชนเมืองมีอยู่ 2 ระดับคือ กลุ่มออมทรัพย์ที่ยังไม่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล เรียกชื่อว่ากลุ่มยูเนี่ยนและกลุ่มออมทรัพย์ที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลเรียกว่า สหกรณ์ยูเนี่ยน โดยการส่งเสริมการจัดตั้งพัฒนาของชุมชนสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนแห่งประเทศไทยจำกัด และมีเพื่อนร่วมขบวนการทั่วโลกหลักการในการบริหารจัดการใช้ “จิตตารมณ์และคุณธรรม” เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคน ครอบครัว องค์กรชุมชนและสังคมโดยใช้เงินเป็นเครื่องมือในการพัฒนา

2. สัจจะสะสมทรัพย์ เป็นกลุ่มออมทรัพย์ที่ใช้คุณธรรมนำเงินโดยใช้เงินเป็นเครื่องมือในการพัฒนาที่มีวิธีคิด 3 ปรัชญาคือ ศาสนา ชุมชนและครอบครัวเข้าด้วยกัน

3. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นขบวนการรวมคนทุกระดับโดยมีหลักการและอุดมคติเดียวกัน ในการที่จะระดมเงินช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยเรื่องการประกอบอาชีพ รายได้ และสวัสดิการของครอบครัว และมีความเชื่อมั่นว่า “เงิน” เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน สังคมและเศรษฐกิจ

4. ธนาคารหมู่บ้าน จัดตั้งตามแนวพระราชดำริความมั่นคงเป็นปัจจัยสำคัญโดยเฉพาะความมั่นคงของประชาชนทั้งประเทศ มีหลักการคือ ประหยัด อดออมทรัพย์ เป็นเงินกองทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ปัญหาความยากจนของชาวชนบท และเกิดเครือข่ายเชื่อมโยงทั่วประเทศ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากความหมายปละประเภทกลุ่มออมทรัพย์ข้างต้นนั้นไม่ว่าจะเป็นการแยกประเภทตามชื่อเรียก หรือแยกประเภทตามลักษณะของหน่วยงานที่เข้าไปส่งเสริมแต่ในความเป็นจริงแล้วหัวใจของกลุ่มออมทรัพย์คือ ปรัชญา อุดมการณ์ หลักการและวิธีการที่เหมือนกันและใช้เงินเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน ครอบครัว องค์กร ตลอดจนชุมชน ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจและการเมืองในที่สุด

เป้าหมายของกลุ่มออมทรัพย์

สำนักงานพัฒนาชุมชนเมือง (2542:1) กล่าวว่ากลุ่มออมทรัพย์ มีเป้าหมายสูงสุดที่จะพัฒนาคนให้มีคุณภาพ และมีศักยภาพที่จะช่วยเหลือตัวเองและร่วมกันพัฒนาชุมชนของตน ซึ่งแต่ละกลุ่มต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของกลุ่มขึ้น ตามปัญหาและความต้องการหรือความจำเป็นของสมาชิก โดยทั่วไปกลุ่มออมทรัพย์มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ การส่งเสริมให้สมาชิกช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันอยู่บนพื้นฐานคุณธรรมอันได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความสามัคคี และการมีวินัยรวมทั้งจริยธรรมอันดีงาม เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิก และส่วนรวมทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม

วัตถุประสงค์ของกลุ่มออมทรัพย์

สำนักงานพัฒนาชุมชนเมือง (2542: 1-2) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. ส่งเสริมการพัฒนาบุคคล ครอบครัวและสังคม คือพัฒนาบุคคลอันเป็นสมาชิกของครอบครัวให้มีคุณภาพสามารถสร้างครอบครัวที่มั่นคงอันจะส่งผลต่อการพัฒนาสังคมที่เจริญรุ่งเรือง และสันติสุข

2. ส่งเสริมการออมทรัพย์ของสมาชิก กล่าวคือส่งเสริมสมาชิกให้ขยันทำงานประหยัดทรัพย์สามารถเก็บออมได้อย่างสม่ำเสมอ

3. รับฝากเงินจากสมาชิกเมื่อสมาชิกมีรายได้เพียงพอ มีเงินเก็บก็สามารถนำไปฝากกับกลุ่มได้ซึ่งมีบทบาทเหมือนธนาคารประชาชน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4. ให้สมาชิกกู้ยืมตามความจำเป็น หรือใช้ไปในทางที่เป็นประโยชน์ได้แก่การนำเงินไปแก้ไขปัญหา ตลอดจนพัฒนาอาชีพ รายได้ การมีที่อยู่ที่มั่นคงเหมาะสม และรวมทั้งการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในด้านอื่นๆ

5. กู้เงินจากแหล่งทุนภายนอกใช้เป็นทุนดำเนินงานเพื่อนำเข้ามาบริการให้สมาชิกกู้ยืมเพียงพอ

6. ให้ความร่วมมือในด้านต่างๆ กลับกลุ่มออมทรัพย์อื่นๆ

7. จัดให้สวัสดิการ หรือให้สงเคราะห์แก่สมาชิกและครอบครัว

8. ดำเนินการต่างๆ เพื่อประโยชน์ตามความต้องการของสมาชิกจากวัตถุประสงค์ที่กล่าวมาจากข้างต้นเป็นเพียงแนวคิดบางส่วนในการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์ซึ่งแต่ละพื้นที่แต่ละชุมชนอาจตั้งวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันออกไปเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม

หลักการกลุ่มออมทรัพย์

สำนักงานพัฒนาชุมชนเมือง (2542: 2) ได้กล่าวว่าถึงหลักการของกลุ่มออมทรัพย์ไว้ดังนี้ หลักการกลุ่มออมทรัพย์ถือแนวทางที่ยึดปฏิบัติเพื่อให้บรรลุซึ่งวัตถุประสงค์ โดยทั่วไปแล้วยึดถือหลักการสหกรณ์เป็นหลักการพื้นฐานของกลุ่มออมทรัพย์อันประกอบด้วย

1. การเข้าเป็นสมาชิกด้วยความสมัครใจ (เข้า-ออกสมัครใจ)

2. การดำเนินงานตามหลักประชาธิปไตย (ประชาธิปไตยปฏิบัติ)

3. การจำกัดเงินปันผลตามหุ้น (จำกัดปันผลตามหุ้น)

4. การจัดสรรผลทางเศรษฐกิจโดยธรรม (เกื้อกูลยุติธรรม)

5. การส่งเสริมการศึกษาอบรม (ชี้นำการศึกษา)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

6. การร่วมมือกันระหว่างกลุ่มออมทรัพย์ (พัฒนาเป็นขบวน)

7. เอื้ออาทรต่อชุมชน

คุณธรรมของกลุ่มออมทรัพย์

สำนักพัฒนาชุมชนเมือง (2542: 4) กล่าวว่า กลุ่มออมทรัพย์เป็นองค์กรที่รวมคนที่รู้จักกัน เพื่อแสวงหาแนวทางในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สิ่งสำคัญที่จะทำให้การรวมตัวของสมาชิกแน่นเหนียว สามารถทำให้กลุ่มออมทรัพย์ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ก็คือ คุณธรรมของสมาชิก มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ความซื่อสัตย์ ความซื่อสัตย์ในกลุ่มออมทรัพย์ คือการสร้างสัจจะต่อตนเองในการประหยัดอดออมอย่างสม่ำเสมอ การซื่อสัตย์ต่อกลุ่มในการถือหุ้น หรือฝากเงินในกลุ่มอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เมื่อกู้เงินไปแล้วก็ใช้คืนตามสัญญา

2. ความรับผิดชอบ นอกจากการออมทรัพย์ที่สม่ำเสมอ หรือการชำระเงินคืนตามสัญญาแล้ว การแสดงบทบาทหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบอื่นๆ เช่นการให้ความร่วมมือกับกลุ่มโดยการเข้าร่วมประชุม การแสดงความคิดเห็นและมีข้อเสนอต่อการบริหารงานกลุ่ม ซึ่งถือเป็นความรับผิดชอบที่สำคัญของสมาชิกกลุ่มที่พึงปฏิบัติ

3. ความสามัคคี ในด้านความร่วมมือร่วมใจกันทำงาน เพื่อก่อให้เกิดความสำเร็จในกิจกรรมต่างๆ ความสามัคคีก่อให้เกิดพลัง การแก้ไขปัญหาต่างๆ ของชุมชนให้สำเร็จต้องอาศัยพลังอันเกิดจากความสามัคคี

4. ความมีวินัย การอยู่ร่วมกันจำเป็นต้องมีการกำหนดกติกา ซึ่งมาจากสมาชิกเองด้วยการปฏิบัติตามกติกาที่ร่วมกันวางไว้อย่างเคร่งครัดจึงเรียกได้ว่า “วินัย” เป็นปัจจัยประการหนึ่งที่จะทำให้กลุ่มก้าวไปสู่ความสำเร็จ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กิจกรรมพื้นฐานของกลุ่มออมทรัพย์

สำนักงานพัฒนาชุมชนเมือง (2542: 4-5) อธิบายว่า กลุ่มออมทรัพย์เป็นองค์กรทางการเงินดำเนินกิจกรรมเกี่ยวข้องกับการเงิน เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมถึงการส่งเสริมให้สมาชิกเกิดการประหยัดและออมทรัพย์เพื่อเสริมสร้างฐานะทางเศรษฐกิจของสมาชิก ครอบครัว และชุมชน โดยมีกิจกรรม ดังต่อไปนี้

1. การออมทรัพย์อย่างสม่ำเสมอ กลุ่มออมทรัพย์จะต้องส่งเสริมให้สมาชิกนำเงินมาออมทรัพย์ ซึ่งเป็นรูปแบบของเงินค่าหุ้น โดยทั่วไปหุ้นละ 10 บาท และจะต้องสะสมเงินค่าหุ้นอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นกองทุนสำหรับสมาชิกที่เดือดร้อนโดยกู้ยืมเงินเมื่อถึงคราวจำเป็น การออมทรัพย์อย่างสม่ำเสมอจะทำให้เงินกองทุนของกลุ่มโตขึ้น และสามารถบริการสมาชิกได้อย่างทั่วถึง

2. การรับฝากเงิน หมายถึง สมาชิกนำเงินมาฝากไว้กับกลุ่ม เป็นเงินที่นอกเหนือจากการสะสมหุ้นของสมาชิก เพื่อเป็นการระดมทุนให้กลุ่มสามารถบริการสมาชิกได้อย่างทั่วถึง โดยจะได้รับผลตอบแทนในรูปแบบดอกเบี้ย โดยอัตราดอกเบี้ยและวิธีการฝากเงินจะขึ้นอยู่กับระเบียบของกลุ่มที่กำหนดไว้ ประเภทเงินฝากที่กลุ่มออมทรัพย์เปิดบริการมี 2 ประเภท คือ เงินฝากออมทรัพย์และเงินฝากประจำ เงินฝากออมทรัพย์สามารถถอนได้ตลอดเวลา แต่เงินฝากประจำสามารถถอนได้เมื่อครบกำหนดระยะเวลาแห่งการรับฝาก

3. การให้บริการเงินกู้ กลุ่มออมทรัพย์จะให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก เพื่อเหตุอันจำเป็นหรือเพื่อสร้างรายได้ให้แก่สมาชิก ซึ่งกลุ่มออมทรัพย์โดยทั่วไปจะบริการเงินกู้ให้สมาชิก 3 ประเภทคือ

3.1 เงินกู้เพื่อเหตุฉุกเฉิน เป็นเงินกู้ที่บริการให้สมาชิกเพื่อช่วยแก้ปัญหากรณีเร่งด่วนหรือเกิดขึ้นกะทันหันแก่สมาชิก เช่น อุบัติเหตุ ค่าเล่าเรียนของบุตรหลาน เป็นต้น ลักษณะสำคัญของเงินกู้เพื่อฉุกเฉินคือจะต้องบริการสมาชิกด้วยความรวดเร็ว จำนวนเงินไม่มากนักและระยะเวลาชำระคืนสั้น

3.2 เงินสามัญ เป็นเงินที่ให้บริการสมาชิกเพื่อใช้จ่ายในครอบครัว หรือกู้เพื่อเพิ่มรายได้ของครอบครัว เช่น การลงทุนประกอบอาชีพ ซ่อมแซมบ้าน งานพิธีกรรมต่างๆ เป็นต้นลักษณะเงินกู้สามัญคือ มีขั้นตอนและหลักเกณฑ์การพิจารณา มีหลักประกัน จำนวนเงินตามกำลังความสามารถของกลุ่ม ระยะเวลาชำระคืนปานกลางคือ ไม่ชำระคืนในระยะสั้นหรือนานเกินไป

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3.3 เงินกู้พิเศษ เป็นเงินกู้ที่ให้บริการแก่สมาชิก โดยมีจุดประสงค์ให้เกิดประโยชน์ต่อสมาชิกในการส่งเสริมฐานะความมั่นคงให้กับครอบครัว เช่น ที่อยู่อาศัย การลงทุนประกอบอาชีพ เป็นต้น โดยสมาชิกต้องมีส่วนร่วมในการสบทบเงินส่วนหนึ่ง ลักษณะของเงินกู้พิเศษคือ มีขั้นตอนและหลักเกณฑ์การพิจารณา จำนวนเงินกู้สูง ระยะเวลาการชำระคืนนาน มีหลักประกันและสมาชิกมีส่วนสมทบ

4. การจัดสวัสดิการ กลุ่มออมทรัพย์นอกจากการส่งเสริมให้สมาชิกออมทรัพย์ และให้บริการเงินกู้แก่สมาชิกเพื่อบรรเทาความเดือดร้อน กลุ่มออมทรัพย์ควรจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกซึ่งในการจัดสวัสดิการของแต่ละกลุ่มอาจจัดได้ เช่น การรักษาพยาบาล ฌาปณกิจสงเคราะห์ ทุนการศึกษา เป็นต้น ในส่วนเงินทุนที่จะนำมาจัดเป็นสวัสดิการอาจได้จากการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี หรือเงินบริจาค

5. กิจกรรมการพัฒนาชุมชน คือ กลุ่มออมทรัพย์มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกในด้านต่างๆ กลุ่มออมทรัพย์จึงต้องส่งเสริมสมาชิก เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ เช่น ส่งเสริมการพัฒนาอาชีพเพื่อก่อให้เกิดรายได้ โดยกลุ่มมีบทบาทในการสนับสนุนด้านเงินทุน ส่งเสริมให้สมาชิกมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง โดยกลุ่มมีบทบาทในการประสานงานสมาชิกที่มีส่วนสมทบการสร้างที่อยู่อาศัย อาจปรับปรุงจากที่ดินเดิมให้มีสภาพดีขึ้น

ทุนดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์

สำนักพัฒนาชุมชนเมือง (2542: 6) ได้กล่าวถึงทุนดำเนินงานประกอบด้วย

1. เงินหุ้น หรือเงินสะสม หรือทุนเรือนหุ้น

   1.1 ส่วนใหญ่มูลค่าหุ้นละ 10 บาท

   1.2 ส่วนใหญ่สะสมเดือนละครั้ง

2. เงินฝาก

   2.1 มีทั้งเงินฝากประจำ และเงินฝากออมทรัพย์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2.2 ผลตอบแทนเป็นดอกเบี้ย ส่วนใหญ่ใกล้เคียงกับธนาคาร

2.3 ส่วนใหญ่สมาชิกที่มีฐานะค่อนข้างดีเป็นคนฝาก

2.4 จะมีระเบียบว่าด้วยเงินฝากกำกับในการดำเนินงาน

3. เงินกู้จากภายนอก/เงินยืม

3.1 ส่วนใหญ่มาจากแหล่งทุนที่ส่งเสริมโดยองค์กรเอกชน

3.2 มีทั้งดอกเบี้ย และไม่มีดอกเบี้ย

3.3 จะมีการลงมติจากที่ประชุมใหญ่ของสมาชิก ในการกู้ยืมเงินจากภายนอก

4. เงินบริจาค

4.1 ส่วนใหญ่จะได้จากแหล่งทุน

4.2 จะมีระเบียบ/คำสั่ง กำกับการใช้เงินบริจาค

5. ทุนสะสมต่างๆ ซึ่งได้จากการจัดกำไรสุทธิประจำปี ซึ่งได้แก่

5.1 เงินทุนสำรอง

5.2 ทุนขยายงาน

5.3 ทุนการศึกษา

5.4 ทุนสวัสดิการ

5.5 ทุนอื่นๆ ตามความจำเป็น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ดังนั้นพอสรุปได้ว่ากลุ่มออมทรัพย์คือ การรวมตัวของกลุ่มคนที่มีวัตถุประสงค์เดียวกันด้วยการสมัครใจในออมเงินร่วมกันอย่างต่อเนื่อง โดยมีการกำหนดกฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ ที่ทุกฝ่ายยอมรับร่วมกัน และมีคณะบุคคลที่ผ่านการเลือกตั้งจากสมาชิกเป็นกรรมการทำหน้าที่ดำเนินงานกลุ่มให้ถูกต้องเรียบร้อย มั่นคง โดยทำการระดมทุนจากกลุ่มสมาชิกร่วมกัน และให้สมาชิกกู้ยืมไปแก้ปัญหาความเดือดร้อน และพัฒนาชีวิตให้ดีขึ้น

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้จำแนกตามปัจจัยทางสังคม และปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางสังคมประกอบไปด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว สถานภาพการสมรส เป้าหมายการออม การมีระเบียบวินัย ความ มัธยัสถ์ การเลียนแบบบิดามารดา ส่วนปัจจัยทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วย อาชีพ รายได้ต่อเดือน รายจ่ายต่อเดือน ภาระหนี้สิน ทรัพย์สิน

1. ปัจจัยทางสังคม

เพศ

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการออมในประเทศไทย พบว่า เพศ เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ และไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม โดยจากการตรวจสอบเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น กวินวุฒิ กลั่น ไพฑูรย์ (2546) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพาณิชยการพระนคร พบว่าเพศไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม อัจฉรา ผ่องอุดม (2546) ได้ศึกษา พฤติกรรมการออมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่าเพศไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม และกลัน ทิมา มีมาก (2547) ได้ศึกษาพฤติกรรมการออมของครอบครัวพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่ พบว่า เพศที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อพฤติกรรมการออม ซึ่ง ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (2551) ได้ศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรต่อวิถีชีวิตของประชากรกับทิศทางการออมในอนาคต พบว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิงส่วนใหญ่มีการวางแผนเรื่องการจัดสรร เงินออมเพื่อการเกษียณมากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชาย ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของไพโรจน์ เงาวิจิตร (2543) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เพศเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อายุ

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการออมในประเทศไทย พบว่า อายุ เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ โดยจากการตรวจสอบเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น กวินวุฒิ กลั่นไพฑูรย์ (2546) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพาณิชยการพระนคร พบว่าอายุไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม ซึ่งไม่สอดคล้องกับกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (2551) ได้ศึกษา ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรต่อวิถีชีวิตของประชากรกับทิศทางการออมในอนาคต พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากจะมีการวางแผนเรื่องการจัดสรรเงินออมเพื่อการ เกษียณมากกว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อย เนื่องจากเห็นว่าเป็นเรื่องไกลตัวและเห็นว่าตนเองมีรายได้น้อย ต้องจัดสรรเงินไปใช้เรื่องอื่นๆ ที่สำคัญกว่า สอดคล้องกับศราวุธ ศรีมหาจริยะพงษ์ (2548) ได้ศึกษา การออมของลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สาขาห้างฉัตร ที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ 3 ปี พบว่าลูกค้ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 40 ปี อาจเกิดจากผู้ที่เข้าเป็นลูกค้าของ ธ.ก.ส.ได้ต้องมีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไปหรือบรรลุนิติภาวะ และลูกค้ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เข้าเป็นลูกค้าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 – 2538 หรือประมาณ 10 ปีที่แล้ว โดยมีอายุในขณะนั้นประมาณ 30 ปีขึ้นไป ลูกค้ากลุ่มตัวอย่างที่อายุไม่เกิน 60 ปีมีเงินออมน้อยกว่า 1,000 บาท และลูกค้ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุเกิน 60 ปี มีเงินออมส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 1,000 – 8,000 บาท การที่ผู้มีอายุมากมากกว่าอาจเกิดจากสมาชิกในครัวเรือนจบการศึกษามีงานทำ มีรายได้ ทำให้ภาระค่าใช้จ่ายในครัวเรือนน้อยลงรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นปัจจัยอื่นที่มีผลกระทบต่อการออ ม และงานวิจัยของ นภัสวรรณ จิรเจริญเวศน์ (2550) ได้ทำการศึกษาผลกระทบต่อเงินออมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่เกิดจากการจำหน่ายสลากเลขท้าย 2 ตัว 3 ตัวของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พบว่าอายุที่แตกต่างกันมีผลกระทบต่อ เงินออมของประชาชนผู้ซื้อสลากเลขท้าย 2 ตัว 3 ตัว แตกต่างกันในทุกด้านคือ ด้านการเปลี่ยนแปลงด้านรายรับและด้านการเปลี่ยนแปลงด้านรายจ่าย และด้าน การเปลี่ยนแปลงด้านเงินออม

ระดับการศึกษา

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการออมในประเทศไทย พบว่า ระดับการศึกษา เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ และไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม โดยจากการตรวจสอบเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กลันทิมา มีมาก (2547) ได้ศึกษาพฤติกรรมการออมของครอบครัวพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่ พบว่าระดับการศึกษาของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของไพโรจน์ เงาวิจิตร (2543)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่(2543), บุษบง ศรีสันต์ (2542) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

จำนวนสมาชิกในครอบครัว

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการออมในประเทศไทย พบว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัวเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ และไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม โดยจากการตรวจสอบเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเช่น กลันทิมา มีมาก (2547) ได้ศึกษาพฤติกรรมการออมของครอบครัวพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่ พบว่า จำนวนผู้พึ่งพิงของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของบุษบง ศรีสันต์ (2542)ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและสิทธิพงศ์ พรหมทอง (2543) ได้ศึกษาพฤติกรรมการออมของครัวเรือนในประเทศไทย พบว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัวเป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่งในการกำหนดการออม

สถานภาพ

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการออมในประเทศไทย พบว่า สถานภาพ เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ และไม่มีความสำคัญกับพฤติกรรมการออม โดยจากการตรวจสอบเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ทิฐิกรณ์ เนื่องหล้า (2552)ได้ศึกษา พฤติกรรมการออมของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า สถานภาพ สมรสของ กลุ่มตัวอย่าง มีความสัมพันธ์ กับพฤติกรรมการออม ซึ่งสอดคล้องกับพริษฐ์ บุญรักษ์ (2547) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของข้าราชการวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดเชียงใหม่พบว่า ข้าราชการที่มีสถานภาพสมรสแล้ว มีผลทำให้ตัดสินใจออม อันเนื่องมาจากผู้ที่สมรสแล้วต้องมีภาระหน้าที่มากขึ้น มีผู้อยู่ในอุปการะมากขึ้นทำให้มีความจำเป็นต้องมีการวางแผนการใช้จ่ายสำหรับอนาคตด้วยมากกว่าคนที่เป็นโสดโดยอาศัยการออมทรัพย์กับสถาบันการเงิน

เป้าหมายการออม

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการออมในประเทศไทย พบว่า เป้าหมายการออม เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ และไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม โดยจากการตรวจสอบเอกสาร

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเช่น กลันทิมา มีมาก (2547) ได้ศึกษาพฤติกรรมการออมของครอบครัวพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่ พบว่า เป้าหมายการออมของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ไพโรจน์ เงาวิจิตร (2543) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า วัตถุประสงค์ในการออมเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม

การมีระเบียบวินัย

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการออมในประเทศไทยพบว่า การมีระเบียบวินัย เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม โดยจากการตรวจสอบเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเช่น กวินวุฒิ กลั่นไพฑูรย์ (2546) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพาณิชยการพระนคร พบว่า พบว่ามีนักศึกษาที่มีระเบียบวินัยอยู่ในระดับมาก แสดงผลในการใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด การใช้จ่ายเงินอย่างเหมาะสม การวางแผนในการออม และการวางแผนในการใช้จ่ายเงิน คือนักศึกษาไม่ระมัดระวังในการใช้จ่ายเงินมากนัก แต่ก็มิได้มองว่าการใช้จ่ายเงินอย่างเหมาะสมเป็นเรื่องเหลวไหล ทั้งนี้นักศึกษายังรู้จักใช้จ่ายเงินได้อย่างเหมาะสม และแบ่งเงินไว้เป็นส่วนๆ เพื่อใช้ในกิจกรรมต่างๆ เช่น การพักผ่อน การออมไว้ในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับฐาศุกร์ จันประเสริฐ (2549) ได้ศึกษาการขับเคลื่อนของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ในการเสริมสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชน : กรณีศึกษาหมู่บ้านแห่งหนึ่งในเขตภาคกลาง พบว่าความมีระเบียบวินัยเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์

ความมัธยัสถ์

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการออมในประเทศไทยพบว่า ความสันโดษ เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ กับพฤติกรรมการออม โดยจากการตรวจสอบเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ศุภวิชญ์ จันทิพย์วงษ์ (2548) ได้ศึกษาพฤติกรรมการประหยัดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4ในสถานศึกษาอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม พบว่าความสันโดษ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการประหยัดอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ อัจฉรา ผ่องอุดม (2546) ได้ศึกษาพฤติกรรมการออมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ พบว่า การปฏิบัติตนทางพุทธศาสนาในเรื่องความสันโดษเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการออมในประเทศไทยพบว่า การเป็นแบบอย่าง ของบิดามารดา เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม โดยจากการตรวจสอบเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ของเช่น กวินวุฒิ กลั่นไพฑูรย์ (2546) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพาณิชยการพระนคร พบว่า บิดามารดามีการเป็นแบบอย่างที่ดี และเหมาะสมต่อนักศึกษาจริง ซึ่งสอดคล้องกับรสนันท์ ณ นคร (2550) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงรูปแบบบูรณาการทางจิตลักษณะ และสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการออมเงินของนักเรียนระดับมัธยมต้นที่มีธนาคารโรงเรียน พบว่าการเห็นแบบอย่างการออมจากผู้อื่นนั้น มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม

อาชีพ

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการออมในประเทศไทยพบว่า อาชีพ เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์และไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม โดยจากการตรวจสอบเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเช่น ธิติมา พลับพลึง (2550) ได้ศึกษา การออมของครัวเรือนในจังหวัดนครปฐม : กรณีศึกษาเปรียบเทียบอำเภอดอนตูมและอำเภอพุทธมณฑล พบว่า อาชีพของหัวหน้าครัวเรือน มีผลทำให้ครัวเรือนทั้งสองอำเภอมีสัดส่วนการออมต่อรายได้แตกต่างกัน สอดคล้องกับ ศราวุธ ศรีมหาจริยะพงษ์ (2548) ได้ศึกษาการออมของลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สาขาห้างฉัตร ที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ 3 ปี พบว่าครัวเรือนกลุ่มตัวอย่างที่มีสมาชิกที่ไม่ทำงาน หรือไม่ประกอบอาชีพน้อยกว่า 2 คนจะมีเงินออมมากกว่า 8,000 บาท ในสัดส่วนที่สูงกว่าครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกที่ไม่ทำงาน หรือไม่ประกอบอาชีพตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ซึ่งอาจเกิดจากครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกที่ไม่ทำงาน หรือไม่ประกอบอาชีพจะมีรายได้น้อย และมีค่าใช้จ่ายสูง ส่งผลทำให้การออมน้อย ซึ่งไม่สอดคล้อง กวินวุฒิ กลั่นไพฑูรย์ (2546) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพาณิชยการพระนคร พบว่ารายจ่ายต่อเดือนไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม และ อัจฉรา ผ่องอุดม (2546) ได้ศึกษาพฤติกรรมการออมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่าพบว่ารายจ่ายต่อเดือนไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รายได้ต่อเดือน

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการออมในประเทศไทยพบว่า รายได้ต่อเดือน เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม โดยจากการตรวจสอบเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น กลันทิมา มีมาก (2547) ได้ศึกษาพฤติกรรมการออมของครอบครัวพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่. (2547) ,พริษฐ์ บุญรักษ์ (2547) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของข้าราชการวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ และวรชัย สิงหฤกษ์ (2549) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด พบว่า รายได้มีผลสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการออม คือถ้ามีรายได้มากขึ้นเท่าใดก็จะมีการออมมากขึ้นเท่านั้นตามไปด้วย ไม่สอดคล้องกับกวินวุฒิ กลั่นไพฑูรย์ (2546) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพาณิชยการพระนคร พบว่ารายได้ต่อเดือนไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม อัจฉรา ผ่องอุดม (2546) ได้ศึกษาพฤติกรรมการออมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่ารายได้ต่อเดือนไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม และสุวันดี พาณิชสาส์น (2546) ได้ศึกษาพฤติกรรมการออมและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการออมเงินผ่านธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) : กรณีศึกษาอำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี พบว่ารายได้ต่อเดือนไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม

รายจ่ายต่อเดือน

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการออมในประเทศไทยพบว่า รายจ่ายต่อเดือน เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ และไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม โดยจากการตรวจสอบเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของกวินวุฒิ กลั่นไพฑูรย์ (2546) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพาณิชยการพระนครพบว่า นักศึกษากลุ่มผู้ที่มีรายจ่ายระดับน้อย และระดับปานกลางมีผลต่อพฤติกรรมการออมไม่ต่างกัน แต่เมื่อเทียบกับกลุ่มที่มีรายจ่ายมากจะพบผู้ที่มีรายจ่ายน้อย และปานกลางมีพฤติกรรมการออมมากกว่าผู้ที่มีรายจ่ายมาก

ภาระหนี้สิน

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการออมในประเทศไทยพบว่า ภาระหนี้สิน เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ และไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม โดยจากการตรวจสอบเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเช่น สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2541) ได้ศึกษาพฤติกรรมการออมของครัวเรือน พ.ศ.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2541 พบว่าภาวะหนี้สินของครัวเรือน ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม

ทรัพย์สิน

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการออมในประเทศไทยพบว่า ทรัพย์สิน เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ และไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม โดยจากการตรวจสอบเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเช่น สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2541) ได้ศึกษาพฤติกรรมการออมของครัวเรือน พ.ศ. 2541 พบว่าทรัพย์สินของครัวเรือน ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ คือ

1.1 ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว สถานภาพ เป้าหมายการออม การมีระเบียบวินัย ความมัธยัสถ์ และการเป็นแบบอย่าง

1.2 ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ รายได้ต่อเดือน รายจ่ายต่อเดือน ภาระหนี้สิน และทรัพย์สิน

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการออม

จากแนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พอสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กรอบแนวแนวคิด

จากแนวคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสามารถกำหนดตัวแปรที่ศึกษาเป็นกรอบแนวความคิดดังนี้

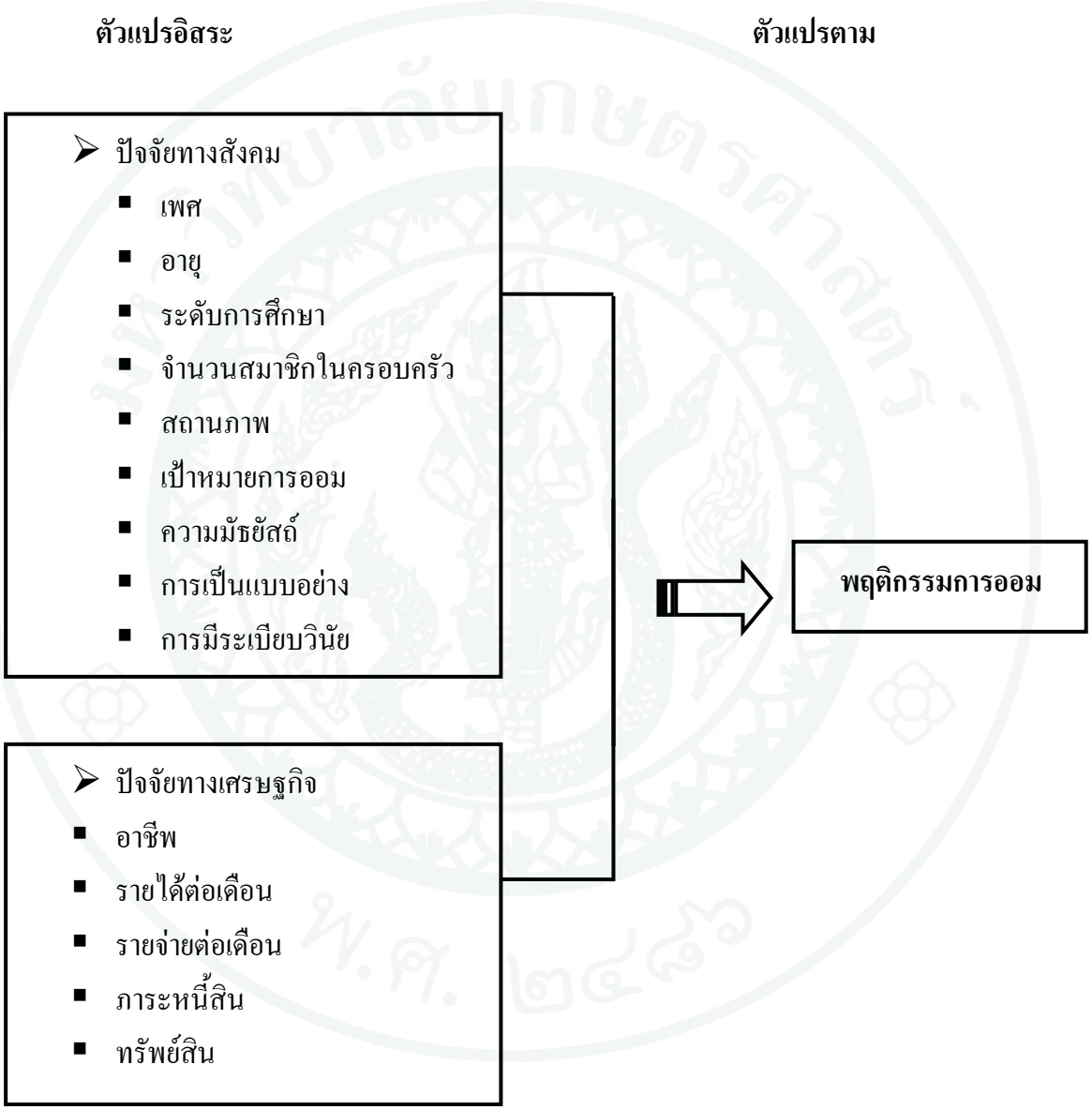

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สมมติฐาน

การวิจัยครั้งนี้ตั้งสมมติฐานมีดังนี้

1. ประชากรที่มีเพศแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน

2. ประชากรที่มีอายุแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน

3. ประชากรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน

4. ประชากรที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน

5. ประชากรที่มีสถานภาพแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน

6. ประชากรที่มีเป้าหมายการออมแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน

7. ประชากรที่มีระเบียบวินัยแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน

8. ประชากรที่มีความมัธยัสถ์แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน

9. ประชากรที่มีการเป็นแบบอย่างของบิดามารดาแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน

1 0. ประชากรที่มีอาชีพแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน

11. ประชากรที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน

12. ประชากรที่มีรายจ่ายต่อเดือนแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน

13. ประชากรที่มีภาระหนี้สินแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกัน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

14. ประชากรที่มีทรัพย์สินแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกัน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 3

วิธีการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาเรื่องพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี มีวิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วยประชากร และกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ศึกษาจากเอกสารโดยการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และศึกษาจากเอกสารตำราภาษาไทย วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยต่างๆ เพื่อนำมาประกอบการศึกษา

2. ศึกษาภาคสนามโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยประชากรที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้คือ ประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี

ในการศึกษาจะแบ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการออมเป็น 2 ประเภทคือ

1. ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว สถานภาพ เป้าหมายการออม การมีระเบียบวินัย ความมัธยัสถ์ และการเป็นแบบอย่าง

2. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ รายได้ต่อเดือน รายจ่ายต่อเดือน ภาระหนี้สิน ทรัพย์สิน

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี มีประชากร 15,879 คน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี

พื้นที่ทำการวิจัย	ประชากร (คน)
1. ชุมชนอู่รถราง	541
2. ชุมชนสีหราชเดโชชัย	448
3. ชุมชนร่วมน้ำใจ2	458
4. ชุมชนสันเปาโล	989
5. ชุมชนทะเลน้อย	654
6. ชุมชนราชมนู	483
7. ชุมชนร่วมน้ำใจ1	871
8. ชุมชนอุตุนิยมวิทยา	808
9. ชุมชนตลาดล่าง	1,217
10. ชุมชนศรีสุริโยทัย	1,319
11.ชุมชนนเรศวร	405
12. ชุมชนประตูผี	1,167
13.ชุมชนวัดคลองสายบัว	493
14. ชุมชนไปรษณีย์	1,016
15. ชุมชนสระมโนราห์	1,033
16. ชุมชนบ้านป้อม	910
17. ชุมชนรามเดโช	615
18. ชุมชนวัดเชิงท่า	794
19. ชุมชนนครโกษา	1,081
20. ชุมชนศรีปราชญ์	487
รวม	**15,879**

ที่มา: กองสวัสดิการสังคมเทศบาลเมืองลพบุรี (2552)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากประชากรของชุมชนในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดลพบุรี นำมาหากลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

1. คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากประชากรโดยใช้สูตรการคำนวณของ Yamane ดังนี้

สูตร

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ จำนวนประชากร

e คือ ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือ 0.05

การแทนค่าสูตร

$$n = \frac{15,789}{1+ (15,789)(0.05)^2}$$

$$n = 390.17$$

$$n = 390$$

2. การหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างของพื้นที่ทำการวิจัย

สูตร

$$n_h = [N_h] / N \times n_0$$

n_h = **ขนาดของตัวอย่างในแต่ละเขต**

N_h = **ขนาดของประชากรในแต่ละพื้นที่**

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

N = **จำนวนประชากรทั้งหมด**

n_0 = **ขนาดของตัวอย่างทั้งหมด**

ตารางที่ 3.2 กลุ่มตัวอย่างของพื้นที่ทำการวิจัย

พื้นที่ทำการวิจัย	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)	ร้อยละ
1. ชุมชนอู่รถราง	541	13	4
2. ชุมชนสีหราชเดโชชัย	448	11	3
3. ชุมชนร่วมน้ำใจ2	458	12	3
4. ชุมชนสันเปาโล	989	24	6
5. ชุมชนทะเลน้อย	654	16	4
6. ชุมชนราชมนู	483	12	3
7. ชุมชนร่วมน้ำใจ1	871	21	5
8. ชุมชนอุตุนิยมวิทยา	808	20	5
9. ชุมชนตลาดล่าง	1,217	36	10
10. ชุมชนศรีสุริโยทัย	1,319	32	8
11.ชุมชนนเรศวร	405	10	3
12. ชุมชนประตูผี	1,167	28	7
13.ชุมชนวัดคลองสายบัว	493	12	3
14. ชุมชนไปรษณีย์	1,016	25	6
15. ชุมชนสระมโนราห์	1,033	25	6
16. ชุมชนบ้านป้อม	910	22	6
17. ชุมชนรามเดโช	615	15	4
18. ชุมชนวัดเชิงท่า	794	19	5
19. ชุมชนนครโกษา	1,081	25	6
20. ชุมชนศรีปราชญ์	487	12	3
รวม	**15,789**	**390**	**100**

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เครื่องมือในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้ทำการวิจัยจะสร้างแบบสอบถามขึ้นเอง เป็นเครื่องมือในการเก็บรวมรวมที่จะนำมาวิเคราะห์

1. ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสารตำรา แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 นำข้อมูลและแนวคิดที่รวบรวมได้จากการทบทวนวรรณกรรมมาสรุป เพื่อกำหนดขอบเขตและเนื้อหาของแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาในเรื่องที่จะศึกษา และมีลักษณะซึ่งทุกคนสามารถตอบให้ตรงข้อเท็จจริงได้

1.3 นำแบบสอบถามที่สร้างนี้ไปให้อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ และอาจารย์ที่ปรึกษาแก้ไขปรับปรุงเพื่อความเหมาะสม

1.4 นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ไปทดสอบเพื่อหาความเชื่อมั่นเที่ยงตรงของแบบสอบถามจากประชากรที่อาศัยอยู่บริเวณตลาดสดสระแก้ว จังหวัดลพบุรี จำนวน 30 คน

1.5 ทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามอีกครั้ง จากนั้นนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับประชากรกลุ่มเป้าหมายต่อไป

2. เนื้อหาแบบสอบถามจะแบ่งออกได้ 3 ส่วนคือปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และพฤติกรรมการออม

การวัดตัวแปร

เกณฑ์การวัดระดับความมีระเบียบวินัย ความ มัธยัสถ์ การเป็นแบบอย่างของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ดูแลประชากรมา ในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม 30 ข้อ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ลักษณะคำถามเป็นแบบ Rating Scale ของ Likert (พวงรัตน์, 2543: 107) แบบสอบถามแบบ Rating Scale ลักษณะทั้งเชิงบวกและเชิงลบ โดยแบ่งการให้คะแนนเป็น 2 ระดับ

คำตอบ	**ข้อความเชิงบวก**	**ข้อความเชิงลบ**
จริง	1	0
ไม่จริง	0	1

เมื่อรวบรวมและแจกแจงความถี่ได้แล้ว จะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างแบ่งระดับความมีระเบียบวินัย ความมัธยัสถ์ การเป็นแบบอย่างของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ดูแลประชากรมา ในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ออกเป็น 2 ระดับ คือ มาก และน้อย โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์การแปลความหมายดังนี้

$$\frac{\text{จำนวนคะแนนสูงสุด – จำนวนคะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{1-0}{2} = 0.50$$

ระดับความมีระเบียบวินัย	**คะแนนเฉลี่ย**
น้อย	0.00 – 0.50
มาก	0.51 - 1.00

ระดับความมัธยัสถ์	**คะแนนเฉลี่ย**
น้อย	0.00 – 0.50
มาก	0.51 - 1.00

ระดับการเป็นแบบอย่าง	**คะแนนเฉลี่ย**
น้อย	0.00 – 0.50
มาก	0.51 - 1.00

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เกณฑ์การวัดระดับ พฤติกรรมการออม การวัดตัวแปรนี้เป็นการวัดแบบประเมินค่ามีมาตราวัด 5 ระดับคือ จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง โดยมีความหมายและคะแนนดังนี้

ระดับความคิดเห็น	**ข้อความเชิงบวก**	**ข้อความเชิงลบ**
จริงที่สุด	5	1
จริง	4	2
ค่อนข้างจริง	3	3
ค่อนข้างไม่จริง	2	4
ไม่จริง	1	5

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้ว จะใช้คะแนนเฉลี่ยของประชากรแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

เกณฑ์ค่าเฉลี่ยระหว่างชั้นคะแนน แบ่งโดยการใช้สูตร

$$\frac{\text{จำนวนคะแนนสูงสุด – จำนวนคะแนนต่ำสุด}}{\text{จำวนวนชั้น}}$$

$$= \frac{5-1}{5} = 0.80$$

ดังนั้น คะแนนแต่ละช่วงชั้นจะห่างกัน 0.80 คะแนน ผู้ศึกษาได้ใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าคะแนนโดยแบ่งคะแนนช่วงชั้นออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้คือ

ผู้ศึกษาได้ใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าคะแนนดังนี้

1. ระดับค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 แสดงว่า ประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรีมีพฤติกรรมการออมที่อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. ระดับค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 แสดงว่า ประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรีมีพฤติกรรมการออมที่อยู่ในระดับน้อย

3. ระดับค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 แสดงว่า ประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรีมีพฤติกรรมการออมที่อยู่ในระดับปานกลาง

4. ระดับค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 แสดงว่า ประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรีมีพฤติกรรมการออมที่อยู่ในระดับมาก

5. ระดับค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 แสดงว่า ประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรีมีพฤติกรรมการออมที่อยู่ในระดับมากที่สุด

การทดสอบเครื่องมือและการหาความเชื่อมั่น

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือจากแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผ่านการทดสอบแก้ไขเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความถูกต้องโดยทำ การทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ดังนี้

1. การหาค่าความเที่ยงตรง ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามและนำ เสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และความเที่ยงตรงตามเนื้อหา หลังจากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดสอบ

2. การหาค่าความเชื่อมั่นนำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงไปทำการทดสอบเพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่นกับประชากรในชุมชนตลาดสดสระแก้ว จังหวัดลพบุรี ซึ่งเป็นตัวอย่างที่ปฏิบัติงานใกล้เคียงที่จะใช้กับการวิจัย จำนวน 30 คน และใช้วิธีการหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้ค่า สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นภายในของครอนบาค (Cronbarch’s reliability coefficient alpha) ได้ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งผู้วิจัยเก็บข้อมูลได้แจกแบบสอบถามให้แก่ประชากรทั้งนี้ก่อนการเก็บข้อมูล ใช้การสุ่มแบบมีระบบ (Systematic sampling) โดยทำการสุ่มตามบ้านเลขที่ และได้อธิบายให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจในแบบสอบถามและแบบวัดของการวิจัยครั้งนี้ และหลังจากเก็บแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณวันที่ 18 – 25 กุมภาพันธ์ 2553

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

เมื่อรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามซึ่งตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์แล้ว ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติดังนี้

1. ค่าร้อยละ
2. ค่าเฉลี่ย
3. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4. ค่าสัมประสิทธิ์ ใช้วิเคราะห์หาความเชื่อมั่นแบบสอบถาม
5. ใช้สถิติพรรณนา บรรยายข้อมูลทั่วไป
6. การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยตัวแปรสองกลุ่ม (t-test)
7. การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยตัวแปรตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป (f-test)
8. กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองจังหวัดลพบุรี ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบก่อนเก็บข้อมูลจริง มาใช้ในการวิเคราะห์โดยใช้วิธีวิเคราะห์ในรูปเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาประมวลผลแล้ววิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติในแต่ละส่วน โดยแบ่งผลการศึกษาออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยทางด้านสังคม

ตอนที่ 2 ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการออม

ตอนที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยทางด้านสังคมของกลุ่มตัวอย่าง

ปัจจัยทางด้านสังคมของประชากรได้แก่ เพศ อายุ ชุมชน การศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว สถานภาพ เป้าหมายการออม ระเบียบวินัย ความมัธยัสถ์ และการเป็นแบบอย่างของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ดูแลประชากรมาในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ผลการปรากฏตามตารางที่ 4.1 ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1. เพศ

จากการเก็บแบบสอบถามพบว่า ประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 59.2 และเป็นเพศชาย ร้อยละ 40.8

2. อายุ

จากการเก็บแบบสอบถามพบว่า ประชากรส่วนใหญ่อายุ 51 ปีขึ้นไป ร้อยละ 45.6 รองลงมาอายุ 31-50 ปี ร้อยละ 39.5 และน้อยที่สุดคืออายุน้อยกว่า 30 ปี ร้อยละ 14.9

3. การศึกษา

จากการเก็บแบบสอบถามพบว่า ประชากรส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 84.6 รองลงมาคือระดับปริญญาตรีขึ้นไป ร้อยละ 12.3 และน้อยที่สุดคือไม่ได้รับการศึกษา ร้อยละ 3.1

4. จำนวนสมาชิกในครอบครัว

จากการเก็บแบบสอบถามพบว่า ประชากรส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 1-5 คน คิดเป็นร้อยละ 81.5 รองลงมาคือมีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 6-10 คน ร้อยละ 17.4 และน้อยที่สุดคือจำนวนสมาชิกในครอบครัว 11-15 คน ร้อยละ 1.0

5. สถานภาพ

จากการเก็บแบบสอบถามพบว่า ประชากรส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 57.4 รองลงมาคือสถานภาพโสด ร้อยละ 23.3 และน้อยที่สุดคือสถานภาพหย่าร้าง ร้อยละ 6.2

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

6. เป้าหมายการออม

ผลการศึกษาพบว่าประชากรไม่มีเป้าหมายในการออม ร้อยละ 28.2 และมีเป้าหมายในการออม ร้อยละ 71.8 พบว่ามีเป้าหมายส่วนใหญ่ของประชากรคือเพื่อไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน ร้อยละ 58.2 รองลงมาเพื่อไว้ใช้จ่ายในยามแก่ชรา ร้อยละ 42.3 และน้อยที่สุดคืออื่นๆ ได้แก่ เก็บไว้เพื่อซื้อรถยนต์ และจักรยานยนต์ ร้อยละ 0.8

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของเพศ อายุ ชุมชน การศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว สถานภาพ และเป้าหมายการออม

(n=390)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	159	40.8
หญิง	231	59.2
2. อายุ		
น้อยกว่า 30 ปี	58	14.9
31 - 50 ปี	154	39.5
51 ปีขึ้นไป	178	45.6
3. การศึกษา		
ไม่ได้รับการศึกษา	12	3.1
ต่ำกว่าปริญญาตรี	330	84.6
ปริญญาตรีขึ้นไป	48	12.3
4. จำนวนสมาชิกในครอบครัว		
1-5	318	81.5
6-10	68	17.4
11-15	4	1.0
5. สถานภาพ		
โสด	91	23.3
สมรส	224	57.4
หย่าร้าง	24	6.2

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 4.1 (ต่อ

(n=390)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
หม้าย	51	13.1
6. เป้าหมายการออม		
มี	280	71.8
ไว้ใช้จ่ายยามฉุกเฉิน	227	58.2
สำหรับการศึกษา	63	16.2
เพื่อซื้อเครื่องมือใช้ในการประกอบอาชีพ	34	8.7
ซื้อที่อยู่อาศัย	26	6.7
เพื่อไว้ใช้ในยามแก่ชรา	165	42.3
ไว้ใช้จ่ายซื้อสินค้าถาวร	16	4.1
เพื่อให้ได้มาสำหรับหลักประกัน	11	2.8
หาผลประโยชน์จากดอกเบี้ย/เงินปันผล	13	3.3
จัดตั้งหรือขยายธุรกิจ	28	7.2
ซื้อเครื่องประดับ	10	2.6
เก็บไว้เป็นมรดกของบุตรหลาน	117	30.0
ฌาปนกิจสงฆ์	13	3.3
ใช้จ่ายกิจกรรมอื่น	39	10.0
ใช้จ่ายกิจกรรมทางด้านสังคม	20	5.1
อื่นๆ ระบุ.....	3	0.8
ไม่มี	110	28.2
รวม	**390**	**100**

7. ระเบียบวินัยในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน

ผลการศึกษาการมีระเบียบวินัยในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันของประชากร ได้ใช้แบบสอบถามให้เลือกตามความคิดเห็น มีจำนวนทั้งหมด 10 ข้อ โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ปรากฏผลการวิเคราะห์พบว่าประชากรมีระเบียบวินัยในการใช้จ่ายใ นชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.54 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่าประเด็นที่มีระดับมาก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นั้น มีอยู่ด้วยกัน 5 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 1 ท่านมักให้ความสำคัญในเรื่องของการจัดระบบ และการวางแผนในการใช้จ่ายเงิน โดยมีค่าเฉลี่ย 0.77 ข้อที่ 6 ท่านรู้จักการวางแผนในการออม โดยมีค่าเฉลี่ย 0.41 ข้อที่ 7 ท่านรู้จักใช้จ่ายเงินได้อย่างเหมาะสม โดยมีค่าเฉลี่ย 0.89 ข้อที่ 8 ท่านมีระเบียบวินัยในการใช้จ่ายเงิน โดยมีค่าเฉลี่ย 0.86 และข้อที่ 10 ท่านแบ่งเงินเป็นส่วนๆ เพื่อใช้ในกิจกรรมต่างๆ และมีเงินส่วนหนึ่งแบ่งไว้สำหรับเพื่อออมไว้ในอนาคต โดยมีค่าเฉลี่ย 0.68 และรองลงมาคือระดับปานกลางได้แก่ ข้อที่ 2 ท่านคิดว่าการวางแผนในการใช้จ่ายเงินเป็นเรื่องที่ท่านสามารถปฏิบัติได้ยาก โดยมีค่าเฉลี่ย 0.50 และข้อที่ 9 ท่านแบ่งเงินเป็นส่วนๆ เพื่อใช้ในกิจกรรมต่างๆ และมีเงินส่วนหนึ่งแบ่งไว้สำหรับการพักผ่อน โดยมีค่าเฉลี่ย 0.59 ระดับน้อยมีอยู่ด้วยกัน 3 ข้อได้แก่ ข้อที่ 3 ท่านคิดว่าการใช้จ่ายเงินอย่างเหมาะสมเป็นเรื่องไม่สำคัญ โดยมีค่าเฉลี่ย 0.09 ข้อที่ 4 ท่านคิดว่าการใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดเป็นเรื่องไร้สาระ มีค่าเฉลี่ย 0.07 และข้อที่ 5 ท่านคิดว่าการวางแผนในการออมเป็นเรื่องเหลวไหล มีค่าเฉลี่ย 0.12 ผลการปรากฏตามตารางที่ 4.2 ดังนี้

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละข้อมูลการมีระเบียบวินัยในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน

คำถามการมีระเบียบวินัยในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน	**ระดับความคิดเห็น**		**ค่าเฉลี่ย**	**S.D.**	**ระดับ**
	จริง	**ไม่จริง**			
1. ท่านมักให้ความสำคัญในเรื่องของการจัดระบบ และการวางแผนในการใช้จ่ายเงิน	77.4 (30)	22.6 (88)	0.77	0.41	มาก
*2. ท่านคิดว่าการวางแผนในการใช้จ่ายเงินเป็นเรื่องที่ท่านสามารถปฏิบัติได้ยาก	50.8 (198)	49.2 (192)	0.50	0.50	มาก
*3. ท่านคิดว่าการใช้จ่ายเงินอย่างเหมาะสมเป็นเรื่องไม่สำคัญ	9.7 (38)	90.3 (352)	0.09	0.29	มาก
*4. ท่านคิดว่าการใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดเป็นเรื่องไร้สาระ	7.7 (30)	92.3 (360)	0.07	0.26	มาก
*5. ท่านคิดว่าการวางแผนในการออมเป็นเรื่องเหลวไหล	12.3 (48)	87.7 (342)	0.12	0.32	มาก
6. ท่านรู้จักการวางแผนในการออม	78.5 (306)	21.5 (84)	0.7	0.41	น้อย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

คำถามการมีระเบียบวินัยในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน	ระดับความคิดเห็น		ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
	จริง	ไม่จริง			
7. ท่านรู้จักใช้จ่ายเงินได้อย่างเหมาะสม	89.7 (350)	10.3 (40)	0.89	0.89	มาก
8. ท่านมีระเบียบวินัยในการใช้จ่ายเงิน	86.7 (338)	13.3 (52)	0.86	0.86	มาก
9. ท่านแบ่งเงินเป็นส่วนๆ เพื่อใช้ในกิจกรรมต่างๆ และมีเงินส่วนหนึ่งแบ่งไว้สำหรับการพักผ่อน	59.2 (231)	40.8 (159)	0.59	0.49	มาก
10. ท่านแบ่งเงินเป็นส่วนๆ เพื่อใช้ในกิจกรรมต่างๆ และมีเงินส่วนหนึ่งแบ่งไว้สำหรับเพื่อออมไว้ในอนาคต	69.0 (269)	31.0 (121)	0.68	0.46	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**54.1**	**45.9**	**0.54**	**0.19**	**มาก**

* ข้อความเชิงลบ

8. ความมัธยัสถ์ในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน

ผลการศึกษาความมัธยัสถ์ของประชากร ได้ใช้แบบสอบถามให้เลือกตามความคิดเห็น มีจำนวนทั้งหมด 10 ข้อ ปรากฏผลการวิเคราะห์พบว่าประชากรมีความมัธยัสถ์ในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.91 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่าประเด็นที่มีระดับมากนั้น มีอยู่ 10 ข้อด้วยกันได้แก่ ข้อที่ 1 ท่านมีความพอดีในการบริโภค ไม่ใช้สิ่งของที่เกินฐานะที่ตนเองจะหามาได้ โดยมีค่าเฉลี่ย 0.93 ข้อที่2 ท่านใช้จ่ายเงินจำนวนน้อยของตนให้เกิดประโยชน์มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 0.93 ข้อที่3 ท่านคิดก่อนใช้จ่าย และจ่ายเท่าที่มีความจำเป็น โดยมีค่าเฉลี่ย 0.94 ข้อที่4 ท่านไม่ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย ฟุ่มเฟือยแต่ก็มิได้ตระหนี่ถี่เหนียวจนเกินสมควรแก่เหตุ โดยมีค่าเฉลี่ย 0.90 ข้อที่5 ท่านรู้จักมีความคิดเพิ่มพูนทรัพย์ หาวิธีให้เกิดผลงอกเงยเพิ่มมากขึ้นจากเงินที่เก็บไว้ โดยมีค่าเฉลี่ย 0.76 ข้อที่6 ท่านมีการวางแผนใช้จ่ายให้รอบคอบ โดยมีสัดส่วนและออมไว้บ้างตามสมควร โดยมีค่าเฉลี่ย 0.85 ข้อที่7 ท่านรู้จักพอในสิ่งที่ตนเองหามาได้โดยชอบธรรม โดยมีค่าเฉลี่ย 0.95 ข้อที่8 ท่านรู้จักประมาณตนตามฐานะ โดยยึดหลักทางสายกลางในการ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ดำเนินชีวิต โดยมีค่าเฉลี่ย 0.97 ข้อที่9 ในการใช้จ่ายเงิน ท่านคำนึงถึงสภาพเศรษฐกิจของครอบครัวและฐานะของตนเอง โดยมีค่าเฉลี่ย 0.95 และข้อที่ 10 ท่านมีความสุขใจในสิ่งที่ได้มาแล้ว หามาได้ด้วยความสามารถของตนเอง โดยมีค่าเฉลี่ย 0.95 ผลการปรากฏตามตารางที่ 4.3 ดังนี้

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละความมัธยัสถ์ในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน

คำถามเกี่ยวกับความมัธยัสถ์ในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน	**ระดับความคิดเห็น**		**ค่าเฉลี่ย**	**S.D.**	**ระดับ**
	จริง	**ไม่จริง**			
1. ท่านมีความพอดีในการบริโภค ไม่ใช้สิ่งของที่เกินฐานะที่ตนเองจะหามาได้	93.8 (366)	6.2 (24)	0.93	0.24	มาก
2. ท่านใช้จ่ายเงินจำนวนน้อยของตน ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด	93.3 (364)	6.7 (26)	0.93	0.24	มาก
3. ท่านคิดก่อนใช้จ่าย และจ่ายเท่าที่มีความจำเป็น	94.4 (368)	5.6 (22)	0.94	0.23	มาก
4. ท่านไม่ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย ฟุ่มเฟือยแต่ก็มิได้ตระหนี่ถี่เหนียวจนเกินสมควรแก่เหตุ	90.5 (353)	9.5 (37)	0.90	0.29	มาก
5. ท่านรู้จักมีความคิดเพิ่มพูนทรัพย์ หาวิธีให้เกิดผลงอกเงยเพิ่มมากขึ้นจากเงินที่เก็บไว้	76.2 (297)	23.8 (93)	0.76	0.42	มาก
6. ท่านมีการวางแผนใช้จ่ายให้รอบคอบ โดยมีสัดส่วนและออมไว้บ้างตามสมควร	85.9 (335)	14.1 (55)	0.85	0.34	มาก
7. ท่านรู้จักพอในสิ่งที่ตนเองหามาได้โดยชอบธรรม	95.6 (373)	4.4 (17)	0.95	0.20	มาก
8. ท่านรู้จักประมาณตนตามฐานะ โดยยึดหลักทางสายกลางในการดำเนินชีวิต	97.2 (379)	2.8 (11)	0.97	0.16	มาก
9. ในการใช้จ่ายเงิน ท่านคำนึงถึงสภาพเศรษฐกิจของครอบครัวและฐานะของตนเอง	95.6 (373)	4.4 (17)	0.95	0.20	มาก
10. ท่านมีความสุขใจในสิ่งที่ได้มาแล้ว หามาได้ด้วยความสามารถของตนเอง	95.4 (372)	4.6 (18)	0.95	0.21	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**91.79**	**8.21**	**0.91**	**0.15**	**มาก**

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

9. การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา หรือผู้ปกครองในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน

ผลการศึกษาการเป็นแบบอย่าง ของบิดามารดา หรือผู้ปกครองที่ดูแลท่านมา ในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันได้ใช้แบบสอบถามให้เลือกตามความคิดเห็น มีจำนวนทั้งหมด 10 ข้อ ปรากฏผลการวิเคราะห์ พบว่าการเป็นแบบอย่างของบิดามารดา หรือผู้ปกครองที่ดูแลท่านมาในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.81 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่าประเด็นที่มีระดับมากนั้น มีอยู่ 10 ข้อด้วยกันได้แก่ข้อที่1 บิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ดูแลท่านมา มีการวางแผนในการใช้จ่ายเงิน โดยมีค่าเฉลี่ย 0.81 ข้อที่2 ท่านคิดว่าบิดามารดา หรือผู้ปกครองที่ดูแลท่านมามีความระมัดระวังในการใช้จ่ายเงิน โดยมีค่าเฉลี่ย 0.79 ข้อที่3 บิดามารดา หรือผู้ปกครองที่ดูแลท่านมา สอนให้ท่านวางแผนการใช้จ่ายเงินให้พอเพียงทุกเดือน โดยมีค่าเฉลี่ย 0.81 ข้อที่4 บิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ดูแลท่านมา ใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด โดยมีค่าเฉลี่ย 0.82 ข้อที่5 ท่านคิดว่าบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ดูแลท่านมา เป็นแบบอย่างในการเก็บออมเงิน โดยมีค่าเฉลี่ย 0.81 ข้อที่6 บิดามารดา หรือผู้ปกครองที่ดูแลท่านมา สอนให้ท่านรู้จักวางแผนในการใช้จ่ายเงินหรือให้คำปรึกษาแก่ท่าน โดยมีค่าเฉลี่ย 0.80 ข้อที่7 บิดามารดา หรือผู้ปกครองที่ดูแลท่านมา คอยสอดส่องดูแลท่านอย่างใกล้ชิดในการใช้จ่ายเงินของท่าน โดยมีค่าเฉลี่ย 0.78 ข้อที่8 บิดามารดา หรือผู้ปกครองที่ดูแลท่านมา เป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด โดยมีค่าเฉลี่ย 0.81 ข้อที่9 บิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ดูแลท่านมาเป็นผู้ให้คำแนะนำที่ดีแก่ท่านเกี่ยวกับการออม และวิธีการออม โดยมีค่าเฉลี่ย 0.81 และข้อที่ 10 บิดามารดา หรือผู้ปกครองที่ดูแลท่านมา สอนให้ท่านรู้จักวางแผนในการออม โดยมีค่าเฉลี่ย 0.81 ผลการปรากฏตามตารางที่ 4.4 ดังนี้

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละการเป็นแบบอย่างของบิดามารดา หรือผู้ปกครองที่ดูแลท่านมา

คำถามเกี่ยวกับการเป็นแบบอย่างของบิดามารดา หรือผู้ปกครองที่ดูแลท่านมา	ระดับความคิดเห็น		ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
	จริง	ไม่จริง			
1. บิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ดูแลท่านมา มีการวางแผนในการใช้จ่ายเงิน	81.0 (316)	19.0 (74)	0.81	0.39	มาก
2. ท่านคิดว่าบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ดูแลท่านมามีความระมัดระวังในการใช้จ่ายเงิน	79.7 (311)	20.3 (79)	0.79	0.40	มาก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

คำถามเกี่ยวกับการเป็นแบบอย่างของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ดูแลท่านมา	ระดับความคิดเห็น		ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
	จริง	ไม่จริง			
3. บิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ดูแลท่านมา สอนให้ท่านวางแผนการใช้จ่ายเงินให้พอเพียงทุกเดือน	81.3 (317)	18.7 (73)	0.81	0.39	มาก
4. บิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ดูแลท่านมา ใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด	82.8 (323)	17.2 (67)	0.82	0.37	มาก
5. ท่านคิดว่าบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ดูแลท่านมาเป็นแบบอย่างในการเก็บออมเงิน	81.5 (318)	18.5 (72)	0.81	0.38	มาก
6. บิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ดูแลท่านมา สอนให้ท่านรู้จักวางแผนในการใช้จ่ายเงินหรือให้คำปรึกษาแก่ท่าน	80.8 (315)	19.2 (75)	0.80	0.39	มาก
7. บิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ดูแลท่านมาคอยสอดส่องดูแลท่านอย่างใกล้ชิดในการใช้จ่ายเงินของท่าน	78.2 (305)	21.8 (85)	0.78	0.41	มาก
8. บิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ดูแลท่านมา เป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด	81.5 (318)	18.5 (72)	0.81	0.38	มาก
9. บิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ดูแลท่านมาเป็นผู้ให้คำแนะนำที่ดีแก่ท่านเกี่ยวกับการออม และวิธีการออม	81.8 (319)	18.2 (71)	0.81	0.38	มาก
10. บิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ดูแลท่านมา สอนให้ท่านรู้จักวางแผนในการออม	81.3 (317)	18.7 (73)	0.81	0.39	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**80.8**	**19.01**	**0.81**	**0.37**	มาก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตอนที่ 2 ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยทางเศรษฐกิจของประชากร ได้แก่ อาชีพ รายได้ต่อเดือน รายจ่ายต่อเดือนผลปรากฏตามตารางที่ 4.5 ดังนี้

1.อาชีพ

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว/ ค้าขาย ร้อยละ 46.2 รองลงมาคือลูกจ้าง/รับจ้าง ร้อยละ 23.1 และน้อยที่สุดคือพนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 2.6

2. รายได้ต่อเดือน

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 9,999 บาท ร้อยละ 86.2 รองลงมามีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 10,000 บาทขึ้นไปร้อยละ 13.8

3. รายจ่ายต่อเดือน

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายจ่ายต่อเดือนต่ำกว่า 9,999 บาท ร้อยละ 96.2 รองลงมามีรายจ่ายต่อเดือนมากกว่า 10,000 บาทขึ้นไป ร้อยละ 3.8

4. ภาระหนี้สิน

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่มีภาระหนี้สิน ร้อยละ 51.3 โดยภาระหนี้สิ้นที่ประชากรมีมากที่สุดคือมีหนี้สินกับเพื่อนฝูง ร้อยละ 12.3 รองลงมามีหนี้สินกับกองทุนเงินล้าน ร้อยละ 11.0 น้อยที่สุดคือมีหนี้สิ้นกับบริษัทบัตรกดเงินสด เช่น เช่น ยูเมะพลัส และสหกรณ์ โดยมีค่าเฉลี่ยในอัตราส่วนที่เท่ากันคือร้อยละ 0.8 และกลุ่มตัวอย่างไม่มีภาระหนี้สิน ร้อยละ 48.7

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

5. ทรัพย์สิน

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทรัพย์สินเป็นของตนเอง ร้อยละ 95.4 โดยพบว่าประชากรมีทรัพย์สินประเภทบ้านมากที่สุด ร้อยละ 75.4 รองลงมาคือรถจักรยานยนต์ ร้อยละ 69.5 และน้อยที่สุดคือรถอื่นๆ ได้แก่ รถสามล้อ รถตุ๊กตุ๊ก ร้อยละ 0.5 และกลุ่มตัวอย่างไม่มีทรัพย์สินเป็นของตนเอง ร้อยละ 4.6 ตามตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของอาชีพ รายได้ต่อเดือน ร่ายจ่ายต่อเดือน หนี้สิน และทรัพย์สิน

(n=390)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. อาชีพ		
รับราชการ	32	8.2
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	10	2.6
พนักงานบริษัทเอกชน	27	6.9
ประกอบธุรกิจส่วนตัว/ ค้าขาย	180	46.2
ลูกจ้าง/รับจ้าง	90	23.1
ไม่มีรายได้	51	13.1
2. รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 9,999 บาท	336	86.2
มากกว่า 10,000 บาทขึ้นไป	54	13.8
3. รายจ่ายต่อเดือน		
ต่ำกว่า 9,999 บาท	375	96.2
มากกว่า 10,000 บาทขึ้นไป	15	3. 8
4. หนี้สิน		
มีหนี้สิน	200	51.3
ธนาคารพาณิชย์ต่างๆ	36	9.2
บริษัทประกันชีวิตหรือประกันภัย	27	6.9
บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์	7	1.8
บริษัทบัตรเครดิต	16	4.1
บริษัทขายสินค้าเงินผ่อน	30	7.7

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

(n=390)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
นายทุนเงินกู้นอกระบบ	41	10.5
เพื่อนฝูง ญาติพี่น้อง	48	12.3
สวัสดิการที่ทำงาน	16	4.1
บริษัทบัตรกดเงินสด	3	0.8
สหกรณ์	3	0.8
โรงรับจำนำ สถานธนานุเคราะห์ สถานธนานุบาล	9	2.3
บริษัทบัตรสินเชื่อผ่อนชำระ	23	5.9
บริษัทอื่นๆ ระบุ.....	43	11.0
***ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ**		
ไม่มีหนี้สิน	190	48.7
5. ทรัพย์สิน		
มี	372	95.4
บ้าน	294	75.4
ตึกแถว/ อาคารชุด	16	4.1
ที่ดินที่นอกเหนือจากการขายบ้านที่อยู่อาศัย	44	11.3
รถยนต์	141	36.2
รถจักรยานยนต์	271	69.5
รถอีแต๋น และรถอื่นๆ	3	0.8
ทองคำ อัญมณี เครื่องประดับ	145	37.2
เงินฝาก หุ้น พันธบัตร ฯลฯ	178	45.6
อื่นๆ ระบุ.....	14	3.6
***ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ**		
ไม่มี	18	4.6
รวม	**390**	**100**

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการออม

พฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี

ผลการศึกษาพฤติกรรมการออมของประชากรได้ใช้แบบสอบถามให้เลือกตามความคิดเห็น มีจำนวนทั้งหมด 10 ข้อ ปรากฏผลการวิเคราะห์พบว่าพฤติกรรมการออมของประชากรอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อแล้วพบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมากมีอยู่ 6 ข้อด้วยกันได้แก่ข้อที่ 4 ท่านใช้จ่ายเงินอย่างระมัดระวัง มีค่าเฉลี่ย 3.89 ข้อที่ 5 ท่านคิดถึงความจำเป็นของสิ่งที่ต้องซื้อเสมอ เมื่อเวลาจะซื้อของ มีค่าเฉลี่ย 4.07 ข้อที่ 6 ท่านเรียงลำดับความสำคัญในการใช้จ่ายเสมอพอจึงจะซื้อ มีค่าเฉลี่ย 4.01 ข้อที่ 8 เมื่อท่านได้รับเงิน ท่านจะจัดสรรเงินจำนวนหนึ่งมาเป็นเงินออมก่อน เสมอ มีค่าเฉลี่ย 3.63 ข้อที่ 9 ท่านคิดหาวิธีที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นเสมอ มีค่าเฉลี่ย 3.56 ข้อที่ 11 ท่านพยายามออมเงินโดยการใช้จ่ายอย่างประหยัด มีค่าเฉลี่ย 3.75 รองลงมาคือ พฤติกรรมการออม ในระดับปานกลาง มีอยู่ด้วยกัน 3 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 3 ท่านวางแผนการใช้จ่ายเงินทุกครั้ง มีค่าเฉลี่ย 3.31 ข้อที่ 7 เมื่อท่านพบของที่ถูกใจ ท่านจะสะสมเงินให้พอถึงจะซื้อ มีค่าเฉลี่ย 3.39 ข้อที่ 10 ท่านมีเงินเก็บสะสมไว้ทุกเดือนถึงแม้จะไม่มากนัก มีค่าเฉลี่ย 3.28 และพฤติกรรมการออม น้อยมีอยู่ด้วยกัน 2 ข้อได้แก่ข้อที่ 1 ท่านมีจดบันทึกการใช้เงินประจำเดือน มีค่าเฉลี่ย 1.82 และข้อที่ 2 ท่านทำบัญชีรายรับรายจ่าย มีค่าเฉลี่ย 1.81 ตามตารางที่ 4.6

ตางรางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมการออม

คำถาม	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง			
1.ท่านมีจดบันทึกการใช้เงินประจำเดือน	6.9 (27)	9.7 (38)	8.5 (33)	8.2 (32)	66.7 (260)	1.82	1.31	น้อย
2. ท่านทำบัญชีรายรับรายจ่าย	6.2 (24)	10.0 (39)	8.5 (33)	10.3 (40)	65.1 (254)	1.81	1.28	น้อย
3.ท่านวางแผนการใช้จ่ายเงินทุกครั้ง	17.9 (70)	36.2 (141)	20.8 (81)	9.2 (36)	15.9 (62)	3.33	1.30	ปานกลาง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

คำถาม	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง			
4. ท่านใช้จ่ายเงินอย่างระมัดระวัง	29.7 (116)	42.6 (166)	19.0 (74)	4.9 (19)	3.8 (15)	3.89	1.00	มาก
5. ท่านคิดถึงความจำเป็นของสิ่งที่ต้องซื้อเสมอ เมื่อเวลาจะซื้อของ	37.7 (147)	40.3 (157)	15.6 (61)	4.4 (17)	2.1 (8)	4.07	0.94	มาก
6. ท่านเรียงลำดับความสำคัญในการใช้จ่ายเสมอพอจึงจะซื้อ	34.6 (135)	43.3 (169)	14.6 (57)	3.8 (15)	3.6 (14)	4.01	0.98	มาก
7. เมื่อท่าน พบของที่ถูกใจ ท่านจะสะสมเงินให้พอถึงจะซื้อ	22.8 (89)	31.5 (123)	23.8 (93)	6.2 (24)	15.6 (61)	3.38	1.32	ปานกลาง
8. เมื่อท่านได้รับเงินท่านจะจัดสรรเงินจำนวนหนึ่งมาเป็นเงินออมก่อนเสมอ	27.7 (108)	32.3 (126)	23.6 (92)	8.7 (34)	7.7 (32)	3.63	1.19	มาก
9. ท่านคิดหาวิธีที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นเสมอ	31.8 (124)	30.5 (119)	15.4 (60)	6.7 (26)	15.6 (61)	3.56	1.39	มาก
10. ท่านมีเงินเก็บสะสมไว้ทุกเดือนถึงแม้จะไม่มากนัก	16.7 (65)	32.8 (128)	26.7 (104)	10.0 (39)	13.8 (54)	3.28	1.25	ปานกลาง
11. ท่านพยายามออมเงินโดยการใช้จ่ายอย่างประหยัด	25.9 (101)	42.1 (164)	20.3 (79)	5.1 (20)	6.7 (26)	3.75	1.09	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**23.44**	**31.93**	**17.90**	**7.07**	**19.64**	**3.32**	**0.74**	**ปานกลาง**

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตอนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน

ในการศึกษาเรื่องพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี ผู้ศึกษาได้จำแนกข้อมูลเป็นกลุ่มๆ เพื่อหาความแตกต่างกันระหว่างเพศ อายุ การศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว สถานภาพ ความมีระเบียบวินัยในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ความสันโดษในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา หรือผู้ปกครองที่ดูแลท่านมา ในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน อาชีพ รายได้ต่อเดือน รายจ่ายต่อเดือน ภาระหนี้สิน ทรัพย์สิน และ เป้าหมายการออม ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี สำหรับค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้กำหนดไว้ที่ระดับ 0.05 ซึ่งผลการทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ปรากฏผลดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ประชากรที่มีเพศแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกัน

พบว่าเพศของประชากรที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จำแนกตามเพศ

(n=390)

เพศ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t	Df	Sig
ชาย	159	3.32	.709	1.272	388	.260
หญิง	231	3.32	.776			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 2 ประชากรที่มีอายุแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกัน

พบว่าอายุของประชากรที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามตารางที่ 4.8

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 4.8 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จำแนกตามอายุ

(n=390)

อายุ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	f	Df	Sig
น้อยกว่า 30 ปี	58	3.39	.723			
31 - 50 ปี	154	3.38	.746	1.886	387	.153
51 ปีขึ้นไป	178	3.24	.755			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 3 ประชากรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกัน

พบว่าระดับการศึกษาของประชากรที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.9 แสดงว่าประชากรที่ได้รับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ ส่วนประชากรที่ไม่ได้รับการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

ตารางที่ 4.9 แสดงผลความแตกต่างค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา

(n=390)

การศึกษา	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.
ไม่ได้รับการศึกษา	11	3.11	.507
ต่ำกว่าปริญญาตรี	330	3.27	.759
ปริญญาตรีขึ้นไป	49	3.67	.626

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าระดับการศึกษาของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ตามตารางที่ 4.10

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 4.10 เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	2	7.194	3.597	6.592	0.002*
ภายในกลุ่ม	387	211.143	.546		
รวม	389	218.337			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จำแนกตามระดับการศึกษาเป็นรายคู่ พบว่าระดับการศึกษาต่างๆ ที่มีพฤติกรรมการออมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีจำนวน 1 คู่ ได้แก่ ประชากรที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป มีพฤติกรรมการออมมากกว่าประชากรที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ตามตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 เปรียบเทียบระดับค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา

การศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ไม่ได้รับการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรีขึ้นไป
		3.11	3.27	3.67
ไม่ได้รับการศึกษา	3.11	-	-.161	-.557
ต่ำกว่าปริญญาตรี	3.27		-	-.396*
ปริญญาตรีขึ้นไป	3.67		-.396*	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 4 ประชากรที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกัน

พบว่าจำนวนสมาชิกในครอบครัวของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรีที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามตารางที่ 4.12

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 4.12 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัว

(n=390)

จำนวนสมาชิกในครอบครัว	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	f	Df	Sig
1-5	318	3.33	.760			
6-10	68	3.32	.721	.240	.387	.787
11-15	4	3.38	.087			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่5 ประชากรที่มีสถานภาพแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกัน

พบว่าสถานภาพของประชากรที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากตารางที่ 4.13 แสดงว่าประชากรที่มีสถานภาพสมรส มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสถานภาพอื่นๆ ส่วนประชากรที่มีสถานภาพเป็นหม้าย มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

ตารางที่ 4.13 แสดงผลความแตกต่างค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จำแนกตามสถานภาพสมรส

(n=390)

สถานภาพ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.
โสด	91	3.37	.735
สมรส	224	3.36	.747
หย่าร้าง	24	3.35	.770
หม้าย	51	3.03	.730

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าสถานภาพการสมรสของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ตามตารางที่ 4.14

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 4.14 เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จำแนกตามสถานภาพสมรส

(n=390)

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	3	4.768	1.589	2.872	.035*
ภายในกลุ่ม	386	213.569	.553		
รวม	**389**	**218.337**			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จำแนกตามระดับการศึกษาเป็นรายคู่ พบว่าสถานภาพการสมรสแตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีจำนวน 1 คู่ ได้แก่ ประชากรที่มีสถานภาพสมรส มีพฤติกรรมการออมมากกว่าประชากรที่มีสถานภาพเป็นหม้าย ตามตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 เปรียบเทียบระดับค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จำแนกตามสถานภาพสมรส

สถานภาพการสมรส	ค่าเฉลี่ย	โสด	สมรส	หย่าร้าง	หม้าย
		3.37	3.36	3.35	3.03
โสด	3.37	-			-.336
สมรส	3.36		-		.325*
หย่าร้าง	3.35		.010	-	
หม้าย	3.03		.325*		-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 6 ประชากรที่มีเป้าหมายการออมแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกัน

พบว่าเป้าหมายการออมที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามตารางที่ 4.16

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 4.16 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จำแนกตามเป้าหมายการออม

(n=390)

เป้าหมาย	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t	Df	Sig
มีเป้าหมายการออม	280	3.48	.660	7.248	388	.021*
ไม่มีเป้าหมายการออม	110	2.90	.792			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 7 ประชากรที่มีระเบียบวินัยแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกัน

พบว่าการมีระเบียบวินัยในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันของประชากรที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.17 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จำแนกตามระเบียบวินัย

(n=390)

การระเบียบวินัย	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t	Df	Sig
น้อย	160	3.00	.745	-7.387	388	.017*
มาก	230	3.45	.667			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 8 ประชากรที่มีความมัธยัสถ์แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกัน

พบว่า ความ มัธยัสถ์ในการใช้จ่ายเงินในชีวิตประจำวันของประชากรที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามตารางที่ 4.18

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 4.18 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จำแนกตามความมัธยัสถ์

(n=390)

ความมัธยัสถ์	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t	Df	Sig
น้อย	14	2.05	.494	-6.79	388	.204
มาก	376	3.36	.715			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 9 ประชากรที่มีการเป็นแบบอย่างของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่เลี้ยงดูประชากรแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกัน

พบว่าการเป็นแบบอย่างของบิดามารดา หรือผู้ปกครองที่เลี้ยงดูประชากรที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตารางที่ 4.19

ตารางที่ 4.19 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จำแนกตามการเป็นแบบอย่าง

(n=390)

การเป็นแบบอย่าง	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t	Df	Sig
น้อย	72	2.93	.807	-4.978	388	.102
มาก	318	3.40	.707			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 10 ประชากรที่มีอาชีพแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกัน

จากตารางที่ 4.20 แสดงว่าประชากรประกอบอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว/ ค้าขาย มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าอาชีพอื่นๆ ส่วนประชากรที่ประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 4.20 แสดงผลความแตกต่างค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จำแนกตามอาชีพ

(n=390)

อาชีพ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.
รับราชการ	32	3.55	.599
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	10	3.52	.461
พนักงานบริษัทเอกชน	27	3.41	.651
ประกอบธุรกิจส่วนตัว/ ค้าขาย	180	3.25	.781
พ่อบ้าน/ แม่บ้าน	51	3.72	.768
ลูกจ้าง/รับจ้าง	90	3.09	.665

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าอาชีพของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ตามตารางที่ 4.21

ตารางที่ 4.21 เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จำแนกตามอาชีพ

(n=390)

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	5	15.929	3.186	6.044	.000*
ภายในกลุ่ม	384	202.408	.527		
รวม	**389**	**218.337**			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จำแนกตามอาชีพเป็นรายคู่ พบว่าอาชีพแตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีจำนวน 3 คู่ ได้แก่ อาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว/ ค้าขาย มีพฤติกรรมการออมมากกว่าพ่อบ้าน/ แม่บ้าน และประชากรที่มีสถานภาพเป็นหม้าย ตามตารางที่ 4.22

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 4.22 เปรียบเทียบระดับค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	ค่าเฉลี่ย	รับราชการ	พนักงานรัฐวิสาหกิจ	พนักงานบริษัทเอกชน	ประกอบธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย	พ่อบ้าน / แม่บ้าน	ลูกจ้าง/ รับจ้าง
		3.55	3.52	3.41	3.25	3.72	3.09
รับราชการ	3.55	-	-	-	-	-	-
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	3.52					-	-
พนักงานบริษัทเอกชน	3.41					-	-
ลูกจ้าง/รับจ้าง	3.09						-
ประกอบธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	3.25					-	-
พ่อบ้าน/ แม่บ้าน	3.72				.463*	-	.629*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 11 ประชากรที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกัน

พบว่ารายได้ต่อเดือนของประชากรที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามตารางที่ 4.23

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 4.23 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

(n=390)

รายได้ต่อเดือน	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t	Df	Sig
ต่ำกว่า 9,999	336	3.24	.711	-5.590	388	.192
มากกว่า10,000 ขึ้นไป	54	3.83	.781			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 12 ประชากรที่มีรายจ่ายต่อเดือนแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกัน

พบว่ารายจ่ายต่อเดือนของประชากรที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามตารางที่ 4.24

ตารางที่ 4.24 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จำแนกตามรายจ่ายต่อเดือน

(n=390)

รายจ่ายต่อเดือน	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t	Df	Sig
ต่ำกว่า 9,999	375	3.30	.740	-1.919	388	.145
มากกว่า 10,000 ขึ้นไป	15	3.68	.899			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 13 ประชากรที่มีภาระหนี้สินแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกัน

พบว่าภาระหนี้สินของประชากรที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามตารางที่ 4.25

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 4.25 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จำแนกตามภาระหนี้สิน

(n=390)

ภาระหนี้สิน	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t	Df	Sig
มีหนี้สิน	200	3.26	.76	-1.573	388	.607
ไม่มีหนี้สิน	190	3.38	.73			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 14 ประชากรที่มีทรัพย์สินแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกัน

พบว่าการมีทรัพย์สินที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามตารางที่ 4.26

ตารางที่ 4.26 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จำแนกตามการมีทรัพย์สิน

(n=390)

ทรัพย์สิน	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t	Df	Sig
มี	372	3.32	.749	.081	388	.436
ไม่มี	18	3.30	.753			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.27 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

ปัจจัย	ผลการทดสอบ	
	ยอมรับ	ปฏิเสธ
ปัจจัยทางสังคม		
เพศ	-	✓
อายุ	-	✓
ระดับการศึกษา	✓	-
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	-	✓

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 4.27 (ต่อ)

ปัจจัย	ผลการทดสอบ	
	ยอมรับ	ปฏิเสธ
สถานภาพ	✓	-
เป้าหมายการออม	✓	-
การมีระเบียบวินัย	✓	-
ความสันโดษ	-	✓
การเป็นแบบอย่าง	-	✓
ปัจจัยทางเศรษฐกิจ		
อาชีพ	✓	-
รายได้ต่อเดือน	-	✓
รายจ่ายต่อเดือน	-	✓
ภาระหนี้สิน	-	✓
ทรัพย์สิน	-	✓

โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการทดสอบไว้ที่ระดับ .05

ข้อวิจารณ์

จากการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี มีพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 การทดสอบสมมติฐานทั้งหมดผลปรากฏว่าเป็นไปตามสมมติฐาน 5 สมมติฐาน และไม่เป็นไปตามสมมติฐาน 9 สมมติฐานซึ่งสามารถนำมาวิจารณ์ผลได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 พบว่าเพศของประชากรที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชากรเพศหญิงและเพศชาย นั้นช่วยกันหารายได้ และบริหารจัดการค่าใช้จ่ายภายในบ้านร่วมกัน จึงทำให้พฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกัน ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานการศึกษาของ กวินวุฒิ กลั่นไพฑูรย์ (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพาณิชยการพระนคร พบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชายมีพฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกัน อัจฉรา ผ่องอุดม (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่องพฤติกรรมการออมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่าลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และสังคมไม่มีผลต่อพฤติกรรมการออม และผลการศึกษาของกลันทิมา มีมาก (2547) ได้ทำการศึกษาเรื่องพฤติกรรมการออมของครอบครัวพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสำนักงานใหญ่ พบว่า เพศไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม

สมมติฐานที่ 2 พบว่าอายุของประชากรที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะข้อผิดพลาดในการลงพื้นที่เก็บแบบสอบถาม ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในวัยใกล้เกษียณไม่ได้มีหน้าที่ในการหารายได้เลี้ยงดูครอบครัวทำให้ไม่มีเกิดออม ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานการศึกษาของกวินวุฒิ กลั่นไพฑูรย์ (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพาณิชยการพระนคร พบว่านักศึกษาที่อายุน้อยกว่า 23 ปี 23-28 ปี และ23 ปีขึ้นไปมีพฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวความคิดของวิไลลักษณ์ ไทยอุตส่าห์ และวลัยภรณ์ อัตตะนันทน์ (2531: 39-44) กล่าวว่าอายุจะมีอิทธิพลต่อการออมตามทฤษฎีการบริโภคตามช่วงอายุขัย นั่นคือผู้ที่มีอายุในวัยกลางคนจะมีการออมสูงกว่าวัยต้น และวัยบั้นปลายของชีวิต

สมมติฐานที่ 3 พบว่าระดับการศึกษาของประชากรแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชากรส่วนใหญ่ได้รับความรู้น้อย มีข้อจำกัดในเรื่องของรายได้ทำให้มีเงินไม่เพียงพอที่จะออม ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับ ผลงานการศึกษาของไพโรจน์ เงาวิจิตร (2543) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม บุษบง ศรีสันต์ (2542) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าระดับการศึกษาเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม ซึ่งเป็นไปตามแนวความคิดของ วิไลลักษณ์ ไทยอุตส่าห์ และวลัยภรณ์ อัตตะนันทน์ (2531 : 39-44) กล่าวว่า การศึกษามีอิทธิพลต่อการออมโดยทั่วไปผู้ที่มีการศึกษาสูงจะมีการออมมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อย ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากผู้ที่มีการศึกษาสูงมักมีรายได้สูงกว่า หรือมิฉะนั้นก็เข้าใจในความสำคัญของการออมมากกว่า

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สมมติฐานที่ 4 พบว่าจำนวนสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสมาชิกในครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี จึงทำให้สมาชิกในครอบครัวนั้นมีพฤติกรรมประหยัดอดออม ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานการศึกษาของบุษบง ศรีสันต์ (2542)ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าภาระพึ่งพิงมีความสัมพันธ์กับปริมาณการออมในเชิงลบ กวินวุฒิ กลั่นไพฑูรย์ (2546) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพาณิชยการพระนคร พบว่าจำนวนสมาชิกน้อยกว่า 6 คน 6-9 คน และ10 คนขึ้นไป มีพฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกัน อัจฉรา ผ่องอุดม (2546) ได้ศึกษา พฤติกรรมการออมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่าจำนวนพี่น้องในครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม และผลงานการศึกษาของ กลันทิมา มีมาก (2547) ได้ศึกษาพฤติกรรมการออมของครอบครัวพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสำนักงานใหญ่ พบว่า จำนวนผู้พึ่งพิงไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมของครอบครัวพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสำนักงานใหญ่ ซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวคิดของวิไลลักษณ์ ไทยอุตส่าห์ และวลัยภรณ์ อัตตะนันทน์ (2531: 39-44) กล่าวว่าขนาดของครัวเรือน จะมีผลต่อการออมโดยครัวเรือนขนาดใหญ่ที่มีสมาชิกในการดูแลมาก การออมก็จะน้อย

สมมติฐานที่ 5 พบว่าสถานภาพแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากประชากรส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส ทำให้ประชากรมีเป้าหมายการออมเงินเพื่อสร้างความมั่นคงในครอบครัว และเก็บไว้ใช้ในอนาคต ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานการศึกษาของพริษฐ์ บุญรักษ์ (2547) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของข้าราชการวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าสถานภาพการสมรสมีความสัมพันธ์ กับพฤติกรรมการออม ศิรินทร สะยอวรรณ์ (2548) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการออมของประชากรมุสลิมในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าปัจจัยส่วนบุคลลมีในด้านสถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม และผลงานการศึกษาของทิฐิกรณ์ เนื่องหล้า (2552) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการออมของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าสถานภาพการสมรสมีความสัมพันธ์ กับพฤติกรรมการออม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สมมติฐานที่ 6 พบว่าเป้าหมายการออมแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชากรตระหนักถึงความสำคัญในการออมมาก จะเห็นได้จากข้อมูลที่ประชากรส่วนใหญ่มีเป้าหมายการออมเพื่อเก็บไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน และแก่ชรา ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานการศึกษาของ ไพโรจน์ เงาวิจิตร (2543) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าเป้าหมายการออมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมเชียงใหม่ สอดคล้องกับแนวคิดของ วิไลลักษณ์ ไทยอุตส่าห์ และวลัยภรณ์ อัตตะนันทน์ (2531: 39-44) กล่าวว่าผู้ที่มีเป้าหมายในการออมมักจะมีแนวโน้มที่จะมีปริมาณการออมสูงกว่าผู้ที่ไม่มีเป้าหมายการออม

สมมติฐานที่ 7 พบว่าการมีระเบียบวินัยในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานการศึกษาของ กวิวุฒิ กลั่นไพฑูรย์ (2546) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพาณิชยการพระนคร พบว่านักศึกษาที่มีระเบียบวินัยน้อย ปานกลาง และมาก เมื่อหาความแตกต่างของการมีระเบียบวินัยทั้ง 3 กลุ่มแล้ว พบว่ามีความแตกต่างในเรื่องพฤติกรรมการออม และผลการศึกษาของฐาศุกร์ จันประเสริฐ (2549) ได้ศึกษาเรื่อง การขับเคลื่อนของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ในการเสริมสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชน : กรณีศึกษาหมู่บ้านแห่งหนึ่งในเขตภาคกลางพบว่าความมีระเบียบวินัยเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสมพงษ์ เกษมสิน (2521: 22-223) กล่าวว่าการรักษาวินัยที่มุ่งถึงการบังคับให้บุคคลที่อยู่ในกรอบขอบข่ายระเบียบวินัย ได้ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผน ที่ได้กำหนดไว้โดยเคร่งครัด

สมมติฐานที่ 8 พบว่าความมัธยัสถ์ในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชากรส่วนใหญ่รู้จักประมาณตนตามฐานะ โดยยึดหลักทางสายกลางและเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต คล้ายๆกัน ทำให้ พฤติกรรมการออม ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับแนวคิดของพระเทพเวที (ประยุทธ ปยุตโต) (ม.ป.ป.: 96) ได้กล่าวไว้ว่าความรู้จักพอรู้จักประมาณตน เป็นทางสายกลางระหว่างความโลภและความเกียจคร้าน คนโลภ คือคนที่อยากได้นั่นได้นี่ อยากเป็นโน่นเป็นนี่ไม่มีที่สิ้นสุด โดยไม่คำนึงถึงสภาพของตน และไม่เลือกว่าจะได้มาโดยวิธีการอย่างไร ได้เท่าไรก็ไม่พอ เป็นเหตุให้เกิดความทุกข์ เพราะมนุษย์ไม่สามารถสนองความอยากของตนได้เสมอไป อันเป็นหนทางการนำ ไปสู่การไม่รู้จักเก็บออมส่วนที่พอจะมีเหลือ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โดยทั่วไปผลการศึกษาดังกล่าวไม่สอดคล้องกับผลงานการศึกษาของ ศุภวิชญ์ จันทิพย์วงษ์ (2548) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการประหยัดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในสถานศึกษาอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม พบว่าความมัธยัสถ์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการประหยัดของนักเรียน และผลการศึกษาของอัจฉรา ผ่องอุดม (2546) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการออมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่านิสิตมีความเป็นสันโดษในระดับสูง เนื่องมาจากลักษณะภายในเกี่ยวกับความรู้สึกพอใจในสิ่งที่มีอยู่ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมอย่างมีนัยสำคัญ .001

สมมติฐานที่ 9 พบว่าการเป็นแบบอย่างของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ดูแลประชากรมาแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออม ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ บิดามารดา หรือผู้ปกครองที่ดูแล ประชากรส่วนใหญ่มักเป็นแบบอย่างให้กับประชากร โดยการเป็นแบบอย่างในการใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด จึงทำให้ประชากรซึมซับพฤติกรรมในด้านนี้จนติดเป็นนิสัย ผลการศึกษาดังกล่าวไม่สอดคล้องกับผลงานการศึกษาของกวินวุฒิ กลั่นไพฑูรย์ (2546) ได้ศึกษาพฤติกรรมการออมของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพาณิชยการพระนคร พบว่าการเป็นแบบอย่างของบิดามารดาในเรื่องการใช้จ่ายเงินที่ไม่ดี ดีปานกลาง และบิดามารดาที่เป็นแบบอย่างที่ดีมาก ซึ่งการเป็นแบบอย่างของบิดามารดาทั้ง 3 กลุ่มนี้ทำให้พฤติกรรมการออมต่างกันที่นัยสำคัญที่ .001 และผลการศึกษาของรสนันท์ ณ นคร (2550) พบว่าการเป็นแบบอย่างของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับปัจจัยเชิงรูปแบบบูรณาการทางจิตลักษณะ และสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการออมเงินของนักเรียนระดับมัธยมต้นที่มีธนาคารโรงเรียน

สมมติฐานที่ 10 พบว่า อาชีพแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาชีพของประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย ซึ่งมีรายได้มั่นคงกว่าประชากรที่ประกอบอาชีพลูกจ้าง/รับจ้าง และพ่อบ้าน/แม่บ้าน ซึ่งมีรายได้น้อยกว่าทำให้ไม่เพียงพอในการออม สอดคล้องกับแนวคิดของวิไลลักษณ์ ไทยอุตส่าห์ และวลัยภรณ์ อัตตะนันทน์ (2531 : 39-44) กล่าวว่า อาชีพเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการออม เพราะนอกจากความแตกต่างกันของอาชีพจะทำ ให้เกิดความแตกต่างกันในเรื่องของรายได้แล้ว ลักษณะของอาชีพบางอาชีพก็จำ เป็นที่จะต้องมีการออมไปในตัว ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานการศึกษาของศราวุธ ศรีมหาจริยะพงษ์ (2548) ได้ศึกษาเรื่องการออมของลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สาขาห้างฉัตร ที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ 3 ปี พบว่าอาชีพมีความสัมพันธ์กับ การออมของลูกค้า และผลการศึกษาของ ธิติมา พลับพลึง (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การออมของครัวเรือนในจังหวัดนครปฐม :

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กรณีศึกษาเปรียบเทียบอำเภอดอนตูมและอำเภอพุทธมณฑล พบว่าอาชีพมีความสัมพันธ์กับ การออมของครัวเรือนในจังหวัดนครปฐม

สมมติฐานที่ 11 พบว่ารายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชากรส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนไม่มากนัก และเนื่องมาจากประชากรมีรายได้น้อย จึงทำให้ประชากรไม่มีเงินเก็บไว้เพื่อที่จะออม ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานการศึกษาของ กวินวุฒิ กลั่นไพฑูรย์ (2546) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการออมของนักศึกษาสถาบันเทคโนโยลีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร พบว่ารายได้ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม อัจฉรา ผ่องอุดม (2546) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการออมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่าลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกัน และผลการศึกษาของสุวันดี พาณิชสาส์น (2546) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการออมและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการออมเงินผ่านธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) : กรณีศึกษาอำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี พบว่ารายได้ต่อเดือนไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการออมเงินผ่านธนาคารกรุงศรีอยุธยา

สมมติฐานที่ 12 พบว่ารายจ่ายต่อเดือนแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชากรมีรายได้น้อย เลยทำให้รายจ่ายต่อเดือนของประชากรก็เท่าตัว จึงทำให้ประชากรกรไม่ค่อยจะมีเงินเก็บไว้ออมเท่าที่ควร ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานการศึกษาของ กวินวุฒิ กลั่นไพฑูรย์ (2546) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพาณิชยการพระนคร พบว่ารายจ่ายต่อเดือนแตกต่างกันมี พฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกัน และผลการศึกษาของอัจฉรา ผ่องอุดม (2546) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการออมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่ารายจ่ายต่อเดือนน้อยกว่า 3,000 บาท 3,001-5,000 และมากกว่า5,000 บาทขึ้นไป ซึ่งเป็นลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 13 พบว่าภาระหนี้สินแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชากรทราบว่าตนเองมีหนี้สิน รายได้น้อย ทำให้มีการออมน้อยไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิไลลักษณ์ ไทยอุตส่าห์ และวลัยภรณ์ อัตตะนันทน์ (2531: 39-44) อธิบายว่ารสนิยมในการบริโภค จะมี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อิทธิพลต่อการออมอยู่มาก เนื่องจากถ้าบริโภคมากก็จะออมน้อย และผลงานการศึกษาของสำนักงานเศรษฐกิจแห่งชาติ (2541) พบว่าภาระหนี้สินของครัวเรือน ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมของครัวเรือน พ.ศ.2541

สมมติฐานที่ 14 พบว่าทรัพย์สินแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออม ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชากรส่วนใหญ่มีทรัพย์สินเป็นบ้าน รถจักรยานยนต์ ที่ยังผ่อนชำระไม่หมด เมื่อประชากรมีรายได้เข้ามาก็ต้องแบ่งเงินจำนวนหนึ่งไปชำระหนี้ ทำให้ประชากรไม่มีเงินเพียงพอที่จะเหลือเอาไว้ในการออม ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการศึกษาของสำนักงานเศรษฐกิจแห่งชาติ (2541) พบว่าทรัพย์สินของครัวเรือน ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมของครัวเรือน พ.ศ.2541

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

การศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชน เขตเทศบาลเมืองลพบุรี รวมทั้งนำเสนอปัญหา ข้อเสนอแนะ แนวทางแก้ไข ปรับปรุง พฤติกรรมการออมของประชาชนให้เป็นไปในแนวทางที่เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

วิธีการวิจัย

เป็นการศึกษาจากประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จำนวน 20 ชุมชน โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 390 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น การวิเคราะห์ข้อมูลใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานใช้การคำนวณหาค่า t-test เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรตั้งแต่ 2 กลุ่ม ซึ่งประกอบด้วย เพศ เป้าหมายการออม ระเบียบวินัย ความมัธยัสถ์ การเป็นแบบอย่าง รายได้ต่อเดือน รายจ่ายต่อเดือน ภาระหนี้สิน ทรัพย์สินและ f-test เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรตั้งแต่ 3 กลุ่มซึ่งประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว สถานภาพ อาชีพ โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ปัจจัยทางด้านสังคม

พบว่าประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 59.2 มีอายุอยู่ในช่วง51 ปีขึ้นไป ร้อยละ 45.6 ส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 84.6 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 1-5 คน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 81.5 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 57.4 มีเป้าหมายในการออม ร้อยละ 71.8 พบว่าเป้าหมายส่วนใหญ่ของประชากรคือเพื่อไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน ร้อยละ 58.2 การมีระเบียบวินัยในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันของประชากรอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.54 ความ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มัธยัสถ์ของประชากรในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.91 การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา หรือผู้ปกครองในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.81

ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

พบว่าประชากรส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว/ ค้าขาย ร้อยละ 46.2 มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 9,999บาท ร้อยละ 86.2 รายจ่ายต่อเดือน ต่ำกว่า 9,999 บาท ร้อยละ 96.2 มีภาระหนี้สิน ร้อยละ 51.3 โดยภาระหนี้สิ้นที่ประชากรมีมากที่สุดคือมีหนี้สินกับเพื่อนฝูง ร้อยละ 12.3 และประชากรมีทรัพย์สินเป็นของตนเอง ร้อยละ 95.4 โดยพบว่าประชากรมีทรัพย์สินประเภทบ้านมากที่สุด ร้อยละ 75.4

พฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี

พบว่าพฤติกรรมการออม ของประชากรอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าประชากรใช้จ่ายเงินอย่างระมัดระวัง มีค่าเฉลี่ย 3.89 ประชากร คิดถึงความจำเป็นของสิ่งที่ต้องซื้อเสมอเมื่อเวลาจะซื้อของ มีค่าเฉลี่ย 4.07 ประชากรมีการ เรียงลำดับความสำคัญในการใช้จ่ายเสมอพอจึงจะซื้อ มีค่าเฉลี่ย 4.01 เมื่อประชากรได้รับเงิน มักจะจัด สรรเงินจำนวนหนึ่งมาเป็นเงินออมก่อนเสมอ มีค่าเฉลี่ย 3.63 ประชากรคิดหาวิธีที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นเสมอ มีค่าเฉลี่ย 3.56 และประชากรพยายามออมเงินโดยการใช้จ่ายอย่างประหยัด มีค่าเฉลี่ย 3.75

ผลการทดสอบสมมติฐาน

แบ่งออกเป็นสมมติฐานปัจจัยทางด้านสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว สถานภาพ เป้าหมายการออม การมีระเบียบวินัย ความมัธยัสถ์ และการเป็นแบบอย่างของบิดา มารดา และผู้ปกครอง และสมมติฐานปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ รายได้ต่อเดือน รายจ่ายต่อเดือน ภาระหนี้สิน ทรัพย์สิน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยทางด้านสังคมแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกัน

เพศของประชากรที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

อายุของประชากรที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

ระดับการศึกษาของประชากรที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

จำนวนสมาชิกในครอบครัวของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรีที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

สถานภาพการสมรสของประชากรที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

เป้าหมายการออมที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

การมีระเบียบวินัยในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันของประชากรที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

ความมัธยัสถ์ในการใช้จ่ายเงินในชีวิตประจำวันของประชากรที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา หรือผู้ปกครองที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกัน

อาชีพของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

พบว่ารายได้ต่อเดือนของประชากรที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

รายได้ต่อเดือนของประชากรที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ภาระหนี้สินที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ทรัพย์สิน ที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรีครั้งนี้ สามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย และข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไปได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลการศึกษาครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ จึงนำมาเป็นข้อเสนอแนะจากผลการศึกษานี้

1. จากผลการศึกษาพบว่าระดับการศึกษามีผลต่อพฤติกรรมการออม ดังนั้นเราควรที่มีการอบรมส่งเสริมประชากร โดยการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการออม หรือวิธีการออมต่างๆ ผ่านสถาบันการศึกษาในระดับต่างๆ เพื่อที่จะทำให้ประชากรได้รับความรู้ และสามารถซึมซับความรู้ที่

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ได้ถ่ายทอดมาจากการอบรม หรือการศึกษานำมาพัฒนาพฤติกรรมการออมของตนเองให้ดีมากยิ่งขึ้น

2. จากผลการศึกษาพบว่า สถานภาพการสมรส มีผลต่อพฤติกรรมการออม ดังนั้นทางเทศบาลเมืองลพบุรีควรที่จะส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้ประชากรมีการออมมากขึ้น โดยเฉพาะควรเพิ่มแรงจูงใจให้คนที่มีสถานภาพโสดให้มีการออมเก็บไว้ใช้ในอนาคต เพื่อสอดคล้องกับการสร้างครอบครัวของประชากรเองในภายภาคหน้า

3. จากผลการศึกษาพบว่าอาชีพ มีผลต่อพฤติกรรมการออม ทางภาครัฐควรหารอาชีพอื่นเสริมให้แก่ประชากร เพื่อที่ประชากรจะได้มีรายได้เพิ่มขึ้น และมีเงินออมเพิ่มขึ้นด้วย

4.จากผลการศึกษาพบว่าการมีระเบียบวินัย มีผลต่อพฤติกรรมการออม ดังนั้นทางเทศบาลควรส่งเสริมให้ประชากรมีการ จัดระบบ และการวางแผนในการใช้จ่ายเงินการวางแผนในการใช้จ่ายเงินให้มากขึ้นกว่าเดิม ซึ่งประชากรจะได้คิดว่าการออมเงินนั้นสามารถปฏิบัติได้ไม่ยาก

5. จากผลการศึกษาพบว่าเป้าหมายการออม มีผลต่อพฤติกรรมการออม เนื่องจากปัจจุบันหน่วยงานของทางเทศบาลเมืองลพบุรีไม่มีหน่วยที่สามารถรองรับ หรือสนับสนุนเรื่องการออมอย่างชัดเจน ดังนั้นทางเทศบาลควรที่จะจัดตั้งหน่วยที่จะช่วยส่งเสริม และสนับสนุนเรื่องการออมขึ้น เพื่อที่จะประชากรจะได้ออมเงินให้ตรงกับเป้าประสงค์ของตนองมากที่สุด

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

1. เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้มุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายที่อาศัยอยู่ในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรีเท่านั้น การศึกษาครั้งต่อไปควรขยายไปยังเขตเทศบาลอื่นๆในจังหวัดลพบุรีด้วย

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการออมระหว่างประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองลพบุรี กับประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลอื่นๆ

3. ควรมีการปรับปรุงคำถาม คำตอบในบางข้อให้เหมาะสม สอดคล้องกับการดำเนินงานในสถานการณ์ปัจจุบันมากที่สุด และเป็นไปในเชิงลึก เพื่อให้ผลของการศึกษาตรงกับความเป็นจริง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4. ในการลงพื้นที่เก็บแบบสอบถาม ผู้วิจัยควรลงพื้นที่ในเวลาหลังจากที่ประชากรกลับจากการทำงาน เนื่องจากจะได้ข้อมูลของหัวหน้าครอบครัวอย่างแท้จริง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กวินวุฒิ กลั่นไพฑูรย์. 2546. **ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพาณิชยการพระนคร**, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

กลันทิมา มีมาก. 2547. **พฤติกรรมการออมของครอบครัวพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสำนักงานใหญ่.** วิทยานิพนธ์คหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาครอบครัวและสังคม, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

กรมการปกครอง. กระทรวงมหาดไทย. 2541. **เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง แนวคิดและยุทธศาสตร์.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.

กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ. 2551. **ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรต่อวิถีชีวิตของประชากรกับทิศทางการออมในอนาคต.** (Online). http://www.gpf.or.th, 8 ธันวาคม 2552.

กองสิ่งแวดล้อมชุมชนและพื้นที่เฉพาะ. ม.ป.ป. **ชุมชนเมืองเล็ก**. (Online) http://www.onep.go.th/uap/definition.htm, 29 มิถุนายน 2553.

คณะกรรมการฝ่ายจัดพิมพ์หนังสือที่ระลึกในคณะกรรมการอำนวยการ. 2543. **รวมธรรมะ.** กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ. 2536. **คำถาม - คำตอบเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา.** กรุงเทพมหานคร: Rung Silp Printing Co.,Ltd.

ชาตรี ศิริสวัสดิ์. 2541. **ความคิดเชิงจริยศาสตร์และค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา.** งานวิจัยคณะกรรมการวิจัยการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม, กระทรวงศึกษาธิการ.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ฐาศุกร์ จันประเสริฐ. 2549. **การขับเคลื่อนของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ในการเสริมสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชน : กรณีศึกษาหมู่บ้านแห่งหนึ่งในเขตภาคกลาง.** วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ณรงค์ศักดิ์ ธนวิบูลย์ชัย. 2545. **ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์กับเศรษฐศาสตร์ครอบครัว ในประมวลสาระชุดวิชาเศรษฐศาสตร์ครอบครัว หน่วยที่ 2.** กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ดวงกมล เวชบรรยงรัตน์. 2531. **อิทธิพลของครอบครัวต่อเด็ก. เอกสารการสอนชุดวิชาพัฒนาการเด็กและการเลี้ยงดู หน่วยที่ 8 – 15.** พิมพ์ครั้งที่ 6. นนทบุรี, โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ทิฐิกรณ์ เนื่องหล้า. 2552. **พฤติกรรมการออมของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์การเมือง, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เทศบาลเมืองลพบุรี. มปป. **ประวัติความเป็นมาของเทศบาลเมืองลพบุรี.** (Online) http://www.lopburicity.com, 11 กรกฎาคม 2552.

เทิดศักดิ์ ศรีสุรพล. 2535. **เศรษฐศาสตร์มหภาค1.** กรุงเทพ: โรงพิมพ์การศาสนา.

ธิติมา พลับพลึง. 2550. **การออมของครัวเรือนในจังหวัดนครปฐม :กรณีศึกษาเปรียบเทียบอำเภอดอนตูมและอำเภอพุทธมณฑล.** วิทยาสารกำแพงแสน (Online) http://www.kps.ku.ac.th/journal/kpsv5n3-8.pdf, 8 ธันวาคม 2552.

นภัสวรรณ จิรเจริญเวศน์. 2550. **ผลกระทบต่อเงินออมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่เกิดจากการจำหน่ายสลากเลขท้าย 2 ตัว 3 ตัวของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล.** RMUTT Global Business and Economics Review. (Online). http://www.bus.rmutt.ac.th/news-admin/file/21.pdf, 30 ตุลาคม 2552.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นาถ พันธุมนาวิน. 2523. **สังคมวิทยาชนบท**. กรุงเทพมหานคร: สำนักส่งเสริมและส่งเสริม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นิรนาม. ม.ป.ป. **เศรษฐกิจชุมชน**. (Online) http://www.geocities.com/sktpharm/comecoconcept.html,11 กรกฎาคม 2552**.**

_____. 2552. **ข้อมูลประชากรภายในเขตเทศบาลเมืองลพบุรี**. กองสวัสดิการสังคมเทศบาลเมืองลพบุรี. (อัดสำเนา)

_____. 2552**. ชุมชนจะยืนอยู่ได้อย่างไร ท่ามกลางกระแสเศรษฐกิจสองระบบ**. (Online) http://gotoknow.org/blog/h10cd-tsu/244159, 14 กรกฎาคม 2552.

_____. 2553. **แผนที่ชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี**. กองสวัสดิการสังคมเทศบาลเมืองลพบุรี. (อัดสำเน

บุษบง ศรีสันต์. 2542. **ปัจ[illegible]ันธ์กับพฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร,** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประชากรศึกษาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล.

ป. มหาขันธ์. 2536. **สอนให้เด็กมีความรับผิดชอบ.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

ปฏิภาณ จุมผา. 2541. **การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองจันทบุรี อำเภอเมือง และเทศบาลเมืองขลุง จังหวัดจันทบุรี.**วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์.

ประดิษฐ์ มัณชิมา. 2522. **สังคมวิทยาชนบท.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ประยูรศรี มณีสร. 2532. **จิตวิทยาวัยรุ่น**. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์, วิทยาลัยครูจันทรเกษม.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ปรารถนา หลีกภัย. 2551. “การวิเคราะห์การออมของครัวเรือนในจังหวัดตรัง” **วารวารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์** ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 เมษายน – มิถุนายน.

ปรีดา คัมภีรปกรณ์. 2532. **พฤติกรรมวัยรุ่น.** เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมวัยรุ่น หน่วยที่ 1 – 5. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ปรียานุช พิบูลสราวุธ. 2551. **คลังหลวงกับหลักปรัญาเศรษฐกิจพอเพียง.**กรุงเทพมหานคร: เพชรรุ่งการพิมพ์.

พระสมชาย ฐานวุฑโฒ. 2544. **มงคลชีวิต ฉบับ “ทางก้าวหน้า”.** กรุงเทพมหานคร:ชมรมพุทธศาสตร์สากล ในอุปถัมภ์สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์.

พระเทพเวที (ประยุทธ ปตุโต). ม.ป.ป. **ชีวิตงาม.** กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

_____. 2533. **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์.** พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พรรณเพ็ญ สิทธิพัฒนา. 2550. **พฤติกรรมการออมเงินของนักศึกษา สาขาบัญชี วิทยาลัยพิษณุโลก,** สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ , มหาวิทยาลัยเกริก.

พายัพ พะยอมยนต์. 2544. **“ทางรอดเศรษฐกิจไทย” เอกสารประกอบการสอนวิชา การพัฒนาประเทศไทย**. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พิษณุ อ่อนมณี. มปป. **เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง บนพื้นฐานชุมชนาธิปไตย.** (Online) http://www.dopa.go.th/hp/tasa/year_42/oct_42.htm, 11 กรกฎาคม 2552.

พิริยา ธราพรพิสุทธิกุล. 2533. **หนูดีเพราะแม่เฝ้าสอน.** กรุงเทพมหานคร: สหมิตรออฟเซท.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พริษฐ์ บุญรักษ์. 2547. **ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของข้าราชการวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดเชียงใหม่,** การศึกษาค้นคว้าอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ไพรัตน์ เดชะรินทร์. 2524. **การบริหารการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

ไพโรจน์ เงาวิจิตร. 2543. **ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่,** วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

มัลลิกา แคนตะ. 2544. **ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต: ศึกษากรณีอำเภอมหาชัยชนะ จังหวัดยโสธร.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์**.**

มงคล ด่านธานินทร์. 2541. **เศรษฐกิจชุมชน พึ่งตนเองเชิงระบบ :หลักการและแนวปฏิบัติ.** กรุงเทพมหานคร: เธิร์ดเวฟ คอมมิวนิเคชั่น.

ราชบัณฑิตยสถาน. 2524. **พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ –ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2542. **รายงานเชิงวิเคราะห์ เรื่อง พฤติกรรมการออมของครัวเรือน พ.ศ. 2541.** กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ป.

รสนันท์ ณ นคร. 2550. **ปัจจัยเชิงรูปแบบบูรณาการทางจิตลักษณะ และสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการออมเงินของนักเรียนระดับมัธยมต้นที่มีธนาคารโรงเรียน.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารพัฒนาสังคม**,** สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์.

วิไลลักษณ์ ไทยอุตส่าห์ และวลัยภรณ์ อัตตะนันท์. 2531. **การเร่งการออมของครัวเรือนในประเทศไทย.** กรุงเทพมหานคร: คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วรชัย สิงหฤกษ์. 2549. **ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด.** วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตรสหกรณ์,มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ศักดิ์อุมดม วรรณทวี. 2544. **วิเคราะห์ระบบการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อชีวิต: กรณีศึกษาเฉพาะกลุ่มออมทรัพย์เพื่อชีวิตในเขตพื้นที่อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี.**การศึกษาค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์**.**

ศราวุธ ศรีมหาจริยะพงษ์. 2548. **การออมของลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สาขาห้างฉัตร ที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ 3 ปี,**การศึกษาค้นคว้าอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ ,มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ศิริทร สะยอวรรณ์. 2548. **พฤติกรรมการออมของประชากรมุสลิมในเขตกรุงเทพมหานคร.** การศึกษาค้นคว้าอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ, มหาลัยวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ศุภวิชญ์ จันทิพย์วงษ์. 2548. **พฤติกรรมการประหยัดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4ในสถานศึกษาอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาชุมชน, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนที่ 3. 2535. **หลักและวิธีการพัฒนาชุมชน: เอกสารประกอบการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน.**อุบลราชธานี: ฝ่ายฝึกอบรมศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 3.

สมพงศ์ เกษมสิน. 2521. **การบริหารงานบุคคลแผนใหม่.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

สิทธิพงศ์ พรหมทอง. 2543. **พฤติกรรมการออมของครัวเรือนในประเทศไทย.** วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ ,มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สุพัตรา สุภาพ. 2523. **สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม : ครอบครัว : ศาสนา : ประเพณี.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

สุวัฒนา ศรีภิรมย์, สาวสุปาณี จันทรมาศ, และปาริฉัตร คลิ้งทอง. 2551. **การพัฒนาระบบการออมระยะยาวของประเทศไทย.**

สุวันดี พาณิชสาส์น. 2546. **พฤติกรรมการออมและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการออมเงินผ่านธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน): กรณีศึกษาอำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี.** การศึกษาค้นคว้าอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สำนักงานพัฒนาชุมชนเมือง. 2542. **กลุ่มออมทรัพย์ธนาคารชุมชนเพื่อการพัฒนา.** กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพัฒนาชุมชน การเคหะแห่งชาติ.

เสาวนีย์ พัฒนอมร. 2535. **การเลี้ยงดูกับพฤติกรรมการช่วยเหลือตนเองของเด็กวัย2 – 3 ปี.** กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อัจฉรา ผ่องอุดม. 2546. **พฤติกรรมการออมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.** การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อาธิ ครูศากยวงศ์. 2543. **การออมภาคครัวเรือนในเขตภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย,** เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, สถาบันราชภัฏสุราษร์ธานี.

อุทัย หิรัญโต. 2523. **หลักการบริหารงานบุคคล.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

ฤทัย บุญเอกบุศย์. 2543. **พฤติกรรมการบริโภคของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร,** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ที่ ศธ 0513.11501/ 0324

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ตู้ ปณ. 1104 ปทฝ. เกษตรศาสตร์
จตุจักร กรุงเทพฯ 10903

3 กุมภาพันธ์ 2553

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์

เรียน นายกเทศมนตรีเมืองลพบุรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ด้วย นางสาวรัชนีบูลย์ ลิ้มปัญญาเลิศ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาสังคมวิทยาประยุกต์ ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "พฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี" ภายใต้การควบคุมของ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรชัย วิริยารมภ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสวัตรี ณ ถลาง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

การวิจัยครั้งนี้ นิสิตจำเป็นต้องรวบรวมข้อมูลวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ขอทำการเก็บข้อมูลของประชากร โดยกรอกแบบสอบถามเพื่อประกอบการเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่ นางสาวรัชนีบูลย์ ลิ้มปัญญาเลิศ สามารถติดต่อได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ 083-252-4991 และขอขอบคุณ มา ณ ที่นี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.กัญจนา ธีระกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. 0-2942-8445-50 ต่อ 205
โทรสาร 0-2561-1410

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เลขที่แบบสอบถาม _____

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

พฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี

คำชี้แจง : -

1. แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ของนางสาวรัชนีบูลย์ ลิ้มปัญญาเลิศ นิสิตปริญญาโท ภาควิชาสังคมวิทยาประยุกต์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน ดังนี้ คือ: -

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยทางสังคม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยทางเศรษฐกิจ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการออม

3. ข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถาม จะนำไปใช้เพื่อการวิจัย ซึ่งจะนำเสนอความคิดเห็น ซึ่งจะไม่กระทบต่อการดำเนินชีวิตของท่าน

4. แบบสอบถามนี้เป็นการแสดงความคิดเห็นเท่านั้น และผู้วิจัย จะใช้เป็นข้อมูลเพื่อการวิจัย สำหรับเป็นแนวทางในชี้นำถึงปัจจัยสนับสนุนและไม่สนับสนุน ต่อพฤติกรรมการออม ซึ่งนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการออมและรู้จักวิธีการใช้เงินอย่างเหมาะสม รวมถึงสภาพเศรษฐกิจของครอบครัว และสังคมโดยรวม

5. ขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบสอบถามอย่างตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด และขอความกรุณาตอบให้ครบทุกข้อ เพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิเคราะห์ข้อมูล เพราะหากไม่สมบูรณ์แบบสอบถามจะต้องถูกนำออกไป

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

<u>ตอนที่ 1</u> ข้อมูลปัจจัยทางสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย✓ลงใน ที่ตรงกับความเป็นจริงของตัวท่าน

1. เพศ

( ) 1. ชาย ( ) 2. หญิง

2. อายุ

( ) 1. น้อยกว่า 20 ปี ( ) 2. 21 – 25 ปี ( ) 3. 26 – 30 ปี
( ) 4. 31 – 35 ปี ( ) 5. 36 – 40 ปี ( ) 6. 41 – 45 ปี
( ) 7. 46 – 50 ปี ( ) 8. 51 – 55 ปี ( ) 9. 56 – 60 ปี
( ) 10. 61 – 65 ปี ( ) 11. 66 – 70 ปี ( ) 12. 71 – 75 ปี
( ) 13. 76 ปีขึ้นไป

3. ท่านอาศัยอยู่ในชุมชน

( ) 1. ชุมชนสระมโนราห์ ( ) 2. ชุมชนบ้านป้อม
( ) 3. ชุมชนไปรษณีย์ ( ) 4. ชุมชนศรีสุริโยทัย
( ) 5. ชุมชนร่วมน้ำใจ 1 ( ) 6. ชุมชนวัดคลองสายบัว
( ) 7. ชุมชนราชมนู ( ) 8. ชุมชนสีหราชเดโช 4-5-6
( ) 9. ชุมชนอุตุนิยมวิทยา ( ) 10. ชุมชนวัดเชิงท่า
() 11.ชุมชนรามเดโช ( ) 12. ชุมชนทะเลน้อย
( ) 13.ชุมชนนครโกษา ( ) 14. ชุมชนประตูผี
( ) 15. ชุมชนอู่รถรางเก่า ( ) 16. ชุมชนร่วมน้ำใจ 2
( ) 17. ชุมชนสันเปาโล ( ) 18. ชุมชนตลาดล่าง
( ) 19. ชุมชนนเรศวร ( ) 20. ชุมชนศรีปราชญ์

4. ระดับการศึกษา

( ) 1. ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น ( ) 2. มัธยมศึกษาตอนต้น
( ) 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย ( ) 4. ปวส./ อนุปริญญา
( ) 5. ปริญญาตรี ( ) 6. ปริญญาโท
( ) 7. สูงกว่าปริญญาโท ( ) 8. อื่นๆ ระบุ.....

5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ……. คน **(รวมทั้งผู้ตอบแบบสอบถาม)**

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เป็นผู้มีรายได้ ……. คน เป็นผู้ไม่มีรายได้ ……. คน

6. สถานภาพของท่านคือ

( ) 1.โสด ( ) 2.สมรส ( ) 3.หย่าร้าง ( ) 4.หม้าย

7. ข้อมูลเกี่ยวกับการมีระเบียบวินัยในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน

คำชี้แจง : ให้ท่านอ่านข้อความ และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างท้ายข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเพียงช่องเดียว กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

ลำดับที่	ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
1	ท่านมักให้ความสำคัญในเรื่องของการจัดระบบ และการวางแผนในการใช้จ่ายเงิน		
2	ท่านคิดว่าการวางแผนในการใช้จ่ายเงินเป็นเรื่องที่ท่านสามารถปฏิบัติได้ยาก		
3	ท่านคิดว่าการใช้จ่ายเงินอย่างเหมาะสมเป็นเรื่องไม่สำคัญ		
4	ท่านคิดว่าการใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดเป็นเรื่องไร้สาระ		
5	ท่านคิดว่าการวางแผนในการออมเป็นเรื่องเหลวไหล		
6	ท่านรู้จักการวางแผนในการออม		
7	ท่านรู้จักใช้จ่ายเงินได้อย่างเหมาะสม		
8	ท่านมีระเบียบวินัยในการใช้จ่ายเงิน		
9	ในการบริหารการใช้เงิน ท่านแบ่งเงินเป็นส่วนๆ เพื่อใช้ในกิจกรรมต่างๆ และมีเงินส่วนหนึ่งแบ่งไว้สำหรับการพักผ่อน		
10	ในการบริหารการใช้เงิน ท่านแบ่งเงินเป็นส่วนๆ เพื่อใช้ในกิจกรรมต่างๆ และมีเงินส่วนหนึ่งแบ่งไว้สำหรับเพื่อออมไว้ในอนาคต		

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

8. ข้อมูลเกี่ยวกับความมัธยัสถ์ในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน

คำชี้แจง : ให้ท่านอ่านข้อความ และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างท้ายข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเพียงช่องเดียว กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

ลำดับที่	ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
1	ท่านมีความพอดีในการบริโภค ไม่ใช้สิ่งของที่เกินฐานะที่ตนเองจะหามาได้		
2	ท่านใช้จ่ายเงินจำนวนน้อยของตน ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด		
3	ท่านคิดก่อนใช้จ่าย และจ่ายเท่าที่มีความจำเป็น		
4	ท่านไม่ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย ฟุ่มเฟือยแต่ก็มิได้ตระหนี่ถี่เหนียวจนเกินสมควรแก่เหตุ		
5	ท่านรู้จักมีความคิดเพิ่มพูนทรัพย์ หาวิธีให้เกิดผลงอกเงยเพิ่มมากขึ้นจากเงินที่เก็บไว้		
6	ท่านมีการวางแผนใช้จ่ายให้รอบคอบ โดยมีสัดส่วนและออมไว้บ้างตามสมควร		
7	ท่านรู้จักพอในสิ่งที่ตนเองหามาได้โดยชอบธรรม		
8	ท่านรู้จักประมาณตนตามฐานะ โดยยึดหลักทางสายกลางในการดำเนินชีวิต		
9	ในการใช้จ่ายเงิน ท่านคำนึงถึงสภาพเศรษฐกิจของครอบครัวและฐานะของตนเอง		
10	ท่านมีความสุขใจในสิ่งที่ได้มาแล้ว หามาได้ด้วยความสามารถของตนเอง		

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

9. ข้อมูลเกี่ยวกับการเป็นแบบอย่างของบิดามารดา หรือผู้ปกครองที่ดูแลท่านมา

คำชี้แจง : ให้ท่านอ่านข้อความ และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างท้ายข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเพียงช่องเดียว กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

ลำดับที่	ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
1	บิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ดูแลท่านมา มีการวางแผนในการใช้จ่ายเงิน		
2	ท่านคิดว่าบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ดูแลท่านมา มีความระมัดระวังในการใช้จ่ายเงิน		
3	บิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ดูแลท่านมา สอนให้ท่านวางแผนการใช้จ่ายเงินให้พอเพียงทุกเดือน		
4	บิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ดูแลท่านมา ใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด		
5	ท่านคิดว่าบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ดูแลท่านมา เป็นแบบอย่างในการเก็บออมเงิน		
6	บิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ดูแลท่านมา สอนให้ท่านรู้จักวางแผนในการใช้จ่ายเงินหรือให้คำปรึกษาแก่ท่าน		
7	บิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ดูแลท่านมาคอยสอดส่องดูแลท่านอย่างใกล้ชิดในการใช้จ่ายเงินของท่าน		
8	บิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ดูแลท่านมา เป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด		
9	บิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ดูแลท่านมาเป็นผู้ให้คำแนะนำที่ดีแก่ท่านเกี่ยวกับการออม และวิธีการออม		
10	บิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ดูแลท่านมา สอนให้ท่านรู้จักวางแผนในการออม		

<u>ตอนที่ 2</u> ข้อมูลปัจจัยทางเศรษฐกิจของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย✓ลงใน ที่ตรงกับความเป็นจริงของตัวท่าน

1. อาชีพของท่านคือ

( ) 1.รับราชการ ( ) 2.พนักงานรัฐวิสาหกิจ

( ) 3.พนักงานบริษัทเอกชน ( ) 4.ลูกจ้าง/ ค้าขาย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

( ) 5.ประกอบธุรกิจส่วนตัว ( ) 6.เกษตร/ ประมง

( ) 7.พ่อบ้าน/ แม่บ้าน ( ) 8.อื่นๆ ระบุ.....

2. รายได้ต่อเดือนของท่านเฉลี่ยต่อเดือน

( ) 1.ต่ำกว่า 9,999 บาท ( ) 2.10,000 – 19,999 บาท

( ) 3.20,000 – 29,999 บาท ( ) 4.30,000 – 39,999 บาท

( ) 5.40,000 – 49,999 บาท ( ) 6 .50,000 – 59,999 บาท

( ) 7.60,000 – 69,999 บาท ( ) 8.70,000 – 79,000 บาท

( ) 9.80,000 – 89,999 บาท ( ) 10.90,000 – 100,000 บาทขึ้นไป

3. รายจ่ายต่อเดือนเฉลี่ยต่อเดือน

( ) 1.ต่ำกว่า 9,999 บาท ( ) 2.10,000 – 19,999 บาท

( ) 3.20,000 – 29,999 บาท ( ) 4.30,000 – 39,999 บาท

( ) 5.40,000 – 49,999 บาท ( ) 6 .50,000 – 59,999 บาท

( ) 7.60,000 – 69,999 บาท ( ) 8.70,000 – 79,000 บาท

( ) 9.80,000 – 89,999 บาท ( ) 10.90,000 – 100,000 บาทขึ้นไป

4. ท่านมีหนี้สินหรือไม่

( ) 1.มี ( ) 2.ไม่มี

5. ถ้าท่านมีหนี้สิน ท่านมีภาระหนี้สินประเภทใดบ้าง **(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)**

( ) 1.ธนาคารพาณิชย์ต่างๆ ( ) 2.บริษัทประกันชีวิตหรือประกันภัย

( ) 3.บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ( ) 4.บริษัทบัตรเครดิต เช่น KTC HSBC

( ) 5.บริษัทขายสินค้าเงินผ่อน ( ) 6.นายทุนเงินกู้นอกระบบ

( ) 7.เพื่อนฝูง ญาติพี่น้อง ( ) 8.สวัสดิการที่ทำงาน

( ) 9. บริษัทบัตรกดเงินสด เช่น ยูเมะพลัส ( ) 10.สหกรณ์

( ) 11. โรงรับจำนำ สถานธนานุเคราะห์ สถานธนานุบาล

( ) 12. บริษัทบัตรสินเชื่อผ่อนชำระ เช่น อีซี่บาย ( ) 13. บริษัทอื่นๆ ระบุ.....

6. ท่านมีทรัพย์สิน

( ) 1.มี ( ) 2.ไม่มี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

7. ท่านมีทรัพย์สินประเภทใดบ้าง **(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)**

( ) 1.บ้าน ( ) 2.ตึกแถว/ อาคารชุด

( ) 3.ที่ดินที่นอกเหนือจากการขายบ้านที่อยู่อาศัย ( ) 4.รถยนต์

( ) 5.รถจักรยานยนต์ ( ) 6.รถอีแต๋น และรถอื่นๆ

( ) 7.เรือ ( ) 8.ช้าง ม้า โค กระบือ

( ) 9.ทองคำ อัญมณี เครื่องประดับ ( ) 10.เงินฝาก หุ้น พันธบัตร ฯลฯ

( ) 11.อื่นๆ ระบุ.....

<u>ตอนที่ 3</u> ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการออม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย✓ลงใน ที่ตรงกับความเป็นจริงของตัวท่าน

1. ปัจจุบันท่านมีการออมหรือไม่

( ) 1.มี ( ) 2.ไม่มี

2. ปัจจุบันรูปแบบการออมของท่านได้แก่ **(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)**

( ) 1.ซื้อที่ดิน ( ) 2.ซื้ออาคาร และสิ่งก่อสร้างเพื่ออยู่อาศัย

( ) 3.ซื้อโลหะมีค่า และอัญมณี ( ) 4.ซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิต

( ) 5.สะสมเงินตราต่างประเทศ ( ) 6.ฝากเงินที่สถาบันการเงินต่างๆ

( ) 7.การเล่นแชร์ ( ) 8.ซื้อหุ้นสมาชิกสหกรณ์

( ) 9.ซื้อพันธบัตร หุ้นสามัญ สลากออมสิน ( ) 10.ให้กู้ยืมโดยไม่มีสัญญากู้ยืม

( ) 11.อื่นๆ ระบุ.....

3. ท่านมีการเป้าหมายการออมหรือไม่

( ) 1.มี ( ) 2.ไม่มี

4. เป้าหมายการออมของท่านได้แก่ **(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)**

( )1.ไว้ใช้จ่ายยามฉุกเฉิน ( ) 2.สำหรับการศึกษา

( ) 3.เพื่อซื้อเครื่องมือใช้ในการประกอบอาชีพ ( ) 4.ซื้อที่อยู่อาศัย

( ) 5.เพื่อไว้ใช้ในยามแก่ชรา ( ) 6.ไว้ใช้จ่ายซื้อสินค้าถาวร

( ) 7.เพื่อให้ได้มาสำหรับหลักประกัน ( ) 8.หาผลประโยชน์จากดอกเบี้ย/เงินปันผล

( ) 9.จัดตั้งหรือขยายธุรกิจ ( ) 10.ซื้อเครื่องประดับ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

( ) 11.เก็บไว้เป็นมรดกของบุตรหลาน ( ) 12.ฌาปนกิจสงฆ์

( ) 13.ใช้จ่ายกิจกรรมอื่น เช่น เพื่อใช้จ่ายในการสมรส เพื่อการท่องเที่ยว เพื่อทำบุญ ฯลฯ

( ) 14.ใช้จ่ายกิจกรรมทางด้านสังคม เช่น การให้ของขวัญวันเกิด แต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ ฯลฯ

( ) 15.อื่นๆ ระบุ.....

คำชี้แจง : ให้ท่านอ่านข้อความ และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างท้ายข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเพียงช่องเดียว กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

ลำดับที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง
1	ท่านมีจดบันทึกการใช้เงินประจำเดือน					
2	ท่านทำบัญชีรายรับรายจ่ายส่วนตัวอย่างสม่ำเสมอ					
3	ท่านวางแผนการใช้จ่ายเงินทุกครั้ง					
4	ท่านใช้จ่ายเงินอย่างระมัดระวัง					
5	ท่านคิดถึงความจำเป็นของสิ่งที่ต้องซื้อเสมอ เมื่อเวลาจะซื้อของ					
6	ท่านเรียงลำดับความสำคัญในการใช้จ่ายเสมอพอจึงจะซื้อ					
7	เมื่อท่านพบของที่ถูกใจ ท่านจะสะสมเงินให้พอถึงจะซื้อ					
8	เมื่อท่านได้รับเงิน ท่านจะจัดสรรเงินจำนวนหนึ่งมาเป็นเงินออมก่อนเสมอ					
9	ท่านคิดหาวิธีที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นเสมอ					
10.	ท่านมีเงินเก็บสะสมไว้ทุกเดือนถึงแม้จะไม่มากนัก					
11.	ท่านพยายามออมเงินโดยการใช้จ่ายอย่างประหยัด					

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือของท่านเป็นอย่างสูง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ค

แผนที่ชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

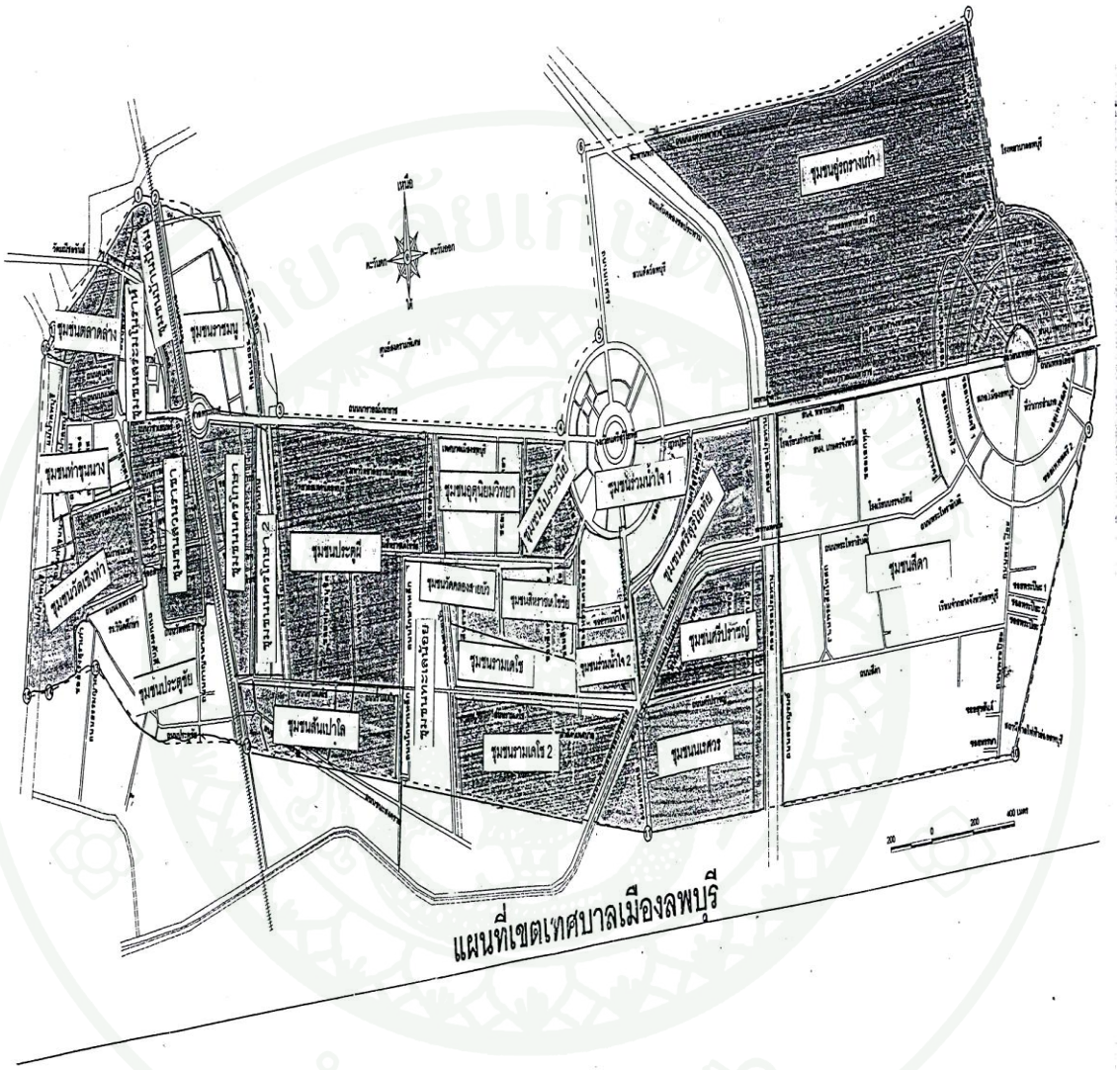

ภาพผนวกที่ ค1 แผนที่ชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ -นามสกุล	นางสาวรัชนีบูลย์ ลิ้มปัญญาเลิศ
วัน เดือน ปี ที่เกิด	19 ธันวาคม 2527
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลพระนารายณ์มหาราช จังหวัดลพบุรี
ประวัติการศึกษา	เทคโนโลยีบัณฑิต (เทคโนโลยีการพิมพ์) มหาวิทยาลัยราชมงคลธัญบุรี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์